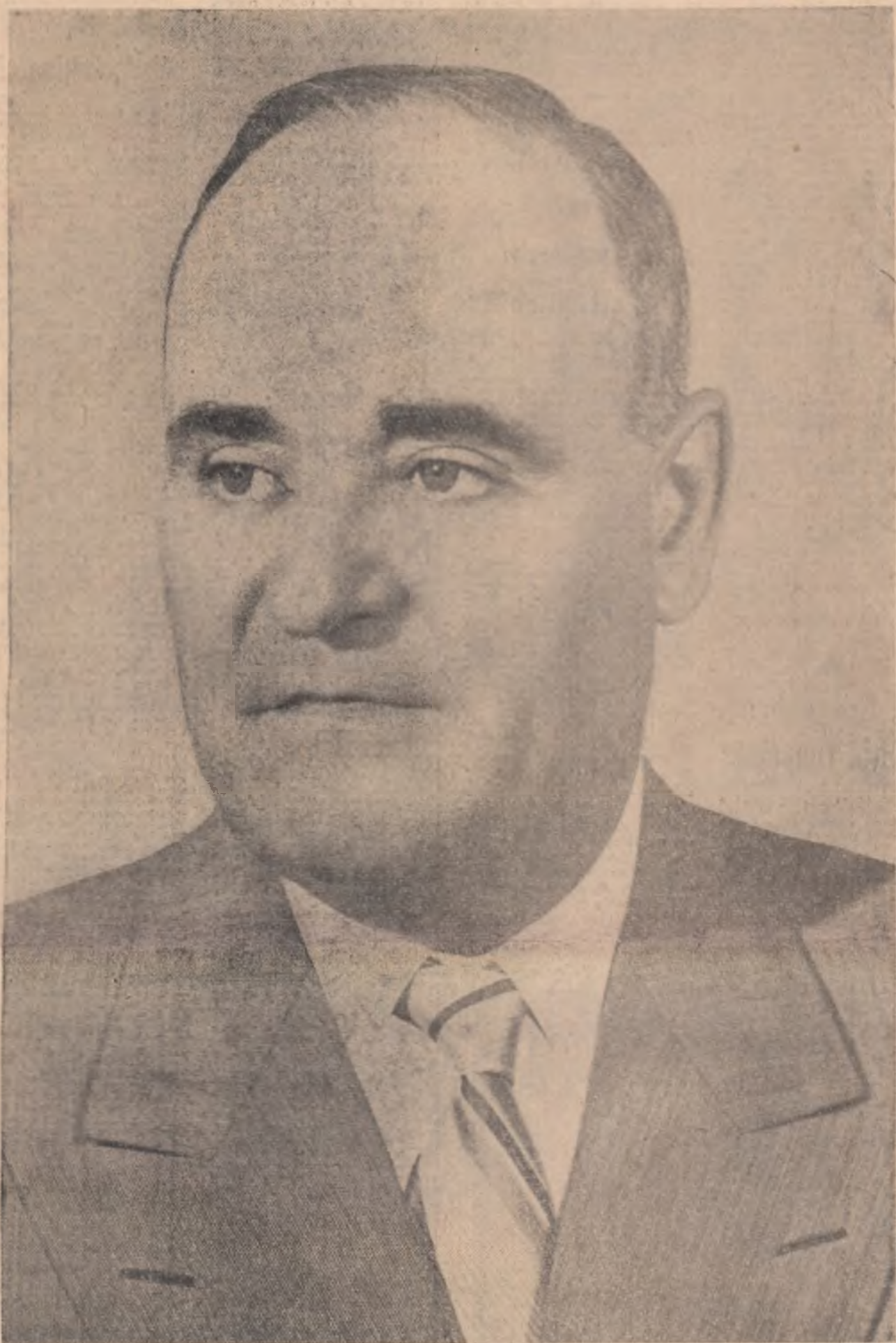

Tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej a împlinit 60 de ani

Mesajul adresat tovarășului Gh. Gheorghiu-Dej de către Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Român, Consiliul de Stat al Republicii Populare Romine și Consiliul de Miniștri al Republicii Populare Romine

Scumpe tovarășe Gheorghiu-Dej,

Cu prilejul celei de-a 60-a aniversări a zilei tale de naștere, te felicităm călduros, urîndu-ți din toată inima mulți ani de sănătate și putere de muncă în slujba partidului și a patriei noastre socialiste.

Întreaga ta activitate revoluționară ca fiu devotat al clasei muncitoare din România, al poporului român, este înalt exemplu de fidelitate nestrămutată față de marxism-leninism, de luptă perseverentă și plină de pasiune pentru cauza socialismului și comunismului.

Întrec din fragedă tinerețe în rîndurile mișcării muncitorești, te-ai călit ca revoluționar proletar în mari bătălii de clasă. Insușirile tale de organizator al maselor muncitoare, capacitatea de a înfrunța cu voință neînfrîntă politica partidului s-au manifestat din plin în eroicele lupte ale celerităților și petrolistilor din februarie 1933, care au marcat o cotitură în istoria partidului și a întregii noastre mișcări muncitorești. La procesul intentat de burghezie ca urmare a acestor lupte a răsunat cu putere glasul tău de acuzare și demascare a politicii claselor stăpînitoare, chemarea la luptă împotriva exploatații și asuprii burghezo-moșierești, împotriva fascismului și războiului.

În anii lungi de temniță și lagăr, prin abnegația și combativitatea ta, prin încrederea neclintită în victoria cauzei celor ce muncesc, ai însușit și îmbărbătat pe tovarășii tăi de luptă. Sub conducerea ta deținută politic ai transformat închisorile și lagărele într-o școală de călire și educare a luptătorilor revoluționari, în universitate comunistă.

Partidul și poporul dau o înaltă apreciere meritelor tale în elaborarea, în anul celui de-al doilea război mondial, a liniei strategice și tactice a partidului, în înfrunțarea măsurilor care au făcut cu puțință ca partidul să-și îndeplinească cu cinste rolul de organizator și conducător al luptei unite a tuturor forțelor patriotice ale poporului pentru răsturnarea dictaturii fasciste și întoarcerea armelor împotriva Germaniei hitleriste.

După victoria insurjecției armate, în desfășurarea revoluției populare, în munca de întărire a rîndurilor partidului și a înfrunțarea unității politice și organizatorice a clasei muncitoare, în lupta pentru democratizarea țării, refacerea economiei, cucerirea întregii puteri politice de către clasa muncitoare în alianță cu țăr-

rănimea și trecerea la construirea socialismului, s-au vădit deosebitele tale însușiri de eminent conducător de partid și de stat.

Victoriile reperate de poporul nostru în industrializarea socialistă, în transformarea socialistă a agriculturii, în ridicarea nivelului de trai al poporului și înfrunțarea revoluției culturale, în consolidarea continuă a orânduirii democrat-populare sînt strîns legate de activitatea pe care o desfășori cu energie nepuizabilă în fruntea partidului, de marea contribuție pe care o aduci la rezolvarea problemelor complexe ale construcției socialiste, la răspîndirea și aplicarea creațiilor a învățămîntului marxist-leninist.

Întreaga ta activitate este străbătută de preocuparea permanentă pentru unitatea de monolit al partidului și întărirea rolului său conducător, pentru aplicarea neabătută a normelor leniniste, a principiului muncii colective în viața partidului, de grijă frățească pentru membrii și cadrele de partid, pentru creșterea și educarea lor, de intransigență față de orice manifestări antipartidice și abateri oportuniste, revisioniste, dogmatice.

Principialitatea ta partinică, caracteristică activității de tip leninist, înaltul simț de răspundere și de exigență, începînd cu tine însuși, patriotismul fierbinte, legătura strînsă cu masele constituie o născut izvor de învățăminte pentru toți activiștii și lucrătorii de partid și de stat, pentru întregul nostru partid.

Exponent al spiritului internaționalist, de care este pătrunsă întreaga activitate a partidului nostru, militant de seamă al mișcării comuniste și muncitorești internaționale, după o muncă neobosită pentru întărirea continuă a prieteniei frățești cu Uniunea Sovietică, cu celelalte țări socialiste, pentru întărirea unității lagărului socialist, a unității și coeziunii indisolubile a partidelor marxist-leniniste din întreaga lume, pentru prietenie și colaborare între toate popoarele, pentru triumful cauzei păcii.

Tovarășii tăi de muncă și de luptă, toți membrii partidului, muncitorii, țărănii, intelectuali, care nutresc față de tine sentimente de stimă, prețuire și dragoste, îți doresc, iubite tovarășe Gheorghiu-Dej, fericire și viață lungă, exprimîndu-și convingerea că sub conducerea partidului, a Comitetului său Central, în frunte cu tine, poporul și țara noastră vor obține noi victorii în înfrunțarea marelui program trasat de Congresul al III-lea, în vederea desăvîrșirii construcției socialiste și înfloririi patriei noastre dragi.

COMITETUL CENTRAL AL PARTIDULUI MUNCITORESC ROMIN
CONSILIUL DE STAT AL REPUBLICII POPULARE ROMINE
CONSILIUL DE MINIȘTRI AL REPUBLICII POPULARE ROMINE

DECRET cu privire la conferirea pentru a doua oară a Medaliei de Erou al Muncii Socialiste din R. P. Romine, „Secera și Ciocanul”, tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej

Pentru rodnică și îndelungată activitate în mișcarea muncitorească revoluționară, pentru merite deosebite în întărirea partidului și a unității sale, pentru contribuția de seamă în crearea și consolidarea statului democrat-popular și în construcția socialistă din țara noastră — cu prilejul împlinirii a 60 de ani de la nașterea sa,

Consiliul de Stat al Republicii Populare Romine, decretează:

1. — Conferă pentru a doua oară tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej Medalia de Erou al Muncii Socialiste din R. P. Romine, „Secera și Ciocanul”.

p. Președintele Consiliului de Stat
ION GHEORGHE MAURER

București 8 noiembrie 1961

Scrisoarea de felicitare adresată tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej de către Uniunea Scriitorilor și organizația de partid a scriitorilor

Iubite tovarășe
Gheorghe Gheorghiu-Dej,

Permiteți-ne ca, alături de întregul nostru popor, să venim și noi, cei ce căutăm cu vîntul artistic care să exprime adevărul noilor realități socialiste și înfrunțările mărețe din patria noastră, și să vă urmărim o viață lungă și fericită, succese tot mai strălucite în fruntea muncitorilor din țara noastră, pentru binele nostru și al urmașilor noștri, cu prilejul a 60 de ani de viață pe care-i împliniți.

În jurul Partidului Muncitoresc Român, prin truda îndelungată și zilnică a comunistilor, întregul nostru popor, desăvîrșindu-și largi lorfete, sale creații, s-a încheiat unitar, ca un bloc de granit. Plină de jertle, dar și de glorie, este viața partidului comunist, încă din anii crunji și întunecați ai ilegalității, care au pregătit eliberarea țării de sub iascism, imbinînd lupta partidului cu victoriile Armatei Sovietice, asupra cîmpitorilor hitleristi; mărșă și uragie sînt realizările poporului după Eliberare, sub steagul birurilor al partidului, iar în adîncul inimii poporului nostru muncitor și harnic este înscris numele dumneavoastră, cum este fiionul de metal prețios în inima stîncii din mină. Acesta este un semn al dragostei mari față de partidul nostru, pe care cu cinste-l reprezentăm și-l conducem cu fermecitate și pricepere pe drumul desăvîrșirii socialismului, către comunism.

De la partid, prin glasul și îndemnul dumneavoastră personal, învățăm și noi, scriitorii, cum să ne angajăm în creație, sub glorioasele flamuri leniniste ale epocii noastre, în slujba poporului și a umanității progresiste, a păcii în lume. Noi știm că timpul nostru nu este al răsăritului și alîntului, ci al trudei țării, regel, rodnic și conștient, îndreptat către idealurile socialismului, spre culmea comunismului mondial, ce se străvede prin anii care vin. Timpul nostru este al neajmurtii bucurii de a învinge prin muncă creațiile și știința, al fericirii de a înfrunța o viață nouă, pentru noi și urmașii noștri, mai bună decît oricînd în trecutul istoric pe planeta noastră. Mulțumim cu adîncă recunoștință partidului că ne-a învățat să ne pătrîdem de această minunăție vizuale despre lume, de ideologia lui Marx, Engels și Lenin, cea mai umană din cîte au fost.

Sîntem conștienți că nu totdeauna cuvîntul nostru de scriitori vibrează la înălțimea faptelor oamenilor muncii și că poporul are dreptul să ceară de la noi tot mai mult, îndeosebi în privința cunoașterii vieții, a lumii oamenilor muncii, a viitorilor noștri eroi, cum v-ați exprimat dumneavoastră. Trebuie să tindem din răspundere să ridicăm operele noastre la nivelul exigenței mereu sporite a cititorilor. Exemplul strălucit al eforturilor incununate de succese obținute de clasa muncitoare, grîja și îndrumarea partidului ne vor însuși și ne vor ajuta tot mai mult să intruchimăm în realizări literare durabile, bogate în idei și artistice concepute, transformările istorice din patria noastră, din sufletul poporului.

Întelepciunea și experiența de viață exprimate în documentele Congresului al III-lea al Partidului Muncitoresc Român și ca întotdeauna, staturile dumneavoastră, ne vor ajuta să descoperim cele mai po-

trivite mijloace pentru a intruchimă în cărți minunile înfrunțate sub călăuzirea încercată în lupte a celor mai buni filii ai clasei muncitoare. Printre ei, la loc de frunte — îngăduiți s-o spunem acum, cînd împliniți 60 de ani de viață — sînteți și dumneavoastră, spre mîndria noastră a tuturor.

Știm că sinteți omul faptelor, că nu vă plac cuvintele mari și că nu ascultați cu mulțumire laudele, oricît de bine meritare ar fi ele.

De aceea, în această zi de sărbătoare pentru noi și pentru poporul nostru muncitor, la împlinirea a 60 de ani de viață a-lins, dați-ne voie să venim nu cu un cuvînt proslăvitor, ci cu înfrunțarea solemnă a noi, ca scriitorii și cetățeni, vom înmuia pana în apa vie a timpului nostru și vom face să strălucească, în vîntul ei, ca un diamant, cuvîntul partidului. Sîntem conștienți că nu vom putea dovedi mai bine devotamentul nostru față de popor, față de partid și de comitetul său central, în frunte cu dumneavoastră, decît făcînd să grăiască din operele noastre, cu toată puterea sa îndrumătoare, cuvîntul nostru și vom face să strălucească, în vîntul ei, ca un diamant, cuvîntul care cheamă poporul la muncă și la luptă, cuvînt care unește și cristalizează eforturile creației și priceperii de oameni ai muncii, în călăuzirea strălucitoare a socialismului.

Cu această vie dorință și cu acest angajament venim în fața dumneavoastră, tovarășe Gheorghiu-Dej, și vă urmărim să trăiți mulți ani fericiti, rodnici în fapte, spre binele țării noastre și al mișcării muncitorești internaționale.

UNIUNEA SCRITORILOR
DIN R.P.R.

ORGANIZAȚIA DE PARTID
A SCRITORILOR

Probleme actuale ale literaturii pentru copii și tineret

Literatura noastră pentru copii și tineret s-a îmbogățit în ultimii ani cu o seamă de volume, ajutoare prețioase în munca de educare comunistă a celor mai tineri generații. E greu de schițat un tablou complet al tuturor succeselor obținute. Nu pot fi enumerate toate titlurile cărților tipărite în această perioadă și nici numele unor autori care au fost prezenți cu mai multă sau mai puțină regularitate în paginile publicității destinate celor mici. Considerăm însă că rostul prezentului articol nu este de a epuiza toate problemele ce se pun în legătură cu actualul stadiu de dezvoltare a literaturii pentru copii și tineret la noi. De aceea, ne vom opri doar asupra celorva aspecte mai importante.

Ca și în alte sectoare ale belletristicii românești contemporane, și în domeniul literaturii pentru copii și tineret, se remarcă mult entuziasm și hotărîre de a obține realizări valoroase, de un înalt nivel artistic. Scriitorii noștri au înțeles, în majoritatea lor, rolul important ce revine cărții menite să contribuie la educarea viitorilor constructori ai societății comuniste, și acest lucru avem datorită să-l subliniem de la bun început.

Totodată e necesar, deși lucrurile sînt în general cunoscute, să ne oprim asupra importanței ce o prezintă literatura pentru copii și tineret în cadrul literaturii noastre realist-socialiste. Literatura pentru copii și tineret, ca sector distinct al ansamblului literar, s-a dezvoltat și s-a impus la noi abia în anii regimului democrat-popular, datorită grîjii neobosite a Partidului, pentru educarea comunistă a tinerii generații. Astăzi, în cadrul frontului larg al literaturii realist-socialiste, activează un adevărat detaș-

ment de scriitori, tineri și virșinici, care-și consacră cu pasiune munca lor creatoare cărții pentru cei mici. Dară mai avem în vedere și pe alții, mulți la număr, care, fără a fi „specializați” pentru o anumită vîrstă, au dăruit micilor cititori cărți valoroase și au publicat valoros în paginile revistelor Lumina, Cravata Roșie, sau în Scînteia Pionierului, vedem că în momentul de față literatura pentru copii și tineret cuprinde, de fapt, aproape pe toți scriitorii noștri. Ne gîndim, în primul rînd la aportul maestrilor scriitorului nostru: marele și regretatul Mihail Sadovănu precum și Tudor Arghezi, Ion Agărbiceanu, Cezar Petrescu au dăruit celor mici cu strălucire și competență condelul lor, cărți frumoase și folositoare.

Sarcinile atît de complexe

Gh. Achi'e

(Continuare în pag. 9)

Cicerone Theodorescu

Pămînturi cucerite

Hectarele captive-s acum triumfătoare!
Spre dig se uită balta cu jalnic ochi coclit...
E-un fluviu nou de oameni și Dunărea e-n soare.
Și-o platoșă de piatră e-aici: mormintul scit.

Hectarele-nghite, balaurul de apă
Le da-napoi fertile pe unde noul dig
Despică pielea bălții, cleioșii solzi îi crapă
Și-n monstrul ei de clisa oțeluri se înfig.

Prin prăfăria caldă, prin dobrogeana hulă,
Vin tinerii: cu genele albe se întorn!
„Și-un scit strămos — cu ochii jeratec sub
căciulă —
Alege, în custure, un arc din lemn de corn.

Îl vezi: bătrîn de veacuri pe Dunăre, la Tarcul
Ciobanului — se-nalță cu arcul, în apus.
Din alte vremi ochește spre zarea-adîncă... Arcul
L-arată celor tineri, l-a-tîns să tragă-n sus.

Împărăjeau pe baltă cornutele și porcii
Și pentru-nțtia oară — mai iute! mai curînd! —
Din Dunărea întînsă în arc, din brațul Borcii,
„Pămînt”... auzi săgeța bătrînelui strîgînd.

Din volumul în pregătire „POVEȘTEA IOANEI”.

Ion Brad

Din amfore de stele

Noi de necazuri vinu-l bem mai rău
Și tot mai des îl bem de bucurie
Din cupe de pămînt ori de clestar,
Din amfore de stele chiar,
La cramele abastre din țarie

Vin vîjtor, rămas din vechi pe-aici,
Numit băbească, dar mai des fetească,
Tu vrăjile tacerilor le strici
Și limbile le-ascuți și le furnici
Că-ncep să cînte, ori să povestească.

Să cînte pînă prind a se-ncurca,
Să povestească prin-și-aduc aminte.
Chiar Ștefan Vodă, coborînd din sea,
Pe la Cotnari cînd mai întîrzie
Se încurcă în vorbe nu prea sfinte.

Vin bărbătesc, putere de oțel,
Tovarăș bun îmi ești în ceasuri grele
Cînd în virtejul versului rebel
Îți caut limpezimea, Ottonel,
Cu luncile copilăriei mele.

Pe-acolo am știut încă de mic
Să nu te stric cu apă din Timnava,
De cînd porneam aracii să-i ridic
Ca vitele cîntînd peste colnic
Să-și urce-aroma ca un fum în slava.

Vin vechi, catifelat și înțelept,
Împetuș în noua tinerețe,
Ca generalii porți acum pe piept
Medalii cîștigate-n lupte, drept,
Cînd oamenii se-ncaieră-n ospete.

Așa te vreau biruitor oricînd:
Genunchii-ngreuiți doar să arate
Că rădăcina viei e pămînt
Aici unde tristețile le-am frînt,
Unde pe rod sînt visurile toate.

O SPECIE DE TERARĂ ÎN PLINĂ DEZVOLTARE

Pentru dicționarele enciclopedice de acum 50 de ani, reporterul era un „racolier de știri”, un „tip de gazetă cărui piciorul îi simțea indispensabil decât stilul”, un „conducător subaltern” menit să colinde orașul în căutarea de vești „senzationale” și să refere cititorilor, în manieră de roman tarifar, polițist, lairmogen sau pican (nu arareori cu intenții satirice), despre accidente, înecări, ceremonii, scandaluri sentimentale sau politice, crime, aventuri dubioase etc. Definiția corespunde unei concepții nocive despre rolul presei, concepție promovată și tutelată cu cinism de către cercurile burghezeze interesate în întretinerea intereselor, dar și unei realități pe care gazetele subordonaute șacului cu bani o confirmă din plin. O realitate pe care ofițerii publicistici ai frusturilor capitaliste o mai perpetuau și azi. Tipul nu era, din fericire, universal. Oamenii de talent, iubitori de adevăr și militanți pentru cauzele lor, au prins să dea noțiunii înlesnirii și rostului lor, străduindu-se să ridice prestigiul speciei la nivelul literaturii autentice, orientându-se pe un făgăv realist, democratic, încercând să găsească teme și ideologii corespunzătoare intereselor poporului, folosind-o ca armă de luptă în demascarea inechităților sociale și în prevenirea zorilor revoluției.

S-a petrecut o schimbare esențială. Rolul presei municipale, îndrumată de partidul de avangardă al proletariatului, a fost, și în privința enciclopediei, a devenit. Circumscriind problema la dimensiunile spațiului nostru național, puțina vorbi cu mîndrie de aportul ziarelor și revistelor în care reportajul materializa această îndrumare, prin condeiul lui Geo Bogza, Al. Sahia, Ion Călugăruș și al altor literați conștiinți, ca și autorul „Fării de piatră”, că reporterul e dator să fie „interpret fidel al tendințelor vieții, instrument de lucru al idealurilor umanității”, prezent „ca mijloc de binte al faptelor”, „în permanență contact cu viața”, „vorbind oamenilor despre ea”, convertindu-și, în fond, opera în „cel mai sensibil seismograf al vieții” (cf. Introducere în reportaj). Din afară convințea, că era la rămas neîncet credincios și că n-a nimeni comun cu practica de săvîrșiri de un veac încoace de reportajul servitori ai burgheziei, s-au născut două concepții serioase ale acestui întregitor al reportajului literar rominesc modern, care e Geo Bogza. Topite între-o formulă originală, trădînd un temperament artistic deosebit de înzestrat, ele s-au particularizat într-un stil individual repetabil fără riscul epigonismului. Prin Bogza, reportajul românesc, pină atunci specie exclusiv gazetărească (nu avem în vedere pe nimeni din părinții reportajului — literatură de călătorii), a intrat pe porțile artei, căstighînd apoi, în anul realismului socialist, o dezvoltare ne mai cunoscută altcîndva. Zei de scriitori, de toate vârstele, dar mai cu seamă tineri, au înțeles semnificația profundă a cuvintelor marelui Gorki, care spunea: „Reportajul literar este cea mai reușită formă de cunoaștere a vieții și de împărtășire a milioane de oameni a ceea ce se petrece în afara spațiului accesibil ochiului lor.”

Reportajul n-a însemnat însă pentru scriitorii noștri (ne referim la cei mai buni și mai activi dintre ei) doar o formă de familiarizare cu a-nume realități obiective nu în deajuns de apropiate lor, doar un prilej de documentare pe-rapetărie periodică sau un exercițiu preliminar menit să faciliteze redactarea unor viitoare lucrări literice, epice sau dramatice. El a însemnat nu mai puțin o școală a adevărului, a exactității, a realismului, a autenticității, a dezvoltării spiritului de observație, a deslietărilor. El a însemnat, de asemenea, o cale a prezenței active în miezul problemelor contemporaneității, un ghid în arta de a desluși și pătrunde, — în săși viața adevărată, — în esențialele, o modalitate de a strînge legăturile cu actualitatea cea mai vie, căci actualitatea este, neîndoielnic, nu numai numărul 1 a reportajului. Evident, fenomenul s-a petrecut și se petrece în limitele unui proces complex de adaptare la creatorului la unele de lucru care nu coincid într-un tot cu acelea ale prozatorului, poetului sau dramaturgului, fiind înzestrat și cu o anumită înclinare psihică care îl îndreaptă spre un anumit tip de creație artistică.

„Acesta varietate este pusă în lumină nu numai de amprenta personală dată reportajului de către scriitor (asupra acestui problemă vom reveni cu un alt prilej), ci și de diversitatea modalităților artistice folosite în prelucrarea materialului de viață. Concursul dat reportajului literar de către așteptările și, în privința aceasta, salutar. Rolurile sint din cele mai intere-

se menționează simplitatea cu care se prezintă cele două colecții de reportaje. Așa că aproape necunoscutul cu V. Bogza și Dănilă se prezintă în mod clar și înțelesibil. Într-un număr al doilea pentru grădina școlară, în primele două zile de publicare, se prezintă în mod clar și înțelesibil. Într-un număr al doilea pentru grădina școlară, în primele două zile de publicare, se prezintă în mod clar și înțelesibil.

„Marele Arc Petrolifer” este o colecție de reportaje care prezintă în mod clar și înțelesibil. Într-un număr al doilea pentru grădina școlară, în primele două zile de publicare, se prezintă în mod clar și înțelesibil.

„Asatul timpului” este o colecție de reportaje care prezintă în mod clar și înțelesibil. Într-un număr al doilea pentru grădina școlară, în primele două zile de publicare, se prezintă în mod clar și înțelesibil.

„Dobrogea în marș” este o colecție de reportaje care prezintă în mod clar și înțelesibil. Într-un număr al doilea pentru grădina școlară, în primele două zile de publicare, se prezintă în mod clar și înțelesibil.

„Dobrogea în marș” este o colecție de reportaje care prezintă în mod clar și înțelesibil. Într-un număr al doilea pentru grădina școlară, în primele două zile de publicare, se prezintă în mod clar și înțelesibil.

se menționează simplitatea cu care se prezintă cele două colecții de reportaje. Așa că aproape necunoscutul cu V. Bogza și Dănilă se prezintă în mod clar și înțelesibil. Într-un număr al doilea pentru grădina școlară, în primele două zile de publicare, se prezintă în mod clar și înțelesibil.

„Marele Arc Petrolifer” este o colecție de reportaje care prezintă în mod clar și înțelesibil. Într-un număr al doilea pentru grădina școlară, în primele două zile de publicare, se prezintă în mod clar și înțelesibil.

„Asatul timpului” este o colecție de reportaje care prezintă în mod clar și înțelesibil. Într-un număr al doilea pentru grădina școlară, în primele două zile de publicare, se prezintă în mod clar și înțelesibil.

„Dobrogea în marș” este o colecție de reportaje care prezintă în mod clar și înțelesibil. Într-un număr al doilea pentru grădina școlară, în primele două zile de publicare, se prezintă în mod clar și înțelesibil.

„Dobrogea în marș” este o colecție de reportaje care prezintă în mod clar și înțelesibil. Într-un număr al doilea pentru grădina școlară, în primele două zile de publicare, se prezintă în mod clar și înțelesibil.

„Dobrogea în marș” este o colecție de reportaje care prezintă în mod clar și înțelesibil. Într-un număr al doilea pentru grădina școlară, în primele două zile de publicare, se prezintă în mod clar și înțelesibil.

„Dobrogea în marș” este o colecție de reportaje care prezintă în mod clar și înțelesibil. Într-un număr al doilea pentru grădina școlară, în primele două zile de publicare, se prezintă în mod clar și înțelesibil.

„Dobrogea în marș” este o colecție de reportaje care prezintă în mod clar și înțelesibil. Într-un număr al doilea pentru grădina școlară, în primele două zile de publicare, se prezintă în mod clar și înțelesibil.

„Dobrogea în marș” este o colecție de reportaje care prezintă în mod clar și înțelesibil. Într-un număr al doilea pentru grădina școlară, în primele două zile de publicare, se prezintă în mod clar și înțelesibil.

se menționează simplitatea cu care se prezintă cele două colecții de reportaje. Așa că aproape necunoscutul cu V. Bogza și Dănilă se prezintă în mod clar și înțelesibil. Într-un număr al doilea pentru grădina școlară, în primele două zile de publicare, se prezintă în mod clar și înțelesibil.

„Marele Arc Petrolifer” este o colecție de reportaje care prezintă în mod clar și înțelesibil. Într-un număr al doilea pentru grădina școlară, în primele două zile de publicare, se prezintă în mod clar și înțelesibil.

„Asatul timpului” este o colecție de reportaje care prezintă în mod clar și înțelesibil. Într-un număr al doilea pentru grădina școlară, în primele două zile de publicare, se prezintă în mod clar și înțelesibil.

„Dobrogea în marș” este o colecție de reportaje care prezintă în mod clar și înțelesibil. Într-un număr al doilea pentru grădina școlară, în primele două zile de publicare, se prezintă în mod clar și înțelesibil.

„Dobrogea în marș” este o colecție de reportaje care prezintă în mod clar și înțelesibil. Într-un număr al doilea pentru grădina școlară, în primele două zile de publicare, se prezintă în mod clar și înțelesibil.

„Dobrogea în marș” este o colecție de reportaje care prezintă în mod clar și înțelesibil. Într-un număr al doilea pentru grădina școlară, în primele două zile de publicare, se prezintă în mod clar și înțelesibil.

„Dobrogea în marș” este o colecție de reportaje care prezintă în mod clar și înțelesibil. Într-un număr al doilea pentru grădina școlară, în primele două zile de publicare, se prezintă în mod clar și înțelesibil.

„Dobrogea în marș” este o colecție de reportaje care prezintă în mod clar și înțelesibil. Într-un număr al doilea pentru grădina școlară, în primele două zile de publicare, se prezintă în mod clar și înțelesibil.

„Dobrogea în marș” este o colecție de reportaje care prezintă în mod clar și înțelesibil. Într-un număr al doilea pentru grădina școlară, în primele două zile de publicare, se prezintă în mod clar și înțelesibil.

CUM NE-A AJUTAT CRITICA LITERARA

CORNELIU LEU

De obicei, ne adunăm în volum, schițele, în general, literatura operativă din paginile ziarelor și revistelor, sint niște cenșurase pentru critica literară. Despre ele se vorbește în articole enumerative, dacă se vorbește. Peste câțiva ani, când le stringi în volum, cronicarul are tot dreptul să-ți facă împături în ceea ce privește axarea în contemporaneitate. Aș profita și eu de aceste rânduri pentru să-ți facă lui exact aceeași împatură. Pentru că, tot așa cum una dintre caracteristicile esențiale ale prozei scurte și a reportajului este operativitatea, deplăsură a aspectelor celor mai caracteristice ale noului în viața noastră, nu ar fi normal ca una dintre caracteristicile criticii literare contemporane să fie receptivitatea la asemenea lucrări?

În sfârșit de rosturile ei față de masele de cititori, critica literară are și intenția de a-și ajuta pe scriitorii aflați în cunoașterea și educarea propriilor lui cititori și în orientare. Unde poți vedea mai bine spre ce se îndreaptă un scriitor tânăr, decât urmându-l consecutiv în paginile revistelor? Criticul își dă tot ce poate percepe înaintea lui și-l ajută să-și organizeze materialul de viață.

Trebule să mărturisesc, de exemplu, că a fost o incitare pentru mine să citesc la sfârșitul unui articol al tovarășului Paul Georgescu, cuvinte care dovedeau certitudinea criticului față de faptul că volumul recenzat („Paralela 45”,

de Pop Simion) cuprinde în reportajele sale fișele persoanelor unor viitoare romane. O asemenea remarcă, dacă e bazată pe o înțelegere atentă a posibilităților autorului, poate să fie un pilon la baza unui viitor edificiu literar. Cînd va citi un roman de Pop Simion, și, mai ales, dacă va avea posibilitatea să se convingă că a avut dreptate, stănt sigur că criticul va trăi un plăcut sentiment de colaborare creatoare.

Pot da un exemplu din experiența mea: Am publicat mai de mult o povestire pe care simțeam nevoia să o conțin, dar nu eram încă decis. Tovarășul Radu Lupan a remarcat într-un articol atmosferic de roman care se degaja din ea. Astăzi, romanul este gata. Nu spun că nu l-aș fi scris și altfel, dar nu știu exact cînd aș fi făcut-o.

Uneori, cînd văd cit de puțin se scrie (și nu pentru a se scrie, ci pentru a se discuta) despre lucrările noastre apărute în ziare și reviste, am impresia că unii critici nu-și dau seama că unii critici nu-și dau seama că unii critici nu pot fi astfel. Pentru că e cu totul altceva să-ți ajuti pe scriitorii aflați în cunoașterea și educarea propriilor lui cititori și în orientare, decât urmându-l consecutiv în paginile revistelor? Criticul își dă tot ce poate percepe înaintea lui și-l ajută să-și organizeze materialul de viață.

Trebule să mărturisesc, de exemplu, că a fost o incitare pentru mine să citesc la sfârșitul unui articol al tovarășului Paul Georgescu, cuvinte care dovedeau certitudinea criticului față de faptul că volumul recenzat („Paralela 45”,

POP SIMION

Există în industrie un aparat cu ajutorul cărui se execută radiografiile pieselor de metal, detectînd fisuri ce nu se văd cu ochiul liber, porozități, inconsistențe de structură, anemii ascunse, boli ce atentează la longevitate. Poate îi asemănăm rostul criticului literar cu un asemenea aparat de precizie, care ne ajută să vedem clar defectele, dincolo de aparențe. Experiențele mele literare s-au bucurat puțin, foarte puțin, ori aproape deloc de binefacerea acestei miraculoase funcții a criticii literare. Pentru că fenomenul e mai general, cu deosebire în cazul acelor autori mai tineri care se încapăținează să înțirze pe înlăuntrul genului scurt, e util să discutăm despre cauze. Mă opresc deocamdată la două.

Primo, La noi e multă nevoie de afirmarea deschisă, curajoasă a opiniei critice: talentele criticilor se epuizează în articole prin care se comentează apariția de cărți. Criticii consemnează, trec în evidență, constată, fac inventarul vieții literare. Cînd e vorba de o apreciere, fraza lor e chinată, contorsionată, salisacose susceptibilă, are incușina dialogului în subtext, a adevărului spus pe jumătate. În cazul autorilor tineri, criticii sînt, ce-i drept, dispuși

unei să aibă idei, păreri deosebite, ba chiar să generalizeze un pic. Cînd e vorba de scriitorii numiți consacrați, ei devin cel puțin prudenți, dacă nu înspăimîntați. E acesta un climat nelavorabil pentru exercitarea funcției esențiale a criticii literare. Deci, mă întrebă redactorul Luceafărului: „Cum te ajută?” „Nu mă ajută, tovarășe!” Folosirea a două măsuri în judecarea fenomenului literar produce o denivelare în aprecierea valorilor, spre a se evita, compromiterea criteriilor, promovarea falșă a concluziei. Se simte nevoia reeditării unor discuții cu privire la articolul apărut în „Știința” despre critica apologetică și urmările ei. Ne aflăm în pragul Conferinței pe lată a scriitorilor. Un asemenea eveniment important s-ar fi convenit în timpului cu o încredințare a spăderii, în sensul luipei de opinie, pentru statornicirea unei atmosfere de lucru, a unui climat al discuțiilor curajoase și a răspunderii, în care să realizăm o privire de sinteză asupra valorilor care se înscriu în tezaurul realist socialist al literaturii.

Secundo, Imperativul cunoașterii vieții nu se adresează numai scriitorului, autorului de cărți. Dacă criticul literar nu cunoaște realitatea cel puțin așa de bine ca autorul, el nu poate fi și nici n-are dreptul să-și judecătorul cărților acestuia. Rămîne un biet contabil cu minecui și ochelarii... de cal. Criteriile lui nu vor fi cele ale științei, ci niste păreri oarecare. Ca să aibă cu ce să compare datele cărții, criticul trebuie să fie tovarășul de căldorie al scriitorului (în sens simbolic), înarmat cu răbdare, perseverență și carnet de notițe. Criticul adevărat trebuie să-și exercite rostul lui de clarvăzător, de inavertător, să-și arate scriitorului ce anume a văzut prost ori ce n-a văzut de

loc. Ceea ce a izbutit el să vadă, cam știe. La noi lucrurile se petrec cam pe dos. Autorul dă nu o dată criticului lămuriri asupra cărții sale, dezvoltându-se oarecum că a scris ceea ce a scris pentru că așa se întîmplă în viață. În aceste condiții opinia criticului literar ne obosesc tot mai mult, ne derutează.

NICUȚĂ TĂNASE

În primul rînd, nu știu de ce mi se mai pune această întrebare? După părerea mea e de prisos, Răsofii colecțiile pe ultimii 3 ani și la fiecare 5-6 numere o să dați de semnătura unui critic literar care se ocupă cu multa competență de ceea ce am scris în genul scurt. Dar poate nu aveți la îndemînă colecțiile. Va pun la dispoziție dosarul în care am decupat și puse în ordine toate aceste documente. Să le răsfoim împreună. Iată: Gazeta literară nr. 65839. Paul Georgescu semnează articolul intitulat: „Este oare Nicuță Tănase reporter?” Autorul, cu seriozitate și sinceritatea care-l caracterizează, analizează 10 reportaje de-ale mele, apărute în cotidiene. Cu aceeași sinceritate îmi atrage atenția că uneori sînt superficial și că ar trebui să mă aplec mai mult asupra temelor majore.

În Gazeta literară nr. 65842, M. Petroveanu își pune semnătura sub articolul: „Mai aproape de viață, tovarășe Nicuță Tănase!”. Bineînțeles, după ce scoate în relief calitățile cu multa finețe, îmi arată pericolul care mă paște. Într-un cuvînt trage semnalul de alarmă.

Cu multă competență Radu Popescu, în numărul MMDLIX al Contemporanului, semnează cu majuscule articolul cu titlul: „Mai aproape de viață, tovarășe Nicuță Tănase!”. Bineînțeles, după ce scoate în relief calitățile cu multa finețe, îmi arată pericolul care mă paște. Într-un cuvînt trage semnalul de alarmă.

creația mea pe un an întreg îndica, fără a mă jigni, fisurile și mă povățuiește să-mi reglez mai bine tirul pentru ca gloanțele mele să nu nițmerescă alături de țîntă... „Umorul și satira lui Nicuță Tănase ajută?” Pe bună dreptate pune chiar în titlu întrebarea criticului Silviu Iosifescu și vine și cu răspunsul: „Uneori da, însă de multe ori umorul este făcut de dragul umorului etc., etc.”

Dacă mai pun la socoteală articolul lui D. Solomon: „Însemnările lui Nicuță sînt un gen literar?”, nota semnată de Georgeta Horodincă în colaborare cu H. Zalis: „Unde greșeste Nicuță Tănase?”, cursivul lui M. Dragu și Horia Bratu: „Un erou al lui Nicuță care ne-a plăcut!” ori nenumerate recenzii și cronici la cărțile „Am fugit de acasă” și „Culegerea „Derbedei”, ambele apărute acum cîteva luni... Dacă le pun și pe acestea la socoteală, nu mă pot valta că nu am fost ajutat de critica literară. M-a prea ajutat. Drept pentru care fi și mulțumesc.

Nota redacției: Eroare! Am căutat în colecții și nu am găsit nici măcar un articol din cele enumerate de autorul rîndurilor de mai sus. Nu s-a scris nimic. Probabil N. T. vrea să se pună bine cu critica literară.

PETRU VINTILĂ

Cu toate că mi-ai scos critica din sufletul meu, nu fac parte din tipul de critică care judecă relațiile dintre scriitor și cititor cu o aversiune nepolitată. Am simțit deseori pe pielea mea că de ascult este bisturitul criticilor literari, dar totdeauna, după explozia primei spaimă, m-am gândit că un chirurg impresionat de tipetele și lamentările pacientului poate să-și oculte diagnosticul adevărat, acoperînd realitatea și făcîndu-și prin asta un serviciu evident, uneori, cu urmări ire-

versibile. Sînt și critici literari care emit judecăți de valoare eronate și părtinitoare, dar nu ei caracterizează mișcarea noastră critică, iar afirmațiile lor, întocmai și pe opere literare judecate, suportă totdeauna sancțiunea supremă a cel puțin doi factori: cititorul și timpul.

Cînd lucrurile aspre ce se scriu uneori despre noi, multora ne scapă astfel de afirmații: „am scris cartea într-un an de zile, iar criticul vine și în doi timpi mi-o face ferită. Aș vrea să-l văd scriind un roman și apoi să-l judece pe alții”. Afirmația e numai în parte obiectivă. Sînt și critici literari care scriu romane, reportaje, poezii și nuvele, dar preocuparea aceasta nu le este obligatorie. Criticul literar poate să nu aibe talent literar, dar scriitorului i se cere neapărat. Și apoi, ca să fim dreți, critica unui monument arhitectonic n-a fost nici cînd numai apanajul arhitecților, inginerilor și zidarilor, ci și al omului care se instalează într-un apartament dintr-un bloc nou. Opiniile criticilor însușiți de ideea nobilă a promovării unei literaturi valoroase coincid totdeauna cu opiniile masei de cititori. Scriitorul trebuie să-și știe seama, fără iritare, de tot ceea ce se spune — bun sau rău — despre operele sale.

Un prozator ignorat de critici nu încetează a se lamenta: — Cum să cresc și să mă dezvolt, dacă nu s-a scris despre lucrările mele, dacă n-am fost discutat în cronici, recenzii și note?

Socot că recenziiile numeroase la „Oleul” lui C. Chiriță, ori la „Setea” lui T. Popovici, te vor putea ajuta și pe tine, prozator ignorat și ocolit de ochii criticii literare. Cronicile literare nu sînt niste simple corespondențe personale (în foaia acesta ar putea fi folosită poșta cu număr restant); ele trebuie citite nu numai de autorul recenzat, ci și de numeroșii săi tovarășii de breasă și nu numai de ei, ci și de lucrătorii din librării și în sfîrșit, de masele largi ale cititorilor.

Criticii și scriitorii în ordinea socialistă nu fac parte din două tabere potrivnice, dar dacă relațiile lor ar fi dominate de spiritul unei păci false, de fâmiere reciprocă și de laude nesăbuite, asta ar aduce prejudicii mari frontului nostru literar. Dacă în călimăriile criticilor literari s-ar găsi numai cerneală din sirop de coacăze, atunci rafturile librăriilor ar fi pline de opere geniale pe care nu le-ar mai citi nimeni. Dar și dacă penița criticilor ar fi alasă la capătul unui ciclu, m-aș gândi că un specialist în chirurgia testurilor de maximă nobilitate, în loc să folosească trepanul, înșafăză măcelărește satirul și secură de abator.

N-aș vrea să măsoresz rostu. criticii literare, dar nu e cînd folos să mai amintim din cînd în cînd că, fără cărțile de proză și poezie, critica literară n-ar mai avea nici o rațiune. Ar fi ca zborul unei păsări în vidul absolut. Aripile ei ar fi în adaus straniu și nefolositor, iar zborul ei o cădere perpetuă. Dar și fără critica literară, mă tem că am fi puși în situația să inventăm de fiecare dată roata olarului, rigla inginerului și gămălia de foc a chibrutului.

NICOLAE VELEA

Fac parte din cea mai proaspătă serie de tineri scriitori care au debutat în colecția „Luceafărul” a Editurii pentru literatură. Volumele noastre au fost, în general, permise bine de critica literară.

S-au făcut pînă acum, despre ceea ce am publicat, afirmații de cele mai multe ori exacte și aprecieri în deosebi favorabile. Munca la un volum, în general, are două aspecte distincte: unul de elaborare intimă, de organizare a materialului, a reprezentărilor sensibile asupra vieții, a încheierii lor într-o viziune unică, ce exprimă obiectivele comunismului și, cel de-al doilea aspect, acel de confruntare cu viața, cu cititorii, și mai întîi cu critica literară, ce exprimă, prin cei mai buni reprezentanți ai ei, gustul și cerințele epocii noastre.

Întîlnirea lucrărilor mele cu exigențele unor critici de o înaltă calificare ca P. Georgescu, S. Damian, M. Petroveanu, D. Micu, Lucian Raicu, mi-a fost de un puternic folos.

Ajutor — într-un sens mai operativ, mai imediat, am avut în deosebi de tovarășii Paul Georgescu și S. Damian. Mi s-a semnalat o înclinare a unor lucrări ale mele spre idilism, spre o problematică neesențială, netedă.

REALIZĂRI ȘI PERSPECTIVE ÎN CREAȚIA DE SCHIȚE ȘI NUVELE

„genului scurt” în reviste. Nu exagerăm spunînd că Luceafărul, Gazeta literară și celelalte publicații ale Uniunii Scriitorilor, publicînd cu îndrăzneală schițe semnate de tineri, descoperă mereu, aproape lună de lună, nume noi, cu posibilități certe de afirmare pe tărîm literar.

O producție literară altă de varietă și greu poate fi înghesată în tiparul unor caracterizări generale. Vom încerca, totuși, nu să găsim cu tot dinadinsul niște „trăsături comune”, ci să facem unele considerații marginale.

Astfel este indiscutabil că aproape întreaga creație de schițe se caracterizează prin tendința de a descoperi „noul”, dar într-un sens mai larg. Nu avem în vedere doar surprinderea unor aspecte foarte recente în raport cu prezentul calendaristic și nici o stare surprindere în primul rînd, ci pasiunea afirmării unei descoperiri care se impune prin nouitate, adică prin neobișnuitul faptelor povestite. Citeadată, ca și unele schițe și nuvele ale lui Marin Preda, V. Em. Galan, N. Velea, „neobișnuit” nu e altă o întîmplare, ci trăirea, adică felul în care eroul descoperă un nou sens al vieții (A cinea roată la căruță de V. Em. Galan, Odihnă de N. Velea și altele). Dar, în toate cazurile, senzaționalul, în sensul bun al cuvîntului, e prezent. Cantitativ, se pare că în creația de schițe predomina deocamdată (sau cel puțin așa mi s-a părut în urma cercetării — din păcate parțiale — a materialului) povestirea sumară (sau mai dezvoltată) a unei întîmplări grăitoare, revelatorii, care trebuie să impresioneze prin ea însăși. În practica scriitorilor noștri este frecventă o anumă sobrietate caldă în evocarea faptelor eroice. Schița joacă azi un evident rol propagandistic. Ea ajută la popularizarea faptelor caracteristice pentru superioritatea ideologică și morală a oamenilor noi, călîți în lupta pentru victoria înaltelor idealuri sociale, educați la școala muncii în spirit comunist. Nuvele și schițele în care se evocă lupta igeală impresionează prin conținutul lor pilditor. Dumitru Ignea și Radu Lupan, de pildă, (în volumele citate) aproape că se mărginesc să redea (efectiv și „redă” și nu povestesc) faptele, prelucrarea „literară” e

minimă, dar se pare că procedează favorizată, intrucit permit valorificarea la maximum a măreției eroice ca atare (fără vreo ostentație sau, mai precis, fără vreo insistență, care nu poate „amplifica” în acest caz cu nimic impresia nemijlocită). În aceste categorii ar trebui să fie încadrate și schițele lui Anton Breitenhofer sau Haralamb Zîncă. Acesta din urmă folosește cu preferință procedeul povestirii în povestire, care justifică deosebit de bine caracterul povestitorului fiind de obicei un om grăbit să comunice cuiva faptele și foarte puțin preocupat de „modul” de exprimare (caracteristică și chiar nuvele care dă titlul volumului — e roul literalmente n-are timp să spună mai mult decît sporiile. Tot la evocarea unei fapte eroice (deși cu o „literaturizare” mai amplă) se reduce și nuvele lui Lucie Demetrius Cînd au crescut apele.

O consecință a modului de reliefare a faptelor eroice ale vieții noi este și preponderanța tipurilor și nu a caracterelor în schițe și nuvele. Creator de personaje în tot ce scrie e Marin Preda. Se străduie — dar deocamdată fără rezultate vizibile — să schițeze caracterul și Radu Cosău. În nuvele lui Galan, deși înclinată către tipologie e evident, eroii sînt totuși înzestrați cu o seamă de trăsături pitorești, care îi fac mai familiari cititorilor. Dar în marea majoritate a cazurilor, efortul scriitorilor are ca scop realizarea cit mai veridică a trăsăturilor tipologice ale eroilor. Personajele sînt în primul rînd purtătoare ale unor trăsături ale epocii, determinate de sarcinile ei istorice, cit și de poziția față de aceste sarcini a categoriei sociale pe care o reprezintă personajul. Există în navelistica noastră o anumită clasicitate modernă, care o ridică deasupra obișnuitului, deși imaginea e, mai întotdeauna, riguros realistă. Pînă și într-o nuvelă atît de amplă și bogată în comentarii, ca Nunta Ilonei a Lucie Demetrius, cei patru protagoniști principali sînt tipuri de oameni cumsecade, de țărîni cinstiți, dar încă prizonieri ai unor prejudecăți și atît. În nuvele lui Fănuș Neagu Căntănel părăsit, tînărul autor derzvăluie cu pricepere frămîntările sufletesti ale eroului, dar cu toată acestea profesorul Cernat ni

se întipărează în memorie aproape numai ca tipul unui tînăr îngrozit de perspectiva rămirii în sat și care descoperă în cele din urmă bucuria acestei vieți. Ceva mai complex, deși prezentat mai sumar, e principala personaj feminin. Chiar și eroul schiței Odihnă, atît de laudat de critică pentru finețea analizei psihologice, este totuși mai mult un tip decît un caracter.

Făcînd constatarea de mai sus, nu formulăm nici o apreciere pozitivă (în sensul că nu recomandăm în mod absolut o anumită orientare) dar nici nu facem critica, mai precis reproșuri. Ne mărginim să inserăm o constatare, dar și să remarcăm că, procedînd în cum procedau majoritatea autorilor de schițe, dar dovadă că posedă un anumit simț al măsurii, că ascultă de logica artistică. Din moment ce mesajul schiței e pilditor, din moment ce scopul principal al autorului e să reliefeze frumusețea faptei umane ca atare, insistența asupra trăsăturilor tipologice e justificată.

Pentru evidențierea conținutului nou al majorității schițelor merită să fie subliniată și următoarea constatare. Fie că e vorba de faptele eroice petrecute în trecut (ilegalitatea, lupta de eliberare, războiul drept, luptele împotriva reacțiilor de după 23 August 1944), fie că subiectele sînt extrase din stringenta „actualitate”, pentru marea majoritate a schițelor pe care le-am cercetat e caracteristic efortul de a evidenția năzuința către puritate și purificare, ce pune stăpînire pe om în contact cu lupta revoluționară muncitorească. Aș putea cita pentru exemplificare oricare din nuvele cuprinse în volumele enumerate. De pildă în Nunta Ilonei, deși „conflicțul” se rezolvă prin soluția stupidă a „două nunți”, întregă desfășurarea a acțiunii, dar mai ales subtextul, ne ajută să înțelegem că de pe urma celor întîmplate pînă și bătrîni se vor cam lecui de supuneră față de popoi. În schița Căntănel, Radu Cosău își propune în mod evident să arate cum se întoarce la o viață demnă un tînăr ce apucase la un moment dat să se rostogolească în mlaștina huliganismului. În Țambalagiul Danilo, Haralamb Zîncă arată cum un tînăr lăutar țigan, ajuns în regi-

ment, se eliberează de complexul de inferioritate moștenit de la părinți, care au petrecut toată viața în umilînță cruntă. Schița Odihnă a lui Nicolae Velea este mai ales o descriere a umanității și unui proces de purificare sufletească. Angajat într-o muncă colectivă, deci superioară, sufletul țărânului, altădată opac la frumusețile vieții, se deschide avid tocmă acestor frumuseți. Pînă și într-o schiță prin excelență de atmosferă, ca Afișe de bal, autorul ne ajută să simțim și să înțelegem cum, sub privirea atentă a unui muncitor încercat, un tînăr mai crud se apropie treptat de descoperirea adevărului revoluționar. La un mod mișcător și poetic, aceluși proces de purificare, dar reflectat indirect, îl găsim în minunata schiță a lui Nagy Istvan și bătrîni veghează (în volumul Zile de luptă). Părinții devin capabili să se frămînte alături de copii și să dea dovadă de o înțelegere uimitoare pentru entuziasmul năv al acestora, tocmai pentru că viața nouă, eliberată de interesele și poririile meschine, i-a apropiat într-un anumit fel, evident, de mentalitatea curată și candidă a adolescenților.

Așezarea în centrul preocupărilor a procesului, uneori destul de complicat (cum e cazul profesorului Cernat din nuvele Căntănel părăsit a lui Fănuș Neagu), de eliberare a oamenilor de prejudecăți, atîrșirea, prejudecățile și obiceiurile urite și degradante pentru om, (moștenite de la burghezie) conferă creației de schițe o atmosferă de seninătate și optimism, de încredere în viață și în om, ceea ce este o realizare esențială întrucît alinază creația respectivă în frontul luptei pentru dezvoltarea și cristalizarea conștiinței socialiste, luptă a cărei importanță este subliniată în Documentele Congresului al III-lea al P.M.R. și ne apare și mai reliefată în lumina hotărîrilor istorice ale celui de-al XXII-lea Congres al P.C.U.S. Perspectiva viitorului comunist către care ne-a deschis o fereastră largă nou Program al P.C.U.S. ne îndeamnă să luptăm împotriva tuturor rămășițelor ideologice burgheze. Creația de nuvele și schițe din ultimii ani participă activ în această luptă, fapt pentru care merită să fie apreciată ca unul din sectoarele cele mai înaintate ale frontului literar.

Se întîmplă uneori ca o calitate, unilateral și exagerat dezvoltată, să devină pînă la urmă un defect. Ceva asemînător va putea să se întîmple și în navelistica noastră. Am arătat că

în cele mai dese cazuri schițele și povestirile reconstruie cu procedee diferite — și de bună seamă la niveluri artistice diferite — fapte de viață pînditoare, eroice. Această tendință le imprimă și o atmosferă de destăinire. Schițele din ultimii ani sînt — adeseori — autobiografice în sensul larg al cuvîntului. Autorul relatează ascultărilor ceea ce știe din viață și ceea ce îi pare important, semnificativ. Împrejurarea imprimă schițelor și povestirilor un aer de autenticitate captivantă. E întotdeauna util să aibi tot ce e interesant în viață. Dar această aplicare către „trăiri”, către autentic în sensul înțeles al cuvîntului, poartă în ea și un pericol, căci îngustează sfera de investigație. Pe lîngă schițele — destăinări, volumele pe care le-am cercetat cuprînd și schițele reportaj (o parte din schițele lui Vasile Rebreanu, File de cronică din volumul lui D. Ignea, unele din schițele lui Pop Simion etc.). Dar, în majoritatea cazurilor, schițele acestea sînt scese pur informative, uneori autentice în sensul înțeles al cuvîntului, dar nu în cel al autenticității, care înseamnă a investiga, pe lîngă schițele — destăinări, volumele pe care le-am cercetat cuprînd și schițele reportaj (o parte din schițele lui Vasile Rebreanu, File de cronică din volumul lui D. Ignea, unele din schițele lui Pop Simion etc.). Dar, în majoritatea cazurilor, schițele acestea sînt scese pur informative, uneori autentice în sensul înțeles al cuvîntului, dar nu în cel al autenticității, care înseamnă a investiga, pe lîngă schițele — destăinări, volumele pe care le-am cercetat cuprînd și schițele reportaj (o parte din schițele lui Vasile Rebreanu, File de cronică din volumul lui D. Ignea, unele din schițele lui Pop Simion etc.). Dar, în majoritatea cazurilor, schițele acestea sînt scese pur informative, uneori autentice în sensul înțeles al cuvîntului, dar nu în cel al autenticității, care înseamnă a investiga, pe lîngă schițele — destăinări, volumele pe care le-am cercetat cuprînd și schițele reportaj (o parte din schițele lui Vasile Rebreanu, File de cronică din volumul lui D. Ignea, unele din schițele lui Pop Simion etc.). Dar, în majoritatea cazurilor, schițele acestea sînt scese pur informative, uneori autentice în sensul înțeles al cuvîntului, dar nu în cel al autenticității, care înseamnă a investiga, pe lîngă schițele — destăinări, volumele pe care le-am cercetat cuprînd și schițele reportaj (o parte din schițele lui Vasile Rebreanu, File de cronică din volumul lui D. Ignea, unele din schițele lui Pop Simion etc.). Dar, în majoritatea cazurilor, schițele acestea sînt scese pur informative, uneori autentice în sensul înțeles al cuvîntului, dar nu în cel al autenticității, care înseamnă a investiga, pe lîngă schițele — destăinări, volumele pe care le-am cercetat cuprînd și schițele reportaj (o parte din schițele lui Vasile Rebreanu, File de cronică din volumul lui D. Ignea, unele din schițele lui Pop Simion etc.). Dar, în majoritatea cazurilor, schițele acestea sînt scese pur informative, uneori autentice în sensul înțeles al cuvîntului, dar nu în cel al autenticității, care înseamnă a investiga, pe lîngă schițele — destăinări, volumele pe care le-am cercetat cuprînd și schițele reportaj (o parte din schițele lui Vasile Rebreanu, File de cronică din volumul lui D. Ignea, unele din schițele lui Pop Simion etc.). Dar, în majoritatea cazurilor, schițele acestea sînt scese pur informative, uneori autentice în sensul înțeles al cuvîntului, dar nu în cel al autenticității, care înseamnă a investiga, pe lîngă schițele — destăinări, volumele pe care le-am cercetat cuprînd și schițele reportaj (o parte din schițele lui Vasile Rebreanu, File de cronică din volumul lui D. Ignea, unele din schițele lui Pop Simion etc.). Dar, în majoritatea cazurilor, schițele acestea sînt scese pur informative, uneori autentice în sensul înțeles al cuvîntului, dar nu în cel al autenticității, care înseamnă a investiga, pe lîngă schițele — destăinări, volumele pe care le-am cercetat cuprînd și schițele reportaj (o parte din schițele lui Vasile Rebreanu, File de cronică din volumul lui D. Ignea, unele din schițele lui Pop Simion etc.). Dar, în majoritatea cazurilor, schițele acestea sînt scese pur informative, uneori autentice în sensul înțeles al cuvîntului, dar nu în cel al autenticității, care înseamnă a investiga, pe lîngă schițele — destăinări, volumele pe care le-am cercetat cuprînd și schițele reportaj (o parte din schițele lui Vasile Rebreanu, File de cronică din volumul lui D. Ignea, unele din schițele lui Pop Simion etc.). Dar, în majoritatea cazurilor, schițele acestea sînt scese pur informative, uneori autentice în sensul înțeles al cuvîntului, dar nu în cel al autenticității, care înseamnă a investiga, pe lîngă schițele — destăinări, volumele pe care le-am cercetat cuprînd și schițele reportaj (o parte din schițele lui Vasile Rebreanu, File de cronică din volumul lui D. Ignea, unele din schițele lui Pop Simion etc.). Dar, în majoritatea cazurilor, schițele acestea sînt scese pur informative, uneori autentice în sensul înțeles al cuvîntului, dar nu în cel al autenticității, care înseamnă a investiga, pe lîngă schițele — destăinări, volumele pe care le-am cercetat cuprînd și schițele reportaj (o parte din schițele lui Vasile Rebreanu, File de cronică din volumul lui D. Ignea, unele din schițele lui Pop Simion etc.). Dar, în majoritatea cazurilor, schițele acestea sînt scese pur informative, uneori autentice în sensul înțeles al cuvîntului, dar nu în cel al autenticității, care înseamnă a investiga, pe lîngă schițele — destăinări, volumele pe care le-am cercetat cuprînd și schițele reportaj (o parte din schițele lui Vasile Rebreanu, File de cronică din volumul lui D. Ignea, unele din schițele lui Pop Simion etc.). Dar, în majoritatea cazurilor, schițele acestea sînt scese pur informative, uneori autentice în sensul înțeles al cuvîntului, dar nu în cel al autenticității, care înseamnă a investiga, pe lîngă schițele — destăinări, volumele pe care le-am cercetat cuprînd și schițele reportaj (o parte din schițele lui Vasile Rebreanu, File de cronică din volumul lui D. Ignea, unele din schițele lui Pop Simion etc.). Dar, în majoritatea cazurilor, schițele acestea sînt scese pur informative, uneori autentice în sensul înțeles al cuvîntului, dar nu în cel al autenticității, care înseamnă a investiga, pe lîngă schițele — destăinări, volumele pe care le-am cercetat cuprînd și schițele reportaj (o parte din schițele lui Vasile Rebreanu, File de cronică din volumul lui D. Ignea, unele din schițele lui Pop Simion etc.). Dar, în majoritatea cazurilor, schițele acestea sînt scese pur informative, uneori autentice în sensul înțeles al cuvîntului, dar nu în cel al autenticității, care înseamnă a investiga, pe lîngă schițele — destăinări, volumele pe care le-am cercetat cuprînd și schițele reportaj (o parte din schițele lui Vasile Rebreanu, File de cronică din volumul lui D. Ignea, unele din schițele lui Pop Simion etc.). Dar, în majoritatea cazurilor, schițele acestea sînt scese pur informative, uneori autentice în sensul înțeles al cuvîntului, dar nu în cel al autenticității, care înseamnă a investiga, pe lîngă schițele — destăinări, volumele pe care le-am cercetat cuprînd și schițele reportaj (o parte din schițele lui Vasile Rebreanu, File de cronică din volumul lui D. Ignea, unele din schițele lui Pop Simion etc.). Dar, în majoritatea cazurilor, schițele acestea sînt scese pur informative, uneori autentice în sensul înțeles al cuvîntului, dar nu în cel al autenticității, care înseamnă a investiga, pe lîngă schițele — destăinări, volumele pe care le-am cercetat cuprînd și schițele reportaj (o parte din schițele lui Vasile Rebreanu, File de cronică din volumul lui D. Ignea, unele din schițele lui Pop Simion etc.). Dar, în majoritatea cazurilor, schițele acestea sînt scese pur informative, uneori autentice în sensul înțeles al cuvîntului, dar nu în cel al autenticității, care înseamnă a investiga, pe lîngă schițele — destăinări, volumele pe care le-am cercetat cuprînd și schițele reportaj (o parte din schițele lui Vasile Rebreanu, File de cronică din volumul lui D. Ignea, unele din schițele lui Pop Simion etc.). Dar, în majoritatea cazurilor, schițele acestea sînt scese pur informative, uneori autentice în sensul înțeles al cuvîntului, dar nu în cel al autenticității, care înseamnă a investiga, pe lîngă schițele — destăinări, volumele pe care le-am cercetat cuprînd și schițele reportaj (o parte din schițele lui Vasile Rebreanu, File de cronică din volumul lui D. Ignea, unele din schițele lui Pop Simion etc.). Dar, în majoritatea cazurilor, schițele acestea sînt scese pur informative, uneori autentice în sensul înțeles al cuvîntului, dar nu în cel al autenticității, care înseamnă a investiga, pe lîngă schițele — destăinări, volumele pe care le-am cercetat cuprînd și schițele reportaj (o parte din schițele lui Vasile Rebreanu, File de cronică din volumul lui D. Ignea, unele din schițele lui Pop Simion etc.). Dar, în majoritatea cazurilor, schițele acestea sînt scese pur informative, uneori autentice în sensul înțeles al cuvîntului, dar nu în cel al autenticității, care înseamnă a investiga, pe lîngă schițele — destăinări, volumele pe care le-am cercetat cuprînd și schițele reportaj (o parte din schițele lui Vasile Rebreanu, File de cronică din volumul lui D. Ignea, unele din schițele lui Pop Simion etc.). Dar, în majoritatea cazurilor, schițele acestea sînt scese pur informative, uneori autentice în sensul înțeles al cuvîntului, dar nu în cel al autenticității, care înseamnă a investiga, pe lîngă schițele — destăinări, volumele pe care le-am cercetat cuprînd și schițele reportaj (o parte din schițele lui Vasile Rebreanu, File de cronică din volumul lui D. Ignea, unele din schițele lui Pop Simion etc.). Dar, în majoritatea cazurilor, schițele acestea sînt scese pur informative, uneori autentice în sensul înțeles al cuvîntului, dar nu în cel al autenticității, care înseamnă a investiga, pe lîngă schițele — destăinări, volumele pe care le-am cercetat cuprînd și schițele reportaj (o parte din schițele lui Vasile Rebreanu, File de cronică din volumul lui D. Ignea, unele din schițele lui Pop Simion etc.). Dar, în majoritatea cazurilor, schițele acestea sînt scese pur informative, uneori autentice în sensul înțeles al cuvîntului, dar nu în cel al autenticității, care înseamnă a investiga, pe lîngă schițele — destăinări, volumele pe care le-am cercetat cuprînd și schițele reportaj (o parte din schițele lui Vasile Rebreanu, File de cronică din volumul lui D. Ignea, unele din schițele lui Pop Simion etc.). Dar, în majoritatea cazurilor, schițele acestea sînt scese pur informative, uneori autentice în sensul înțeles al cuvîntului, dar nu în cel al autenticității, care înseamnă a investiga, pe lîngă schițele — destăinări, volumele pe care le-am cercetat cuprînd și schițele reportaj (o parte din schițele lui Vasile Rebreanu, File de cronică din volumul lui D. Ignea, unele din schițele lui Pop Simion etc.). Dar, în majoritatea cazurilor, schițele acestea sînt scese pur informative, uneori autentice în sensul înțeles al cuvîntului, dar nu în cel al autenticității, care înseamnă a investiga, pe lîngă schițele — destăinări, volumele pe care le-am cercetat cuprînd și schițele reportaj (o parte din schițele lui Vasile Rebreanu, File de cronică din volumul lui D. Ignea, unele din schițele lui Pop Simion etc.). Dar, în majoritatea cazurilor, schițele acestea sînt scese pur informative, uneori autentice în sensul înțeles al cuvîntului, dar nu în cel al autenticității, care înseamnă a investiga, pe lîngă schițele — destăinări, volumele pe care le-am cercetat cuprînd și schițele reportaj (o parte din schițele lui Vasile Rebreanu, File de cronică din volumul lui D. Ignea, unele din schițele lui Pop Simion etc.). Dar, în majoritatea cazurilor, schițele acestea sînt scese pur informative, uneori autentice în sensul înțeles al cuvîntului, dar nu în cel al autenticității, care înseamnă a investiga, pe lîngă schițele — destăinări, volumele pe care le-am cercetat cuprînd și schițele reportaj (o parte din schițele lui Vasile Rebreanu, File de cronică din volumul lui D. Ignea, unele din schițele lui Pop Simion etc.). Dar, în majoritatea cazurilor, schițele acestea sînt scese pur informative, uneori autentice în sensul înțeles al cuvîntului, dar nu în cel al autenticității, care înseamnă a investiga, pe lîngă schițele — destăinări, volumele pe care le-am cercetat cuprînd și schițele reportaj (o parte din schițele lui Vasile Rebreanu, File de cronică din volumul lui D. Ignea, unele din schițele lui Pop Simion etc.). Dar, în majoritatea cazurilor, schițele acestea sînt scese pur informative, uneori autentice în sensul înțeles al cuvîntului, dar nu în cel al autenticității

Geo Dumitrescu

Mina s-a oprit, albă...

la moartea lui Sadoveanu

Q atrundă subțire a pleznit. Bătrânul și-a plecat fruntea grea sprâncinând-o de pagina albă, ce deveni o lespede rece de marmură. Clipsa s-a desprins rotund din virful condșului picurind, cu un gemăt adânc, în marea prăpastie a timpului. Mina s-a oprit, albă, ca o pasăre lovită din zbor. Mina s-a oprit...

Mina s-a oprit, albă, uriasă, înghițind pînă sus zarea, adunînd în arcu ei larg un tax nesfîrșit, pe care valurose pînă dincolo de hotarele vrăștii apele clare ale frumuseții, Mina s-a oprit, albă...

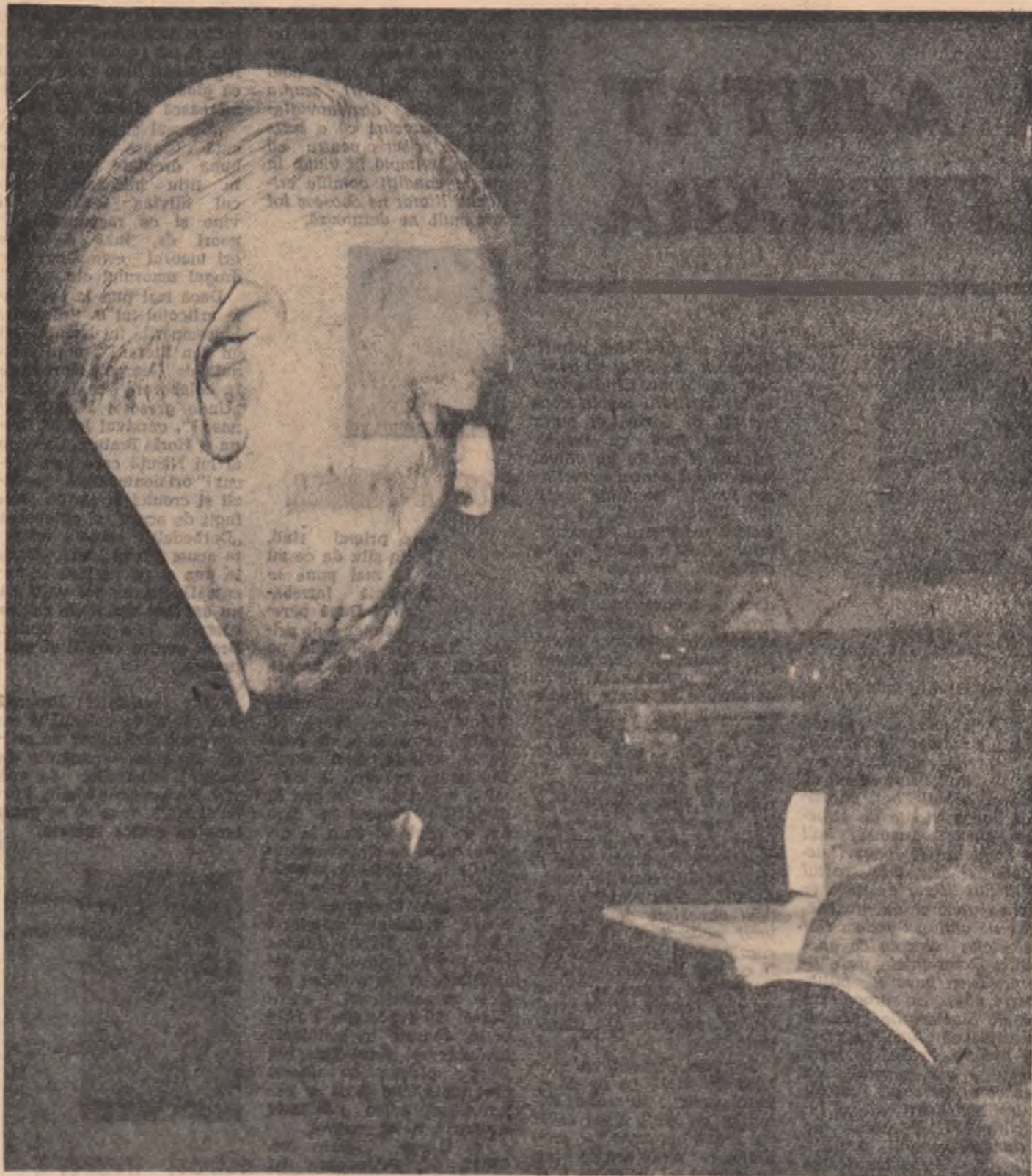
Lingă groapa umedă, prea mică, un bătrîn înalt, osos, cu țafa arăd, se aita liniștit. Dar nu putea să vadă nimic. Căci lucră ochilor lui albaștri, tineri, era alie, lacrimile cădeau de-a dreptul jos, în țarba veștedă a toamnei, nemăștiind lăgăsurile vechi, de piatră, de-a lungul obrăjilor, iar omul părea să fi uitat și el de mușt gestul străvechi, curvenit, de a la gîrge...

Poate că plouă doar, așa cum plouă, liniștit, îndelung, toamnă. Dar eu ezueam susur de izvoare, pe alinați, și-am înțeles că bătrînul, muntele cel mare, de sus, din Moldova, venise să-și petreacă la întoarcerea în voinicie, irotetele geamăni.

...Și i-au coborît în lăcașul de veci, — toamnă i-i astetnuse cu aur.

Intors la stîncile începutului, bătrînul doarme. În jurul lui, în jurul amintirii, cresc brazi, așa cum cresc întoideaua brazi în jurul mușților. Cresc brazi. Vor crește sute de ani, ori mil, cit le e dat brașilor săi crească. Dar nu-i vor ajunge niciodată la umăr.

Căci nu era groapă aceea, ei marea poartă a nemuririi, ce dă întoideaua spre uriașul țărîm de lumină, unde arde cu soarele, cit soarele, duhul poporului.

Criticul și istoricul literar, care s-au ocupat în ultimii ani de viața și opera lui Mihail Sadoveanu, au amintit foarte adesea un anumit episod din adolescența artistului: este vorba de distrugerea manuscrisului „Hecabe”, sînt de admiral de N. Dăscălescu, tovarăș de cameră, prin 1906, al vîlleurului maeștru. Sadoveanu însuși mărturiseste a fi exprimat în acel pas, bolăvirea de a se aplica exclusiv asupra durerilor aceia ale contemporanilor și compatrioților săi. Cele mai interesante comentarii pe marginea întâmplării cu pricina, mi s-au pîrut citeva rînduri scurte dintr-un articol al regretatului Cezar Petrescu. Subliniind că la începutul secolului douăzeci „Climatul literar al epocii mina spre formalism, spre imitațiile simbolismului și decadențismului de import” — autorul Scrierilor sale apreciază punerea pe loc a cadencelor a la Euripide, drept o lepdare... de ispită cuvintului rar și frumos, în favoarea ornativității și a mîndriei de seva pămîntului.

MIHAIL SADOVEANU ȘCOALA GENIULUI (II)

de Don Dejiu

Observația — subtilă — ne sugerează că în concepția lui Sadoveanu a cristalizat foarte timpuriu un principiu estetic de bază, consecințele evenimentului fiind mai numeroase și mai profunde decît s-ar crede de la prima vedere. El va influența nemijlocit întreaga creație a scriitorului, de la primele povestiri romantice, pînă la acea ultimă și grandioasă epopee care este „Nicoară Potcoavă”.

În virtutea aceluiași principiu, Mihail Sadoveanu s-a a-lăturat, prin cele mai bune realizări ale sale, marilor literatură de literatură pe motive istorice, în genere, el un „re-constituitor” istoric, la modul la care procedea de pildă, Flaubert în Salambo sau Sienkiewicz în Quo Vadis. O trăsătură distinctivă, care se manifestă de la bun început în epica sadoveană și îl conferă o aură aparte, este conștința interferență între trecut și prezent în descrierea sfîrșitului și începutului. Exprimîndu-se foarte „direct”, putem spune că principala sursă de inspirație a naratiunilor sale istorice nu o formează cronicile, legendele sau motivele folclorice, ci viața unei părți din societatea contemporană — mai precis, anumite aspecte ale exploatații țărănimii nevoiaș în statul burghezo-moșieresc.

Făcînd această afirmație, care preținde o argumentare imediată, am în vedere, desigur, numai o latură a unei probleme complexe: e vorba, deci, de o separație instrumentală. În „Răzbunarea lui Nour”, în „Cozma Răcoare”, în „Soimii”, în „Vremuri de bejenie” — sint prezente, mai evidente sau mai implicite, ecouri ale stărilor de lucruri din societatea contemporană cu acele scrieri. Nepotul bătrînului Nour, feudalul crud și zănat, are ceva din atura obrăstelor de moșieri, de pe la 1907; mizerabilele sălășuiri țărănești din „Soimii” nu diferă esențial de tipicul sat moldovenesc din vremea tinereții lui Sadoveanu. Chiar autorul Soimilor mărturisese în „Anii de ucnicie” existența unor relații directe între peisajul „istoric” și mediul contemporan.

„Văzusem și cunoscușem toate, fără îndoială. Ghiță Botgros își fusese prieten și-l înfîlșisem în hucagurile din Oprîșeni, iar popa Clotică a fost și el aveva în această viață, deoarece m-a confundat cu ale sale mini în cristelnița de la biserică din Mitești, în apa luminatului botez”.

Metafora, aparent „duioasă”, exprimă un adevăr crud: pe aceste meleaguri, starea normală a nevoiaș, a celor umiliți și ofensați, nu suferise prefaceri simțitoare în ultimele sute de ani! Așa se face că jalnicii băștinași pe care-i observă abatele de Marenne și călăuzul lui, beizade Alacuș Ruset, în călătoria prin Moldova Ducii Vodă, la 1679, puteau fi vamași aveva de cel ce-și tipărea „Zodia Cancerului”, exact 250 de ani mai tîrziu, adică în 1929. Erau aveva, nu doar fantasmă ale imaginației și „coștitele acoperite cu stuf” și „filifele acoperite cu zdrențe”, privind „speriate, printre pietele pe care le

zburlea vîntul dinaintea ochilor, înclîndu-le cu barba zbîrlită”, un fel de lupi ai foametei” și acei „oameni slabi și cu pușine strale rupe și proaste. Unii... fără cușme și îmbrodați cu niște peteece ca muierile. Tirau în picioare opioși și zdrențe legate cu ațe de tel. Umiliți de hății și de foame...”

Cititorul cu bun simț înțuia, desigur, relația directă între aceste memororii, tirii la divaanul Ducii Vodă, și masa de robi al pămîntului, căcați în picioare de jandarmii regali și vâlțuși balerești în România burghezo-moșierescă. Mi se pare greu de respins ideea

Importanței filonului contemporan, a realității înconjurătoare, în opera „istorică” a unui autor care scria în septembrie 1907, într-un raport către ministrul Spiru Haret: „Și iată armata, iată procurorii sint arestați, tirii noaptea prin ploaie și noroi, zvirliți în închisoare. Cunoscu cu foști colegi al noei de școală primară, care au fost hățuți pînă ce li s-a făcut negru trupul... Mă doare inima cînd mă gîndesc ce s-a petrecut acolo”.

Revelatoare mi se pare, de asemenea, comparația între starea țărănimii impilate din trecutul îndepărtat și cea a exploataților de pe lălfundurile agricole din primele decenii ale secolului douăzeci, așa cum apar aceștia din urmă în lucrări ca Bordeienii, Emigrații la Brazilia, O ceretăre, În drum spre Hirău, Ion Rusu Ungureanu, Un instigator ș.a. Aceeași minie surdă împotriva celor înalbușiți și nesătul, aceeași compasiune pentru cei umiliți și nedreptățiți, pentru plugarul jefuit de rodul trudei sale, pentru femeia ostindită să se veștejească fără dragoste, pentru volnicul ca inimă dreaptă, căzut în gheara zarafilor și vrăjmașilor. După cum remarcă Vicu Mindra, „scriind despre trecut, Sadoveanu lua atitudine disprefițoare și ascuzătoare față de erindurile burghezo-moșierescă a vremii sale...”

În tablourile istorice, pietate cu mină de mare maeștru de acest umitor „instrument al durerii poporului”, se pot recunoaște, așadar, neenumărate chipuri vii din societatea contemporană. Este o operă simplă și tainică, plină de limpezimi și de tăluri profunde, asemenea unui codru bogat, ori fluviului calm și irezistibil. Și nici nu poate fi altfel, căci artistul autentic nu se limitează niciodată la evocarea de dragul evocării, nu eade pradă ispitiei „cuvîntului rar și frumos” — știind că frumusețea nu există în sine, că frumosul și adevărul sînt inseparabile. A spune adevărul, vrăsăie a vorbi, fle și alegorie,

deși înțeleg și simpatizăm, desigur, dăbail multămii neșteritoare, Așa ne învață Shakespear, Pușkin, Gogol, Tolstoi, Shaw — ca să numim doar cîteva dintre corifeii literaturii „istorice de actualitate”. Cu trăsăturile sale distincte, Sadoveanu al nostru este din tagma acestora. Inspirat la și-a avut todeauna rădăcinalie în solul patriei. Respingînd concepțiile estetice ale celor ce predău izolarea artistului în „stere superioare”, n-a conștinț, cit a fost viu, „a umbra prin țara vie”, căci arpile fanteziei sale creștea numai din trupul realității.

Eroul său cel mai drag — principala persoană al scrierilor sale de inspirație istorică și contemporană — a fost țărânul român, muncitorul acestui pămînt și timpul său. Acest simbol al multămiilor asuprite vine din veacuri, adevînd un mesaj răscollor, care (rebuie roșit rîspicat și întocmai. Precum sînt, feciorul Profirei din Verșoul s-a-nvrednicit să facă asta. Aici se impun, ne-ndușe, o precizare și un adăos. Sadoveanu nu s-a mulțumit să înregistreze și să transmite mișcarea sufletească a celor umiliți și obidiți; pentru el, descrierea suferinței și luptii poporului înseamnă nu scop, ci mijloc. Simțea, neadormită, datoria de a răspunde, de a îndrumsa; în ochii aceia, „lucind ca-n lacrimi sub frunte și sub părul sălbatic” — ardea o-ntr-oare eumpliri. Arăstău a-ntr-oare s-o delieze cu mijloacele sale — închinîndu-se cu poștenia asupra trecutului de slăvă, căci prezentul acela nu oferă privitorilor albastre ca miososul decit realități respingătoare.

Ș-a abuzatului preț de un stert de veac, fără să distînză torentul din adincuri, manolerozarea organizată în reflexul razelor roșii dinșpre Răsărit. Însă cînd a scollit fulgerul lui 23 August, în aceeași clipă n-rișau a ridicat fruntea și-n pîșii hăorîri înalțe. Răspundeă astfel unei veșii întrebări lăuntrice și se grabău să răspundă, prin arta sa, întrebării fratelui de pe brazdă. Școala multămiilor îl pregătise să înțeleagă și să notiezeze fără șovăire.

ALĂTURI DE EMINESCU

Coborîtor din poezii Miorișei, chitare oropsiti satelor și limbarilor, Mihail Sadoveanu venea în literatura noastră ca un sol al acestei lumi, limitat de-a rîndul în anonimat Nicolăuță, pînă la el, istoria literaturii românești nu a mai fost marta una asemenea fenomen al creației beletristice. Nici un scriitor român nu ne dovedise în proză pînă la apariția Soimilor, Baltagulii, Hanului Ancuței, Fraților Jderi și a lui Nicoară Potcoavă atîtea virtuți artistice ale cuvîntului românesc. Nici un scriitor, în proză, nu coborîse într-atîta în străfundurile sufletului oamenilor simpli de pe toate meleagurile patriei. Cititorul operei lui Sadoveanu va ști cum a trăit, cum a gîndit, cum a luptat acest popor, pentru că ea este opera unei conștiințe care s-a identificat cu simțirea și năzuințele poporului. Ceta ce a însemnat Eminescu pentru poezie, cred că însemnat Sadoveanu pentru proza noastră. Într-adevăr, de la poetul Luceafărului, pe firmentul culturii noastre, Sadoveanu atinge aceeași lumină. Cîmpul creației sale este nelimitat ca și viața poporului, în timp și în spațiu, tendînd peste secole de existență în trecut, stabilindu-se în contemporaneitatea socialistă cu încredere nemărginită în viitor. Povestirile, schițele, nuvelele, romanele, descrierile și evocările lui Sadoveanu sînt o adevărată arhivă a vieții noastre spirituale. Putem afirma pe bună dreptate că o dată cu el, poporul pătrunde masiv în proza cultă.

Mihail Sadoveanu cîntă și plînge împremă cu poporul în vremurile de durere dinaintea Eliberării, crede în vitejia și eroismul urmașilor de ieri și de azi ai fraților Șoimărești, Potcoavă, și Jderilor, al lui Vasile cel Mare și Constantin Moșco, ostindînd asuprirea și neomenia, pentru că după 23 August 1941 s-a devînat un militant entuziast al orînduirii democrat-populare. Ațasamentul la cauza dreaptă a poporului, precum și convingerile democratice de totdeauna ale scriitorului, l-au ajutat să înțeleagă justetea și nevoia istorică a prefacerilor revoluționare inițiate și desăvîșite de clasa muncitoare. Rapsozul trecutului eroic al lui Ștefan cel Mare, Ion Vodă cel Cumplit, al vitejiei legendare a neamurilor de răzeși,

iohagi și țirgoții de pe tot cuprînsul Moldovei, n-a încetat o clipă să se afle alături de popor. Așa cum Mitrea Cocor faie brazdă nouă în moșia boierească, silobozînd pentru todeauna pămînturile acaparate de la țărani de către stăpînitori, Sadoveanu deschide cu opera sa de maturitate, scrisă după Eliberare, drumul literaturii credincioase îndatoririi nobile a zilelor noastre, fiind cititorul literaturii realist-socialiste românești. La vîrsta patriarhilor, marele nostru Sadoveanu își urmează eroii pe cărări neltoarse, cu o aură de glorie națională și mondială. Dințele vremii însă nu va putea să atîngă o operă care are în structura ei fibra sufletească a poporului. Numele lui Sadoveanu rămîne, cum rămîne de milenii Carpații și Dunărea, în tovarășia Luceafărului poeziei noastre cu care se odihnește sub același tei îngălbenit, căci viața lui are vîrsta poporului care i-a dat suflarea geniului.

Marin Bucur

luceafărul

După moartea maestrului Ecouri în presa literară mondială

„Literaturnaia Gazeta” (Moscova)

La 19 octombrie, a încetat din viață la București, în vîrstă de 81 ani, președintele Uniunii Scriitorilor Romîni, președintele Comitetului pentru Apărarea Păcii din R.P.R., academișianul Mihail Sadoveanu.

Intreaga sa viață acesu om de seamă și-a închinat-o patriei și poporului său. Creația lui Sadoveanu este de o amplitudine excepțională. Operele lui întrec citra de o suită de volume. El a fost un autentic artist realist, un adevărat cîntăreț al oamenilor din popor, eroii romanțelor și poveștilor sale.

Cititorii sovietici admiră și cîntec pe plăcere operele lui ca: „Venea o moară pe Siret”, „Nicoară Potcoavă”, „Mitrea Cocor” și povestirile „Păcat boierec”, „Cîrșia” și multe altele. Încă din primele zile ale Republicii Populare Romîne, scriitorul Mihail Sadoveanu a fost unul dintre cei mai aprigi laurători ai lumii noi. Pentru munca sa neobosită în slujba poporului, i s-a conștințtit titlul de Erou al Muncii Socialiste al R.P.R.

„Literatura i Jizni” (Moscova)

Literatura progresistă mondială a înregistrat o mare pierdere: se stîns la București, în vîrstă de 81 de ani, marele scriitor, academișianul Mihail Sadoveanu.

Acei care l-au înțînuit vreo dată pe acest minunat creator înestrat cu înțelepciunea poporului său; acei care au citit scrierile lui pline de dragoste la rădă de om, știu ce inimă generoasă și curajoasă a avut Mihail Sadoveanu.

„Les Lettres Françaises” (Paris)

Literatura romînă și întreaga Romînie, toți românii sînt îndolășiți; marele scriitor Mihail Sadoveanu a murit. El a jucat un rol considerabil în evoluția literaturii țării sale. În cursul întregii sale vieți, a fost un mare scriitor progresist. Trebuie să se amintescă că, în 1936, legionarii au ars, în piețele publice, operele scriitorilor romîni progresiști. Printre aceste cărți se aflau la loc de frunte acelea ale lui Mihail Sadoveanu.

Mihail Sadoveanu era un prozator cunoscut și realizător românesc. Cunoștea admirabil toltorul țării sale și pătrunsese în adincul sufletului poporului său. Din înțelepciunea populară, lăcușe propria sa înțelepciune, strîduindu-se neînclac să creeze o viață mai bună poporului său, s-a decînd ochii asupra realităților naționale și asupra situației internaționale.

„Sonniag” (Berlin)

La 19 octombrie a murit Nestorul literaturii romîne, Mihail Sadoveanu, laureat al Premiului Lenin pentru pace.

Print el, literatura mondială pierde pe unul din cei mai iluștri reprezentanți ai geniului popular. Opera lui, care cuprinde 120 volume, dovedește dragostea profundă pentru poporul său. Creația sa o lăși totdauna a strîns lăcușe de lăcușe țărîna eliberarea muncitorilor și țărănimii. Astfel, în triologia sa, Frații Jderi — scrisă în prezilia izbucnirii celui de al doilea război mondial, s-a ridicat împotriva nedreptății și a terorii fasciste. Dintre operele cele mai cunoscute ale lui Sadoveanu cităm Hanul Ancuței, Baltagul și romanul Nicoară Potcoavă. Pentru romanul său Mitrea Cocor, apărut în 1949, a obștinut medalia de aur a Consiliului Mondial al Păcii. Cărți ca Ostrovul lupilor, Baltagul sînt cunoscute și cititorilor din R.D.G. Neobștin luptător pentru pace și preștinie între popore, Mihail Sadoveanu era de multă ani președinte al Comitetului național pentru apărarea păcii din R.P.R. și membru al Consiliului Mondial al Păcii.

Îl mulțumesc, doctor, c-ai pus să mă scoată în chioșcul ăsta cu viță de vie. Aici pot să mor liniștit. Da, bradule, se duce Scarlet Cabul. Uită-te atent la el și ai să înțelegi c-a și început să moară. Toată viața a săpat finții și deseară n-ai să-l mai vezi. Ei, o vară întreagă și-a oprit sufletul ca să-l îndrăvească ciolanele bătrâne, dar nu s-a putut, cetinică-cetioară, dintr-un gitar de cal, oricât l-ai întinde, n-ajungi să faci vatră de casă. E sfânt... Acum te-ai supărat. Vezi, ești înțăr, pe de inimă, dar prăvălute la mine. Ia-o încet, fără grabă, că-n grindă ațărna mai multe piei de miel decit de oale bătrână. Așa. Și cind oi vedea că mă chinuiesc să-mi dau sufletul, să plec de lângă mine, că poate o să-mi fie frică și nimic nu miroase mai scirbos pe lume decit sudoarea fricosului. Bocancii ăia mari și scroșoși din valiză să-l bătrănim care udă florile. Pe mine să mă îngroape cu cirmele... Eh, salcîmii! Au frunza încercată cu brumă și-mi usură ochii. Și eu pe spate nu vreau să stau. Colo sus e prea multă tăcere. Dintr-un capăt în altul fumează neguri, și atât. E liniște acolo, căci omul e zidit să se întoarcă la rădăcină, în pămînt. Încă o dată, mulțumesc că ai pus să mă scoată afară, sub viță. Aici bate vîntul. Coboră de pe struguri și-mi mîngîie fața. Miroase a gure coapte vîntul, e pojar de mure pe cîmp, nu-l așa? Toamnă bogată. Numai pepeni și lepurii n-au fost anul ăsta. Pepenii se fac mulți cînd e secetă... La doi oameni am mai jînut eu ca la dumneață, doctor: la Iana și la Liliă țiganul. Amindoi s-au prăpădit și le-am săpat finții să-l pomească lumea. Pe două sute de finții stă scris numele meu. E tot ce-am făcut mai bun pe lume. Dar, la uită-te bradule, s-a lîmpezit zarea, și luna — tot pe cer. E cit o jumătate de potcoavă și a înșepnit deasupra salcîmului de pe hotar. Și zarea asta adîncă și luminoasă! „S-a uscat un fir de lămîiță”, zice cîntecul. Văd cum se țore pe sus fire de pânjen și-mi amintesc de cîntecul ăsta care spune despre rîndunele ce se due și se pierd în rotoarele de negură ca iglița în ochelutele unui ciurap. Un cîntec dulce și blînd care-ți dă sămăntă. Hei, frumoasă-i viața, cetinică, cetioară. Vezi ceardă asta de iederă care

atîrnă goală de la streșină? Pune mîna pe ea. E trainică și moale ca o frînghie de Manilla, vîguită de scripete. Dacă m-ar mai ține puterile, doar atât aș vrea să mă fac: să mă ațir de ea și să alunc ușor în jos, pînă ajung pe fundul unei finții. Și să am și cazmana cu mine. Eu știu mai bine decît oricine să dau de izvor proaspăt. Așa a fost darul meu pe lume: să găsec apă și să-l dau cep să curgă ca unui butoi cu vin. Oprește omul căruța, bea și zice bogdaproste. Beau și cali și se răcoresc și ei. Iar ce rămîne, toamnă omul pe roată ca să nu cadă țina. La noi, la Colcovanu, cîmpia e săracă. Aș fi mult. Ripi sterpe, movile de cretă, pămînt tare ca o copită de drac. Dar pe dedesubt curge o girîlă. Eu și Liliă țiganul am dat de ea. Curgă la douăzeci de metri adîncime. Trei săptămîni am săpat în jurul ei ca orbetii, n-am găsit nimic și-am astupat puțurile. Pe urmă iar am luat cazmaua și-am săpat. Era toamnă. Liliă sta la gura puțului și se speta trîgînd găleata cu lut. Eu, în gropă, infundam cazmaua și pîndeam un foșnet — sub pămînt, cînd te apropii de ea, apa foșnește ca lăstarul de plop. Scosesem un munte de lut și n-aveam nimic. Liliă injură. „Pînă unde mergem, nea Scarlet?” „Pînă la fundul pămîntului.” „Atunci să ne facem și cite o undiță, cu canaf roșu în cirilic, că poate dăm dî o băltă cu broaște, și canaful roșu e cea mai bună momeală cînd pleci după broaște”. Am făcut și mi-am văzut mai departe de lucru. Înaintur era întunerie și cald, parcă intrasem într-un sac cu făină opărită. Săpam și sudoarea curgea soroale de pe mine, ca de pe melcii fără casă cînd vin pe roadă florile și nimeresc într-o diră de sare. Tirziu, cînd aproape îmi pierdusem și speranța, am auzit apa bolborosînd în matca ei. Un tremur de foc mă scuturase de sus pînă jos. M-am fîcut cruce și-am izbit din nou cu cazmaua. De data asta am auzit-o vînd. M-am oprit. Vuleam, aspru și gros, la răstîmpuri se subția, se schimba în zurut. „Nisipul, m-am gîndit, are nisip și-l vîntură — înseamnă că-l o cădere de apă”. A răsunat apoi un plescăt puternic, urmat de-o cîntărire. Bubuitura a urcat și s-a împrăștiat în pereți. Era ca și cînd în apă ar fi intrat o ceată de hoți călări și apa da să răzbată

afară. În clipa aceea am înțeles c-am dat de-o girîlă și i-am spus eu lui Liliă. Dar țiganul de colo: „Te-ai scrintit la mîntre, nea Scarlet. Mai de grabă cred c-ai ajuns pe lumea aialtă. Dacă ești acolo, spune-l lui taica să nu mai tragă nădejde ca broasca de pîc că mama s-a maritat a doua oară cu Rizea Coccoșul care venea la noi cu găini de furat”. Am tăcut și-am înfipt cazmaua, răsucind-o. Apa a țîșnit prin deșpicătură, gîlîind cum țîșnește singele cînd îmi pînă cuțitul în beregata porcului. Cu deosebirea că singele e cald. M-am lîplit cu spatele de perete și-am privit ea la o minune. Apa urea într-un singur șuvoi, tremurător ca trestia, pînă la înălțimea capului meu. În gura finții ațărna soroale turite în cețuri și din pricina asta apa strălucea în zeci de culori. Mă uitam, șuvoiul urea, înflorea o clipă lângă fruntea mea și cădea; era ca o prigoire legată cu ață de pieior și care încearcă meru să zboare. Mi-am împrănat palmele, în chip de streșină, peste șuvița ree ca ghișta și am coborît

cu ea în pumn, pînă jos de unde pornea și mi-am spălat fața în undă neînțepată și-am băut cînt deții din ea. O simt și-acum pe limbă: parcă aș fi băut must de iară dulce. După ce am băut, i-am dat drumul să iasă toată la lumină. Mi-am pus centura peste mijloc și Liliă m-a tras afară. Între timp, apa umpluse un sterd din fințina. Liliă o privi încercînd cu bărbia rezemată de scindura ghizdelii. „Doamne, ce de apă, nea Scarlet, se mira el. Ca la izvorul tîmăduirii.” Era de-a dreptul năuc. Vedea și nu-l venea să creadă. Cînd s-a desmetit un pic, a fugit în sat și s-a întors cu un copil pe care l-a pus, după obiceiul nostru, să-și privească chipul în izvor. „Ce veri acolo jos?” „Un băiat frumos”. „Să fie într-un ceas bun, și apa să rămîie lăpușă cu ochii tăi”. I-am dat băiatului să bea și să se spele. I-am dat și bani. Iar Liliă, amețit de bucurie, a început să băte cîmpii. „Mai e acolo, drăguță, i-a zis băiatului, și-un porumbel. Șade în leagăn de mătase și se dă huța de dimineață pînă seara. Are cuiub cu totul și cu totul de aur, căci e împărțat porumbelilor, iar la masă ciu-

gulește numai stafide și turț dulce. Gușa lui, stropită cu toate culorile de pe pămînt, și-o scaldă numai în finținale săpate de Scarlet Cahul și de Liliă țiganul. „Ii vezi?” „Ii văd numai creasta”. „Creasta? Ești un mărțan. Aia e coroană de pietre scumpe. Dacă nu cunoști, nu te băga”. „Da?” „S-a minnat băiatul. „Da”, a răspuns Liliă. „Dar ouăle, a vrut să știe băiatul, ouăle cum le are?” „Ouale? S-a mirat Liliă. Ca alea de Paști. Vopsite. O să fur unul și-ți dau ție ca să faci două bărețuțe din coaja lui, să te plîmbi cu ele prin șanțuri, cînd plouă.”

Fințina

Ultima proprietate

După ce ne-am trecut, mai în urmă, — încep Apostu Neamțului, — eu, Petre Tamburu, Aristotel, Mamudea, Matei 40 de cenți, și încă vreo cînt de noi, oameni mai cu strînsură, am cerut să facem toți o echipă. Adu-narea generală cînd ne-a primit, — că toți am intrat o dată, — a aprobat. A aprobat da pe cine crezi că a propus tovarășul Jantea, instructorul, să fie șef de echipă? Pe Oncică Pistolă-Ciocoiu. Adu-narea generală a aprobat și asta, și noi, cir-mir, am zidit palmele. Că dacă, am răis, el au dat-o p-a noastră, ne-au lăsat la un loc, hai s-o dăm și noi p-a lor, ca să nu ne risipească.

— Unde v-ar place? ne-a întrebat Costică președintele. — La zootehnic, am vrut noi. (Că ăsta șapte-opt cîți am intrat atunci, mai la urmă, adusesem după noi mai multe vite decit avea, total, gospodăria pînă a veni noi.) — La zootehnic? — La zootehnic. — Bine, la zootehnic, că tot cunoaște Oncică la vite. Ai din sală au ris și să-și spu de ce. Tac-su al lui Oncică — nu l-ai apucat — a fost cel mai pîrlit om din sat. N-avea nimic. Lumea îl poreclea în două feluri. O dată Pistolă — adică un goli pușcă, pușca mai are un pat de lemn în care rola carii, — gol — pistol, — Pistolă, de pistol nu se aținge nimic; și încă o dată — Ciocoiu. Asta în ris. El, Ciocoiu, al bătrîn, sețea într-o amărîrită de actuală, doar de-o oale, la marginea satului lângă lacul Bălțat. Acu' orice cetățean, cînd pisica îi făta mai mulți pisoi, ori cînd cățeaua îi făta cățel, care-l țeseau omului din socoteală, venea cu el, pînă nu le da ochii, și-i arunca ca ac în lac. Pistolă pîndea și după ce omul arunca pisoi sau cățel, intra după el în apă și-i scoțea. Peste un timp se prezenta mai ales la femela omului: — Mă, lele, vezi că acu o săptămîină ai aruncat niște cățel în lac. Cățeaua i-a scos, noaptea, i-a alăptat și acu au tras la mine. Le-a dat ochii și nu-mi mai vine să-mi bat joc

dare. Spală-le și dumneață mai des. — Aristotele fă... — Nea Aposte du-te... El credea atîta că nu se poate să nu-l ascultăm că noi îl și ascultam. Ne plăcea cum credea el c-o să-l ascultăm. Da? Știi de ce ne plăcea? Stai c-o să-ți spun eu mai încolo ca să înțelegi mai lesne. Peste vreo jumătate de an, poate mai mult, Oncică după ce a văzut că nezi-mai țîșim din vorbă, ce crezi c-a făcut? A început să fie popular cu ei. Cînd a venit directiva să se mărească sectorul zootehnic și raionul a zis ca noi, gospodăria „Prietena romino-vietnameză”, să apăsăm mai mult la prăstirea oilor. Oncică ne-a strîns în ședință. — Ca orice cetățean, a zis el, noi știm că vita aduce mare folos omului. Acu', de ce ales

mele peste miriște și peste capul nostru. Sau treceai printr-o blană de porumb. — Uite ce rarî sint puși. Știi de ce? Păi vine d-aceo că rarumule caru'. Cînd întirzia la vreo ședință și n-avea scaun făcea semn la oameni să stea jos, că ei poate sta și în picioare. Cu un cap-sar fi îngheșuit vreunul să-i dea scaunul. Lumea nu pricepea, nu știa ce e și el, cîm doar noi, da nu spuneam la nimeni ca să nu-l facem de ris. Și să-l fi auzit cum vorbea. Mai mare dragul. Cînd fu cu hotărîrea să facem un parc, Oncică se scoală și el la cuvînt. — Cînd ascultai aci propunerea să facem un parc, eu tovarășul Oncică, repede m-am gîndit ca să punem și duzi pentru viermii de frunza că ei se hrănesc cu frunza de dud. Sint bun și țel, nu zic, ca să stăi sub el, da' să nu stai singur... — Ce e, mă? — I s-a aprobat propunerea. A fost ales deputat și în sfatul pe comună. Cînd era pus în vreu prezidiu ne făcea semn și rîdea la noi, echipa. Ne uitam și noi la el ca la un drept.

Violeta Zamfirescu
Darul
oamenilor
E-o loamnă ce-nflorește-a doua oară.
În coșuri mari cad mere, nuci și struguri!
Sub mina oamenilor ce culeg
Culoarea și conturul-nilor zile,
Strădanie,
De mușuri,
Anu-nțreg.
Ce bucurie e-n căderea poamelor!
Un gest imens,
Al oamenilor harnici
Care au rupt din soare raze, spic din ploii,
Și pun seminte pentru alte nașteri noi...
Pămîntul nostru-i tot mai darnic și mai dens.

Nicolae Velea

de oiță trebuie să ne ocupăm? Păi fiindcă oița ne dă lapte, ne dă și lînă și ne mai dă și carne. Și la pui pe Aristotel să mai pue trei felinare în țarcul oilor și să aibe mai multă grijă pentru „traulul existenței” al animalului. După ce s-a asfaltat șoseaua din sat, toate echipele au ieșit la muncă voluntară să pue pomii pe zonă. Cînd a venit rîndul nostru, Oncică ne-a strîns și ne-a explicat: — Constatînd că șoseaua s-a făcut bună, frumoasă, noi trebuie să ne gîndim ca și marginită e să fie bun, frumoasă. D-asta o să punem azi pomii pe zonă. Acuma, Mamudea a făcut școala de meserii la Șuici și se pricepe la picturi de țipeacă mirare. El face toate firmele din comună, anunțurile, crucile din cîmîrit, tot el le vopsește și le scrie; nevasta Tamburului a făcut un an la școala de menaj; Boțocanu a fost și el cîțiva ani băiat de prăvălie la oraș. Eu am făcut aproape doi ani la un gim-

O țirocleau o sumă, și ea nu se uită la unu! — Intr-o dimineață vine Oncică și ne spune că în seara ce treusese întîlnise pe șosea pe Floreta și pe fata lui Pîjîrcă. — Cînd ajungem în dreptul școlii — povestea Oncică, Floreta îi spune la asta lui Pîjîrcă: Tu parcă o apuci pe poțea spre Murta. Ce avea s-o apuce pe poțea a lui Pîjîrcă? Ocolea. Drumu morii era mai drept. Floreta i-a zis așa ca să rămîie ochi în ochi cu mine, se încredea Oncică. Noi nu i-am spus că a lui Pîjîrcă se are cu Barbu din Murta, am zis că d-ala a îndemnat-o Floreta, s-o la p-ai drum ca să rămîie cu el. Oncică a crezut, a făcut-o și pe Floreta să creadă că da, se uită la el și pîn-la urmă s-au și luat. Și toată ziua — Oncică — vesel, iute și popular. Mergem cu el pe vreo miriște unde adăunau pionierii spice. — Spicele strînce de ei vor deveni pinea noastră de mîine — ne explica, și roțea pal-

Desene de V. SAVONEA

Galati

Nicolae Tăutu

Galati

Tovarășului I. A.

La opt ani, în miini cu-un ochean, — un bec umplut cu apă și cer — coborînd spre Dunărea troenită, zăream prin cristalu-magic cum cocioabele vâruite urcău pînă la noaptea, prin noaptea și ger, înălțînd arcade incandescente de mărgean, cupole sîdite sau albastre, cu turle aurite, iar: mină-mi întînsă spre vapoarele năduce atîngea cămîrînda rece, ca-n basm, să apuce din castelul amăgitor de turtă dulce!

Da: geana-ocea-i sticle de cobalt
Prin care vezi în noile cupatoare
Explozia nucleelor solare,
Semnalizată-n zări de coșu-nalt.

Oțelul e l' Venit din val în val,
Tot mai aproape cloacul și-arată,
Cu linia de forță generată
De largul cîmp magnetic de metal,

Ce-n tine-și află cel mai bun fluid;
Te-mpresură și sensul și l'imprimă
Și-n ultima celulă-a ta intîmă:
E sensul nostru unic de partid.

Dar pentru asta-ți trebuie, ce-l drept,
O inimă asemenea busoii,
Presimțind înfiorîndu-și polii...
E inima pe care-o am în piept.

Nichita Stănescu

Pieri peisajul vechi

Pieri peisajul de igrișe și subsoluri,
cu străzile-ucise de nămoluri...
I-au zvrilit în Dunăre
să bea apă tulbure.

Pieri peisajul vechi cu crîșme și cocote
cu zaruri, cu șeptic și cu beleto...
I-au zvrilit în Dunăre
să bea apă tulbure

și negre baionetele tăcerii
de singele ce l-au vărsat docherli,
le-au zvrilit în Dunăre
să bea apă tulbure.

Pieri și masca foamei, albăstrule,
lu smulș și ciobită în călcie
au zvrilit-o-n Dunăre
să bea apă tulbure

și umilțioa chipurilor supte
și cerul vechi cu friguri n-nterpuțe,
le-au zvrilit în Dunăre
să bea apă tulbure.

lor amintirea timpului trecut
și ea, dar n-ai mai cunoscut.

Teodor Balș

Toamna, în oțelăria viitorului

Un cer de toamnă-adînc, venind din mare, se prelungea pe dealuri, către noi, trecînd peste porumburi visătoare, peste mesteceții aproape goi. Priveam la vâile retrase cu stuful peste bălă — stor — la vastele pămîntului terase deschise sub rîu de comasor, și străbătînd această hartă vie marcată de bărci de fier, de brigadierii intrați în bălă și camioane basculînd sub cer, închipuim fumale viitoare în siluetele ce prind contur din braț subțire de escavatoare infometate de pămînt și-azur. Si cei ce vor veni erau de față: noapte-nărcău înții vagonetii — (abecodatul visului se-moia pe șantier, pornind de la lăpși); poate erau pe miriștea vecină, păstori tineri care-au stat să urmărească brațul de moșna lășind s-apună turmele spre sat pe lingă-oțelăria viitoare și vatra uniașului fumal. Aici va arde pămînteanul soare — iar cerul, galaxie răsărită, în preajma lui va gravita, pe deal.

Autobasculante la escavatorul lui Nicolae Aștef.

Nicolae Stoian

Magnetism

Tovarășului Al. Cogan

Oțelul-n preajmă-i simți. Prezența lui
De pretutindeni te asediază.
Chior dacă șantierul doar o oază
Pierdută-n ceata ploilor gălbui;

Chior dacă noaptea, pîlpînd sfîșos,
E numai cit o geană de lumină,
De parcă-n cer departe se anină,
Spre care mergi ca-n basme Făt-Frumos.

Cîntec

Muncitorilor de la Fabrica de conserve — Tecuci —

Au închis într-un celor
de cristal, grădini și soare,
cîmpul galben de brumar
cu aromă de mare.
Sînt și ploile aici
și luminile amezii;
n-au uitat sfîrșit
rătăcirile livezii.
Cînd le-a dat înțeles
vîntul toamnei și rugina,
în licoiri de undelemn
au îmbălsămat grădina.
Goale, crengile livezii
au rămas în ger, zăpezii

În crama

Tovarășului Cîndescu

În pădurea îngropată
vinu-oltează cînd și cînd;
crama pare-atunci o coadă
de violoncel, vîntînd.
Bem îngîndurați din zorii
toamnelor de la Cotnor;
umbre leagănă cocorii
peste vine din pector.

Cargou românesc

Pămîntul a ieșit în larg
pe mările leagănătoare;
lungi drum de albăstri și sare
în prova de ațel se sparg.

Din coasta Dunării s-a rupt
— fîrîmă din pămîntul țării —
spre zarea de lîchid a mării
călătorind neîntrerupt.

Ce uragon cutăzător
să-mi înfrîngă-armorăria
otelul cînd a prins tîria
din miinile de muncitori?

Asaltul

Nu sînt eu în viața... În
primele zile de la octombrie
1957, cînd am început să scriu
aceste rânduri, am avut în
minte imaginea unui asalt
la fabrica de conserve din
Tecuci. De atunci, cînd
scriu, mă gândesc la
acele zile de luptă și la
eroii care au murit pentru
cauza noastră.

malului de pămînt. Nicolae Aștef,
eroii șantierelor noastre, sepede
sunt „Voinici”-ului în malul de
pămînt. Mi-am închipuit de multe
ori că omul acesta trebuie să fie
potemic, foarte înalt, foarte lat în
umeri. Nu e așa. E potemic de
statură cu ochi strălucitori, plini
de viață, cu o frumusețe înădă,
înălțată. De la el și cu el a început
asaltul la 17 iulie 1957. Galățenii
l-au aceluat, țara întreaga a simțit
cu dînsul. În clipa aceea a în-
ceput asaltul tinerilor, plătul
de șase ani la Combinatul Siderurgic
Galati. Petruș Popa și Gheorghe
Scură înaintăzîndu-se, după
modelul eroilor, Macarous Skoda
etc. muncitorii de escavatoriști
Sergiu Tomescu. Vînturii îl are
pe Vasile Moroianu. Iar după el —
a întregă armată: escavatorii-
mașini, multe mașini. Asaltul a în-
ceput la 17 iulie. De atunci lăz-

o dată mai mult cele 370.000 ha
de șantieri, sau cor stropi pentru
ca să se umplă oară așchii așchi
de oare. Bătăi de țară și pescărie
sau, înălțîndu-se, cor purta pe
umerii lor corgorile portului gă-
lățean. Măsură multe apele mar-
lei fluciu și cor las rîmas bun
de la spînzurarea corgorilor de 4.500
de tone construite la Galati, acolo
unde se înfrîngea cu marea. Corgo-
rile cor pluti mai departe, tot
mai departe, pe apele sîrte ale
aceluia. Acestei marelui de pes-
cari, apele Dunării își vor flutura
stropii. Și cor ridică valurile în
semn de rămas bun. Corgorile cor
lupă răgănit din hublour, cor tre-
ce prin dreptul capului Mării și
în hînc deantă se cor îndreptă
spre porturile Mediteranei. Apele
colului Biscaya cor vane la încercare
arta constructorilor navați ro-
mini. Se cor zbată furioase să îngi-

Comunistii au lăsat bătălia
pentru însușirea tehnicii noi. Am
înnoit oțelul, am făcut loc tehnici-
cii moderne. Iar în inimile noastre,
dragă-cii pentru tot ce că-
dăste. Asta-i tot!

Ciocanul de 2.500 tone

La Cîntec, Wilhelm Pirck
Brelia se simți înălțul de vibra-
ții, de zgomote. Buhăitai plăcu-
lor de fier zădărnici fluturau
bitte unul de altul, rădăturile cio-

intrăbat: ce-au să facă? Ne-au
spus că vor construi o mare între-
prindere pentru prelucrarea stufu-
lui. Bine am zis noi. Sîntem goi
să să așchii. Uimă, chemăm să
vîntul și-o să facă o întreprindere
cinstă. Sînt, mișle, au spus ei,
nu e chiar așa de ușor. Mi, făcînd
noi, mă băieți și întreprinderea.
Am spus: Dacă ne apucăm în seara
civă, — plăcerea după amiază, —
în câteva săptămîni îl dăm gata.
Ei, dai a trecut destulă vreme. S-a
dovădit a fi o treabă nu chiar așa
ușoară... Din satul nostru s-au dus
mîini la construcția întreprinderii
Ion Constantin, dulgher, cu
teorii lui și alții. Anul, acest-l
E în fața dămăle.

Torii, de 12 metri înălțime
de departe prezenta materialul com-
plex de celuloză din stuful bălților.
Cele 200 de hectare care alcătuiesc
teritoriul întreprinderii adăpostea
gului. Tecuci rămin în urmă. Te
oprești la crama Nicuștoara. Ca-
brii industriali lor, la budăria. În-
ceri, sorbind de drum, și-și adună
puterile, sorbind pămîntul cu lă-
bească.

SUITĂ GĂLĂȚEANĂ

de se adă făcă întreprindere într-un
chip original. Loznicile și așchile
sub cerul înalt, cînd izbînd-o ca-
pricioasă sau cu furie, din toate păr-
țile. Sprînzurarea corgorilor nu îndă-
răzînd la apă, cînd Dunărea îndă-
părtată, dulce, malcomă, ca și
mamei, le-au făcut prima scaldă-
toare. Se cor îndărăncii, și cor
aduna cei 3400 cai putere cîi au
motoarele sprînzurării și cor tîn
valurile piecînt pentru o demonstra-
nelistînti mări a Biscaya putea
lor. Triumfătoare își cor îndreptă
prova spre țărînurile fermecate ale
țării lor. Lumea porturilor Me-
diterranei a price cu umire ascuțit
lor cochet și va spune — pentru o
cîtea oară? —: „Lăz ce au făcut
romînii! Iată ce lăz socialismul!”

Excavatoarele surpă malurile, pămîntul
este mutat din loc în loc. Loznicile
muncitorilor de la șantier au o neostîntă
forță mobilizată, îndemnată neîncrețit la
asalt. Mutate în fiecare zi în fața noilor
porturi cocorice, ele au semnificația
unui steag de luptă. Bătălia durată
să pînă ce malul atînge la loznică.
Astfel, loznicile decin jalons. Ele
au o valoare intrinsecă. Si cînd pe
oala din ele scrie: „Indepărtat
pămînt de șase ani” — se știe, se
constituie un fel de colon, un pîm-
înt, o contribuție eclică.

Canalul cu aer comprimat amplifi-
carea de acorura ce se cîntăre
înduce între ele, te face să înmă-
murezi, coplesit de grandioarea
care se ridică înainte pentru
Herbui. Există pe cuprîntul
acestei țărîni o frumusețe, o
frumusețe muncii pure, în care
matruia — fierul — este peste tot
prezent. Colozul și nemăsuratul
sînt pîștele ce se fabrică în aceluia
năduză zîmă. Ele decin frumusețe
prin trăsăturile de muncitor.
Iată arborele cînt de 5.000 kg. așchi
incandescent. Macarous cu lanțuri
zrelă pînă la bucată enormă de oțel,
a ușoară gîngăz între colți preari
de 2.500 tone — inima cîntă-
pneumatic. „Arborele” scupă do-
zare, aceluște, fluturînd în colți
cîntăntul-coloș. Se zbat acești doi
gîngăzi să se surpina unul pe altul.
Reușește în cele din urmă
pîștea. Vînturii gîngăz se încocoșe,
se apropie de formele arborelui co-
ctit. Ciocanul, acționat la comanda
muncitorilor Grigore Preda, Brădășou
Gheorghe și celălalt pentru coman-
da aceluște pîște pîște pe lingă
aceluște colți. Cu siguranță că
înăduză lăz învîntul. El n-ai nimic
care să împăștăntă, doar țetele
aspre, puțin încremenite de efort
și o mare, o mare hîmăzate și în-
țelegere a fierii.

fabrica de cartonare cu corpurile
„Regenerat”, șterse fierbîntoare de
37 mc și bătăle pentru stuf țeteș
și mestec, ce recarsă alături do-
pit din care se fabrică joale de
carton. În dreapta se află fabrica
de celuloză. La „celuloză” sînt
fîrăbitorie, șterse de cartonare, al-
matruia — fierul — este peste tot
prezent. Colozul și nemăsuratul
sînt pîștele ce se fabrică în aceluia
năduză zîmă. Ele decin frumusețe
prin trăsăturile de muncitor.
Iată arborele cînt de 5.000 kg. așchi
incandescent. Macarous cu lanțuri
zrelă pînă la bucată enormă de oțel,
a ușoară gîngăz între colți preari
de 2.500 tone — inima cîntă-
pneumatic. „Arborele” scupă do-
zare, aceluște, fluturînd în colți
cîntăntul-coloș. Se zbat acești doi
gîngăzi să se surpina unul pe altul.
Reușește în cele din urmă
pîștea. Vînturii gîngăz se încocoșe,
se apropie de formele arborelui co-
ctit. Ciocanul, acționat la comanda
muncitorilor Grigore Preda, Brădășou
Gheorghe și celălalt pentru coman-
da aceluște pîște pîște pe lingă
aceluște colți. Cu siguranță că
înăduză lăz învîntul. El n-ai nimic
care să împăștăntă, doar țetele
aspre, puțin încremenite de efort
și o mare, o mare hîmăzate și în-
țelegere a fierii.

„Jalanele tratate de loznicile anului
1961 pe mările șantier al Com-
binatului Siderurgic se vor muta
din loc în loc, chemare și comă,
tenacitate și eroism, în drumul lor
spre cele patru milioane tone de
oțel.”

„Ea, toamna, va sosi și în acele
zile. Va veni de departe, de foarte
departe, din adîncurile și legile
universului. Pămîntul își va așchi
escavatorul la un capăt al elipsei în
așa fel ca în ecuația drumului de
365 de zile, soarele să lumineze
egal cei doi poli. Atunci, cerul Ga-
lăților, al întregii țări, va cuprînde
marea bucurie a zîlilor construcției
comunismului. Iar cei ce-au dat
asaltul în aceste zile de toamnă cor
și eroii celei mai mari cetăți de
luc, după cum eroii sînt azi, după
cum eroii vor fi mâine, după cum
erol cor fi mâine, după cum
erol în întotdeauna. Pentru că eroismul
lor cine din adîncurile consti-
tutei comuniste.

„Bună treabă am făcut! L-au
șgîlțit apele, dar cavul nostru a
fost mai puternic.”
Și se va duce la un alt car-
gou Ciocanul al nostru. La unul
care abia se află la sudură. Și ca
ispărit și acolo treaba încopărită
Știți ce amintii că între anii 1912
și 1944 au fost escavate pe șan-
tier doar 126 de comenzi, în timp
ce în anii puterii populare numărul
acestora a depășit cifra de 500.
Iși va aminti de vremea cînd
construcția nacelor se făcea prin nituri
și nu prin sudură. Cînti oamenii
la bătut un nit! Atîta era de mare
chîmul. Acum niturii s-au calitri-
zări sudori. Și nu orice fel de sud-
dori, ci din cei „diplomați”, cu au-
torizația de la registrul fluvial și
maritim.

„Peste cîmpurile Chișcanilor de
odinioară, pînă sus la Brăila, nin-
geau în fiecare toamnă fîmîșe
stufului aprins în bătă. Purtați
cînt, dîntușul în aer și cădeau a-
coperînd totul cu pulberea lor ce-
mentă.”
Pămînturile lui Hriszoveleni
și Breg, țată ce-au fost Chișcanii.
Nimeni nu știa de vîntul nostru. A-
cîm corbește Europa despre el,
spune tîndur cu tules din dreapta.
Omul cu părul nins își netezește
lărdul țării și pocostește:
„Au cîntî prin 1977 oameni
care au măsurat pămîntul. Noi i-am

Sprînzarele

Stărnă toamna în simbrele și pe-
tele de sare ale noilor construcții
gălățene. Nu mai sînt orbătoare tu-
zele de sare, Stărnă toamna în
apela Dunării.

„Bună treabă am făcut! L-au
șgîlțit apele, dar cavul nostru a
fost mai puternic.”
Și se va duce la un alt car-
gou Ciocanul al nostru. La unul
care abia se află la sudură. Și ca
ispărit și acolo treaba încopărită
Știți ce amintii că între anii 1912
și 1944 au fost escavate pe șan-
tier doar 126 de comenzi, în timp
ce în anii puterii populare numărul
acestora a depășit cifra de 500.
Iși va aminti de vremea cînd
construcția nacelor se făcea prin nituri
și nu prin sudură. Cînti oamenii
la bătut un nit! Atîta era de mare
chîmul. Acum niturii s-au calitri-
zări sudori. Și nu orice fel de sud-
dori, ci din cei „diplomați”, cu au-
torizația de la registrul fluvial și
maritim.

Stofa „pepit”

Omul cu părul nins își netezește
lărdul țării și pocostește:
„Au cîntî prin 1977 oameni
care au măsurat pămîntul. Noi i-am

Vinul

Un singur pahar, doar unul, din
licorare ce are îndelungă și-a bo-
că. O sorbitură doar, din sucul
buclet...
Cela cu ștîmbele împărțită pod-
gorilor gălățene. Lăz în urmă. Ieștii
le cele mai arătate, toate, din ce-
lălăbri!
„Peste cîmpurile Chișcanilor
toamna nu mai ninge funigii stufu-
lului aprins în bătă. Pulberea ce-
mentă și doar o amintire. Prezent,
miraculoasă, a stofa pepit.”

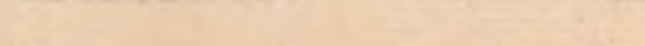
„Și pămîntele se ciocnesc. Vi-
nuri rubinii, alb-verzi, călchimba-
rii, fel de fel... În împărțirea lor
plăcut. Un singur pahar, doar unul,
din licorare cu sucul buclet. Si
avei un alt om. De undeva, din
altămintil noastre, se ridică
o cîntec. Buzele nu îl rostăce,
cîntecul este aici, plătete printre
noi:
Bun îi vinul și gustos
Cînd îl bei c-om am frumos...
Oamenii acestor locuri sînt neame-
nuit de frumoși. Peicîndu-i, discu-
tînd cu ei, sorbind împreună li-
corare fermecată, îți aduci aminte
că toamna cine de departe, de
departe departe, din adîncurile și
legile universului.
E o toamnă bogată minunată,
toamna gălățeană.

Romulus Zaharia

Orașul Galați — noaptea.

luceafărul

GEORGE GUȚU: Elanul este sincer, dar se consumă înainte de a intra în zona poeziei, din pricina numeroaselor potențieri în „mănușuri de lumină”, „în ochii mei las' soarele să vină” etc., expresii fără nici o viață poetică. Adresându-se unui „prieten, frate”, d-ta exclamă: „M-a prins de inimă, iar dină / A dat un chiot peste veac”, ceea ce este bombastic și fără sens, ca și continuarea: „Dacă-ai lăsat-o, tot ea, plînsa, / S-o prinzi a vrut cu-același leac”. Inovațiile lingvistice sînt, fără îndoială, un apanaj al poeziei, dar li se cere, totuși, respectarea spiritului limbii. D-ta spul „pe brîncă urc”, socotind că întrebunțezi singularul unui bănuț substantiv plural „brînci”. Orice dicționar poate lămurii confuzia.

DAN PLĂIESU: „Dorințele” cuprind o artă poetică pe care o acceptăm, în fondul ei, dar care rămîne, deocamdată, inexpresivă din două motive: pentru că utilizează locuri comune, și pentru că nu are nici o acoperire: „Să-mi fie versul mare-nvolburat, / Să-mi fie pisc de munte sfîdător. / Să-mi fie lance veșnic neplecată. / Ori murmur de pîru șopotitor” etc. Singura poezie care însoțește această „dorință” nu justifică nimic, ci doar reia ideea: „Ce mult ași vrea micușule izvor, / Și eu prin viers să fiu al tuturor. / Pe înșetași, mereu cu cofe pline / Să pot să-i stîmpăr, să-i alin, ca tine”. A anunța cum va fi versul, înainte de a-l constata prezența, pare cel puțin exagerat.

ION MURGEANU: Există o anume promisiune în legănarea versurilor: „Eu eram ca o cîntec de pace purtat pe buzele mamei spre lume / Și sădit ca o șoaptă de ură în sufletul tatei...” Din păcate, d-ta prelucrează deocamdată formulele întrebunțate de mulți alții. Unele comparații care s-ar voi mai îndrăznețe nu sînt decît curioase: „Dar scama cea neagră (amintirile) nici că dispăre / Cum nu dispăre noaptea luna din parcuri...” Oare există într-adevăr întotdeauna lună în parcuri? Mai multă atenție, deci, la exprimarea exactă a imaginilor. „Cîntecul s-a revărsat în mine / Ca o stepă rusă către zări” este bine spus, dar nu și urmarea: „Arde-nșeptă-i boabe de rubine / Și efluvii de parfum de flori”, de un banal pretențios și negramatical. Așteptăm, deci, limpezirea apelor.

DINTRE SUTE DE CATARGE...

Posta redactiei

ION IANCU LEFTER: În general răspunsul de mai sus. „Codrii s-au înfiorat de vînt / Ca o față în brațele iubirii” sînt versuri promițătoare, contrazise de imaginea confuză ce urmează: „Stelele în noaptea și-au plesnit / Bubele, ca-n zi de mai, caișii, / Singele s-a scurs și-a dăltuit / Geamul-lu ce tremură irișii”. Irișii geamului, și încă dăltuiți de singe? Chiar și criptografiile trebuie să albă o dezlegare...

REGWALD M. RICHARD: Reținem deocamdată „Cîntec pentru șosele”, din ciclul trimis. Progresul ni se pare evident.

GEORGE ENACHE: E greu să fim de acord cu afirmația: „Aceste sînt minile noastre: / Două ciudățenii gemene / Cioplite din crin și din cremene”. Epigramele n-au poantă decît aparent. Mai trimite.

GEORGE CHIRILĂ: Sentimentul este real, dar dincolo de granițele poeziei: „Am douăzeci de ani, sînt pretutindeni / În frontal muncii ne-nfricat ostroș / Scandez lozinci cu oamenii-mpreună, / Și rid și joc și-nchin de voie bună...” Imaginea poetică lipsește, iar ritmul și rima n-o pot suplini.

ION MOCA: Nu putem spune, despre singura poezie pe care ne-ați trimis-o, decît

că respectă regulile formale ale versificației: „Cînd umbrele-nserării coboară-n văi adînci, / Cînd soarele apune și-ascunde după stîncă / Ca chipul de fecioară, / Și munții se-fășoară în mantil lungi de ceață, / Atunci văzduhul umerd se-n-carcă de vibrații / Ce nasc de pretutindeni și zboară peste spații...” Este o imitație corectă, dar fără viață. Dar poate că nu ne-al trimis încercările cele mai indicate...

NICOLETA DAMIAN: Ca mai sus.

PETRE MUSTA: Deși rețepi într-un fel propriile imagini, versurile din „Industrială” pot fi reținute: „Curg grele simfonii, ca niște ape. / Cutremurate, bolțile vuiesc. / Parcă din funduri neștiute cresc, / Urcînd prin noi, țării de foc înalte. / Ciocanele bat a-prig în platouri. / Șcintei tresar și albe curcubeie. / În freamătul acesta neîntreprit, intens, / E-o poezie ferece scînteie.” Mai trimite.

Mic dicționar poetic

CELE TREI LITERE FINALE...

Eliade stabilea „regula rimelor”, împărțindu-le în „juste”, „suferite, nu însă juste”, „disgrăpate”, „defectuoase, sau mai bine păcătoase” și „nesuferite”. Exemplele pe care le oferea ar mira astăzi pe oricine, deoarece nimeni n-ar simți deosebirea dintre perechea de rime „vorbi-dormi” și „frumos-pompos” sau „vorbea-cucurta”. Ei bine, primele două erau juste, iar ultimele „nesuferite”. Teoria asemănării vocalelor și consonanțelor, de la cea accentuată, se vădea, încă de la început defectuoasă. A considera că „juși-muși” este un exemplu de rimă justă, însemna a opri muzicalitatea pe treapta cea mai de jos, și adevărul este că mulți dintre poeții secolului trecut împărțeau opiniile lui Eliade, socotind că rimează cu eleganță cînd pus alături „frumos-pompos”. Macedonski, care și-a pus în repetate rânduri problemele formelor poetice, era mai sever decît Eliade, pe care de altfel îl admira în foarte multe prietene. „Dacă poezii cei mari greșesc (spunea el, referindu-se la Eliade) noi nu trebuie să-i imităm tocmai în aceste greșeli. Vom stabili deci că este cu desăvîrșire nearmonios a rima cînta cu vina. Limba noastră este destul de bogată. Nu aștem trebunță să producem asemenea distonuri”. Și, mai departe, în micul său tratat „Artă versurilor”: „Odată pentru totdeauna: sau devenim severi în versificațiunea rimată sau, dacă se supără rima, dacă nu sîntem în destul de dibaci a o-mînii, dacă este vorba ca ea să devină stăpîna noastră, dar nu noi să-i poruncim ei, s-o auzim, ca pe o netrebnică și să ne apucăm să scriem versuri albe. Menținem dar că e mai bine să nu ne apucăm să facem versuri, dacă nu avem pentru versificație ureche muzicală și, pentru cuprins, inimă”. Aceste rînduri, scrise în 1881, sînt fără îndoială, pătrunse de mult adevăr și ar putea fi contrasemate de mulți poeți de azi, adepți ai versului clasic sau liber. Exemplificările dovedeau, însă, că poetul rămînea, la formulele sterile ale lui Eliade, căci iată ce oferea drept exemplu de „armonie” perfectă în rime:

Mi s-a spus c-au plîns moșnegii cei în slujba noastră-albii. Dumnezey să le dea bine și atunci cînd o muri. Flori și frunze să le facă peste ei a-nmuguri Și pe groapă să le plîngă fii din strănepoși tubii.

Exemplul era însoțit de un comentariu ce pare azi paradoxal: „Nu e îndoială — spunea Macedonski, referindu-se la această strofă — că se vor găsi aceia cari să zică că aceasta este o rigiditate excesivă. Pe aceștia pot să-i consiliiez să scrie în proză”. De fapt, rimele sînt de o banalitate, nu de o rigiditate excesivă, și contradicția dintre teorie și practică (de altfel, după cum se știe, nu singura contradicție a acestui mare poet) venea din aceeași aplicare mecanică a unei teoretizări fără perspective. Macedonski cerea „împerecherea a două cuvinte cu trei litere finale semuite” considerînd, prin aceasta, că servește din plin legile armoniei, chiar dacă ambele cuvinte rimat erau verbe, (și încă la infinitiv!) și din aceeași sferă noțională, „Rigiditatea excesivă” l-a condus, printre altele, însă, să respingă rimele eminesciene care, de cele mai multe ori, nu se conformau regulilor scolastice. Eminescu rima, într-adevăr, fără să respecte vreo regulă stabilită, ci creînd legile proprii lui versificații. Mihail Sadoveanu rezuma o întregă lume a disputelor poetice în această succintă constatare: „La 1870-1880, încă se rima substantiv cu substantiv și verb cu verb. Eminescu dîntre-odată ne-a dat altceva”. Acest „altceva” călca pe toate legile formale și irita, deci, pe teoreticieni. Este interesant de constatat că Macedonski, deși susținea puritatea rimelor, nu ne-a lăsat nici o rimă memorabilă, în timp ce Eminescu, rimînd „vis-suris”, „poezii-zei” etc., etc., a creat, în același timp, o adevărată școală a rimei, deschizînd căi noi, și încă neapuzate. Poet muzical, novator, îndrăzneț în expresie, Macedonski rămînea undeva tributar regulilor vetuste. Și dacă în opera lui poetică aceasta se simte mai puțin, din cauza marelui suflu patetic, atunci cînd căuta să le aplice altora (și căuta întotdeauna) lăsa impresia citatelor dintr-un manual scos din uz. De altfel, el însuși nu respecta întotdeauna celebrele trei litere finale...

Mihu Dragomir

Ți de duminică

Cosma Gheorghe, care locuia singur și toți oamenii îi spuneau numai „Ghîrî” sau „mulț” cobora în flecare dîmineața la marginea pădurii ca să vadă cum e adus nisipul de pe un mal pe altul. Se scula cu mult înainte de a pleca la lucru și o oră încă mai lucra acasă.

Mal venea prin pădure, se așeza ceva mai departe de muncitori și minca, uitîndu-se la oameni. Era mulțumit, după ce privea un timp furnicarul de pe mal așit de viu colorat. Abia după asta pleca mai departe pe o potecă numai a lui, prin spațiile casei, care-l duceau spre ceaialtă parte a coamei, pînă în susul apei, la depozitul de cherestea. Seara, se întorcea după cellalți pe drumul scurt ce urca dealul de-a curmezîșul. Dîmineața era mai frumos pe unde mergea el. Cînd scăpa din pădure, vedea grădînile: se făcea lumină plină și pompele scoteau apă din riu, cîntînd. Toate pompele se auzeau din toate părțile. Fiecare din ele umplea vîșduhul pînă seara, încontinuu pe aceeași notă, ca un cuc sprinten căruia i se rețeașă sistematic a doua strîgătură de la jumătate.

Pe malul din partea grădînilor de zarzavuri, camioanele descărcau nisip curat.

Cînd ajungea Cosma, dîmineața, grămăzile mai erau umede și cenușii. Deasupra lor se întindea verdele pui al grădînii, care mai departe se împetria. Peste riu, atrîna camii de la un cap la altul. De dincoace, aluneca încoace la vale, o ladă de lemn agățată de scripete. Era trasă cu o frînghie și venea umplută, grea, răpînd în drumul ei carbura sușă a oțelului. Cosma cobora prin pădure, drept pînă unde era agățat cablul. Aici cărarea liberă se oprea într-un brîu de tafîșuri și pomii tîneri, îngheșaiși unul într-altul, parcă s-ar fi temut să lasă din umbra pomilor mai mari. El mergea pe marginea lor pînă se despărțeau, făcînd loc luminii să intre în pădure. Apoi ajungea la capătul cablului, ascuns în verdețea tafîșurilor. Cablul pleca dintr-un stegar și gînuș, alături, legat la mijlocul unui butuc scur, pus de-a curmezîșul între ei. Era agățat ca un țeu între două trunchiuri care mai erau încă zdrene, dar lucioase și umezite în umbra veșnică. Butucul fiind legat cu grabă la capete de cei doi stejari, una din legături se slăbise și el alunecase în stînga, inclinat, gata să scape pe să sară în lături.

Funia elastică, neagră, nu vibra de loc. Poate oamenii n-lvelau nisipul și nu veniseră camioanele.

Astfel, cînd lada plină aluneca deasupra apei, cablul zvîcnea făcînd să se zbuciume împieturita compactă de frunze și crengi pe unde pătrundea.

Cosma pricepu ușor că lemnul poate sări acum, după ce alunecase în stînga, și mai ținea numai pentru că nu se transporta nimic cu lada. Se apropie și apăsă atent pe jumătatea dreaptă a butucului.

Nu apășă tare, el doar îi încercă împotriva. Își închipii ce-ar fi fost dacă nu trecea pe aici și se simți mindru. Mai jos ceva, alte două trunchiuri de stejari înfrînteție chiar de la pămînt lăsat să treacă printre ele cablul. Erau apropiate și aveau coaja groasă pe locul în care se abătea el cînd se mucea în vale.

Cosma văzu că sînt mai subțiri și bănuți că nu agățaseră butucul între ele din pricina asta. Acum însă, gîndi el, ar fi fost mai bine așa. Erau apropiate, aveau rădăcina înfișată strîmb, către vale, și puteau ține butucul ca într-un clește.

Apăsă din nou pe capătul rămas mai sus, care se împotrivesc. Se lăsa cu toată greutatea, sprînjindu-se pe el. Lemnul căsu brusc, rusec complet legătură și, răsucindu-se, îi izbi picioarele, trîndu-l puternic cu umărul și cu pieptul de stejar. Lovitura fu așit de puternică și dureroasă, că-i veni să țipe.

Printr-o poștivire curioasă, butucul sări drept la mijlocul trunchiurilor gemene, înțepîndu-se solid în noua poziție. Lui Cosma îi trecu ideea că lemnul se simte mai bine așa. Era ulmit de luțea și precizia cu care se petrecuse totul. Deodată se simți sfîrșit. Durerea din picioare îi topea toată țîria și îl urmărea. Dar își spuse că e dîmineață, că a dormit bine și că e plin de putere. Dezmodă, chinîndu-se îndelung, bucățile de frînghie cu care fusese legat mai înainte butucul. Miștile îi tremurau, împiedicîndu-l să lucreze repede. Legă cu multă grijă amîndouă capetele, încredințîndu-se că n-or să mai scape. După ce termină cu totul, zise cu glas tare „Bine!” ca să se audă și să se convingă că făcuse un lucru bun.

— Bună ziua, începu Cosma, mirîndu-se în gînd că-l vedea numai pe el, gîndindu-se la ce știa el.

— Cosma are chef de vorbă, rise un meșter.

— Eee... mormăi el, flîndcă nu-l plăcea să-i zică lumea mult. Apoi întrebă:

— El, cum e...?

Dar meșterul nu înțelese ce spunea și bătu înainte pămîntul în jurul stîlpului.

Cosma ar fi vrut să întrebe unde sînt cellalți și de ce nu lucrează nimeni la nisip. Crezuse că își trădează fapta și de aceea tăcu.

— Te duci azi și tu la club? îi întrebă meșterul, vîzîndu-l fața plină de nerăbdare. S-au tu stăi și dîmineața singur?

— Dîmineața? se miră el, surprins, și abia acum își aminti că azi e dîmineață și el plecase la lucru ca-n alte zile. Își dădu seama că-l doare pieptul mai tare și umărul îl amorțise și se necăji că e așa de uituc.

— Azi e dîmineață. Am uitat. Cum dracu am uitat? își rețea mereu Cosma.

Dar în sinea lui îl părea grozav de bine că a uitat tocmai astăzi.

Mai stătu puțin lingă el, fără să vorbească, apoi plecă încet, încet, spre casă, ca să-și oblojească picioarele rănite.

— Cosma are chef de vorbă, rise un meșter.

— Eee... mormăi el, flîndcă nu-l plăcea să-i zică lumea mult. Apoi întrebă:

— El, cum e...?

Dar meșterul nu înțelese ce spunea și bătu înainte pămîntul în jurul stîlpului.

Cosma ar fi vrut să întrebe unde sînt cellalți și de ce nu lucrează nimeni la nisip. Crezuse că își trădează fapta și de aceea tăcu.

— Te duci azi și tu la club? îi întrebă meșterul, vîzîndu-l fața plină de nerăbdare. S-au tu stăi și dîmineața singur?

— Dîmineața? se miră el, surprins, și abia acum își aminti că azi e dîmineață și el plecase la lucru ca-n alte zile. Își dădu seama că-l doare pieptul mai tare și umărul îl amorțise și se necăji că e așa de uituc.

— Azi e dîmineață. Am uitat. Cum dracu am uitat? își rețea mereu Cosma.

Dar în sinea lui îl părea grozav de bine că a uitat tocmai astăzi.

Mai stătu puțin lingă el, fără să vorbească, apoi plecă încet, încet, spre casă, ca să-și oblojească picioarele rănite.

— Cosma are chef de vorbă, rise un meșter.

— Eee... mormăi el, flîndcă nu-l plăcea să-i zică lumea mult. Apoi întrebă:

— El, cum e...?

Dar meșterul nu înțelese ce spunea și bătu înainte pămîntul în jurul stîlpului.

Cosma ar fi vrut să întrebe unde sînt cellalți și de ce nu lucrează nimeni la nisip. Crezuse că își trădează fapta și de aceea tăcu.

— Te duci azi și tu la club? îi întrebă meșterul, vîzîndu-l fața plină de nerăbdare. S-au tu stăi și dîmineața singur?

— Dîmineața? se miră el, surprins, și abia acum își aminti că azi e dîmineață și el plecase la lucru ca-n alte zile. Își dădu seama că-l doare pieptul mai tare și umărul îl amorțise și se necăji că e așa de uituc.

— Azi e dîmineață. Am uitat. Cum dracu am uitat? își rețea mereu Cosma.

Dar în sinea lui îl părea grozav de bine că a uitat tocmai astăzi.

Mai stătu puțin lingă el, fără să vorbească, apoi plecă încet, încet, spre casă, ca să-și oblojească picioarele rănite.

Desen de LIANA PETRUȚIU

Putean să-l dea drumul. El terminase.

Pompele de apă ticăiau cu glas de trompetă fărîmîțat. Zgomotul lor îl izbi dintr-odată. I se păru că abia au pornit, dar știa că ele merg tot timpul. Porni în vale pe poteca ce ducea la apă, purtîndu-și picioarele ca pe niște noi născuți, fără să le îndoiasc mult din genunchi.

Era nerăbdător să-l vadă pe cei de la nisip, care nu știau că totul e în ordine, datorită lui.

Înșind din pădure văzu numai trei oameni lucrînd la o magazie.

— Bună ziua, începu Cosma, mirîndu-se în gînd că-l vedea numai pe el, gîndindu-se la ce știa el.

— Cosma are chef de vorbă, rise un meșter.

— Eee... mormăi el, flîndcă nu-l plăcea să-i zică lumea mult. Apoi întrebă:

— El, cum e...?

Dar meșterul nu înțelese ce spunea și bătu înainte pămîntul în jurul stîlpului.

Cosma ar fi vrut să întrebe unde sînt cellalți și de ce nu lucrează nimeni la nisip. Crezuse că își trădează fapta și de aceea tăcu.

— Te duci azi și tu la club? îi întrebă meșterul, vîzîndu-l fața plină de nerăbdare. S-au tu stăi și dîmineața singur?

— Dîmineața? se miră el, surprins, și abia acum își aminti că azi e dîmineață și el plecase la lucru ca-n alte zile. Își dădu seama că-l doare pieptul mai tare și umărul îl amorțise și se necăji că e așa de uituc.

— Azi e dîmineață. Am uitat. Cum dracu am uitat? își rețea mereu Cosma.

Dar în sinea lui îl părea grozav de bine că a uitat tocmai astăzi.

Mai stătu puțin lingă el, fără să vorbească, apoi plecă încet, încet, spre casă, ca să-și oblojească picioarele rănite.

Mai stătu puțin lingă el, fără să vorbească, apoi plecă încet, încet, spre casă, ca să-și oblojească picioarele rănite.

Tudor Octavian

Din cuibul de cerceală ei urcă fîră teamă Cu-ripe de hîrtie să taie ceru-n stol. Peste nădejdi și oameni rotînd în larg ocol, Cu strigăte grabite alți frați din piept îmi cheamă.

Cînd imi răsună pruncii sint mindru, dar mă-ncearcă Din neîmbrățișata cîmpie un fior: Parcă-i schimbât prin oameni și fapte graiul lor Și-mi pare rău că nu e niciunul să se-ntoarcă.

Timp viu

Trec zvelte, sprintene, clipele peste mine Ca picioarele goale de fete tinere Pe treptele sufletului meu, de piatră, Și știu că nu le voi mai săruta niciodată.

Și mai întregă, ca o dragoste fierbinte, a rămas Căldura muncii de clipă și ceas, Din atitea momente și strădanii, fiecare Lasă pe frunte o urmă de-mbrățișare.

Asta e iubirea mea, neîntrepută, Hrînită din muncă, hrînită din luptă, Care mă-nvîță, nimic nîspînd, Timpul în brațe întreg să-l cuprînd.

Ora 9,40

Scîrîie vîntul în balamalele crengilor. Răcoarea toamnei în umeda seară, Pe străzi lucind, poleite de lumina Lozîncilor scrise cu becuri. Vecinul meu, frezorul, s-a întors de la lucru, A pus șapca în cul și, cu mina încă unsuroasă, Îndrumă creionul copilului pe foaia albă Să scrie prima oară „7 Noiembrie”. Nevasta încăzește mîncarea. De sus se aude vioara studentului la conservator, Lunecînd peste caietul meu deschis. Poarta se trîntește; treptele răspund Pașilor liceanului cu șapca pe-o ureche. Apoi liniște. Daar peste drum, la raionul de partid Ferestrele ședeiței ard, neobosite, Cînd noi începem să intrăm în liniștea odihnei după muncă.

Octombrie împrăștie din pomii roșii o ploaie de fluturi.

Scîrîie vîntul în balamalele crengilor. Răcoarea toamnei în umeda seară, Pe străzi lucind, poleite de lumina Lozîncilor scrise cu becuri. Vecinul meu, frezorul, s-a întors de la lucru, A pus șapca în cul și, cu mina încă unsuroasă, Îndrumă creionul copilului pe foaia albă Să scrie prima oară „7 Noiembrie”. Nevasta încăzește mîncarea. De sus se aude vioara studentului la conservator, Lunecînd peste caietul meu deschis. Poarta se trîntește; treptele răspund Pașilor liceanului cu șapca pe-o ureche. Apoi liniște. Daar peste drum, la raionul de partid Ferestrele ședeiței ard, neobosite, Cînd noi începem să intrăm în liniștea odihnei după muncă.

Çiștigată prin încordarea de atunci... E 9 și 40, ora „Aurorii”.

Petru Popescu

Memoria

Memoria mea o pînză albă pare Și din paleta anilor, pe rînd, Întipărește viu cite-o culoare Pe pinza mea, o lacrimă și-un gînd. Și pensulele orelor uitate Au zugrăvit în mine zori de zi Izvoare-albastre, vîi întunecate, Iubiri pe sub amurguri cenușii. Semne și pete, ce mi-au mingiait Sau sfîșiat urezola de mătăsă, Mai ard și azi cu foc întîrziat. Sint clipe vechi ce încă mă apasă. Vezi, fresca mea pe zid de ani se-ntinde, Mai are glas, căldură și parfum. Din cînd în cînd mai freamătă, se-aprînde — Sint tonuri care cîntă și acum. Tot ce-am avut mai sfînt și mai curat Neîntîlni îmi lăcure pe pînză. Apusa vîrstă murmură-nnecat Cu glas de riu și frăgezimi de frunză.

Cuvintele

Copiii mei albaștri, gingași, unde s-au dus Mișind în literi ochii și deschizînd doar gura, Alunecînd pe toată suflarea și natura Și strălucînd în lacuri de ochi țîntîți în sus!

II
În seara zilei de 7, Timpul, gonit de voințele oamenilor, Împins de minia și nerăbdarea mileneră-a multîmilor,

Înțepat de baionete și steaguri roșii, Lovit ca de pumni de grăbitule explozii, O lase la fugă șchiopătînd pe străzile Petrogradului. Pașii lui, numărați cu facuri de armă, Confirmau prima lui înfrîngere ca valoare absolută În fața oamenilor flămînzii și hotărîți. Pe Neva în sus, înainta „Aurora”, Spintecînd cu prova ei neagră istoria, Și o dotă cu ea soseea dîmineața, Îndată după crepuscul, În timp ce noaptea cădea, împușcată, sub reflectoare,

Înecîndu-se în apele tulburi și reci. Iar oamenii zîmbeau în lumina mitralierelor, Lumina unei noi zile, Pînă de zbucium și poezie.

Palma

Devreme-mbătrînită, palmă crăpată Și bătuată ca șesul de pași de plugari, De-apăs plugul cu tine vîd că și tu te ori Cu brazdă subțire și-ntortochiată.

Dungi și zbîrcituri și se preling pe față, Semn de noroc, se spune, sau prăbușire-n gloa, Dar, adîncite-n muncă, eu le vîd brazde cu rod: Palmă crăpată, crez de luptă, viață.

Știi să mingii femeia, copilul jucăuș, Să cîntărești spinul, să dezmetiști pămîntul. Te-au tăbăcit, palmă crăpată, țîrîna și vîntul. Eu beau pămînt, nu apă, din tine drept căuș.

Azi gestul tău, stăpin, desfăcut peste zări, Ascunde ceva simplu și ales, Căci tu ești cel mai tracic înțeles: Palma muncită-nseamnă adevăr.

Desene de NICĂ PETRU

8 luceafarul

Desen de TIA PELTZ

UMITOR,

foarte umitor!

Nu ați văzut pe bărbatu-meu? Intrebă Matilda, adresându-se bătrânei Ronix, dar așteptând răspuns de la întregul grup de femei ce stătea lângă bormașina bătrânei. (Adeseori femeile ce țeseau din schimb de dimineață, intră în jurul bătrânei Ronix, atrase de personalitatea acesteia).

— Uite-l! arată cineva cu mina, e aproape de poartă!
— De ce nu te-asteapță? — Intrebă alta.
— De obicei pleacă în felul ăsta, fără s-o aștepte! — afirmă cu voioșe inexplicabilă, o lucrătoare mână.
— Nu se înțeleg! făcu prima.
— Ce te amesteci? Intrebă cu aparentă nepăsare bătrâna Ronix, scoțind o piesă din dispozitiv și aruncind-o într-o grămadă din stînga.

Era cald, soarele plutea înalt și pârînd nemișcat, scilpea uscat.
— Nici nu te grăbești, Matilda... — făcu una din ele, dar alta o intrerupse imediat, spunînd:
— Pe la unsprezece te-a căutat tovarășul Roșca. Ai aflat? Cu chestionarul?...
Matilda dădu încet din cap, în semn că aflase, apoi porni spre poartă. În urma ei, femeile din grup începură să vorbească aprins și, după câteva pași, Matilda se întoarse, bănuind că vorbeau tot despre ea. Intră-adevăr, așa era. Desi ea era acum lângă ele, femeile din jurul bătrânei Ronix nu se simțiră stingherite.
— De ce vă amestecați? — spunea bătrîna Ronix în felul ei nepăsător, neintrerupîndu-și lucrul nici măcar o clipă.
— Să nu ne amestecăm? — făcea o ajustare grosă, blondă și mică, cu fața scilpeantă, vorbind foarte tare — să nu ne amestecăm? Cine mă o-pretse pe mine?...
— Să se amestecă! — spunea cea lungă, o femeie foarte puternică — să se amestecă, să-și viro nasul, să scoarască! Să scoarască! mai repetă ea cu o neobișnuită energie.
— Să se amestecă! — admise bătrîna Ronix, zîmbind ușor cu buzele ei subțiri, neobservată, — dar vreau să știu și eu, pentru ce?
— Să-și viro nasul! — porunca inflexibilă femeia cea voinică — și eu am să-mi vir nasul!

— Uite-o aici! — spuse cea grasă, arătînd-o cu degetul pe Matilda ce asculta cu blîndețe.
— Uite-o aici! Vă-ți nasul!
— Și porni să ridă, prima, cu accente groase. Celălaltă mică, după ea, și, fără să vrea, rîse și Matilda. De atunci se ducea spre poartă, însoțită de lucrători ce țeseau din primul schimb și omul Matildei se pierduse din vedere ei.
— De ce nu te duci după el? — o întrebă bătrîna Ronix pe Matilda, fără s-o privească.
— De ce umbliți singuri? Ce se întîmplă cu voi?
— Iți bagi nasul? — o întrebă Matilda.
— Da — răspunse prompt bătrîna.
Matilda se turbură ușor de felul categoric, aproape dur, în care i se răspunse și se întoarse a doua oară, pornind către poartă.
— Acolo, rezemat de zid, o aștepta bărbatul ei, Gheorghita Popa. Era un om mic de statură, uscat și cu părul spălăcit. Toate mișcările sale însă aveau o mare precizie, o mare economie. Această economie în mișcare era foarte care o impresionase pînă la uluire pe Matilda, care o impresiona încă și acum și o făcea să-l iubescă.
— Unde umbli? — îl întrebă repede Matilda și Popa întoarse repede capul, nedeslîndu-și de zid. — Volai să pleci cu autobuzul fără mine?
Matilda era unghoacă și nu vorbea încă bine limba soțului ei.
— Nu, nu voiam — răspunse Popa — te așteptam.
— Tu voiai totuși să pleci!
— Insistă ea, rezemîndu-se de zid lângă el — trebuie să recunoști!
— Da, recunosc — zîmbi el ușor, vinovat — chiar voiam să plec. Voiam să plec — repetă el și se întoarse pe jumătate spre ea — dar n-am putut.
— Dragule meu scump! — izbucni ea și-l prinse cu amîndouă minile brațului, stringîndu-l în ochi, repede, dragule! — repetă ea.
Popa se mișcă stîmțit, și zîmbi fără să răspundă.
— „Cursa” care transporta muncitorii în oraș, întoarse cu zgomot în fața porții, pufăit, aplicîndu-se pe o parte. Cei doi urcară printre pîmii, se azează și făcură tot timpul drumului. Matilda continua să țină brațul bărbatului ei, și pînă vîndu-l în ochi, repede, ori de cîte ori acesta întorcea capul spre ea.
După ce ajunse acasă, Popa își schimbă hainele și se apucă să sapa în fața casei. Aveau o curte mare pe care Popa o sapa de cîteva ori în fiecare an, cu atîta gravitate și precizie, de parcă s-ar fi așteptat să dea în fiecare clipă peste ceva neașteptat. Apoi sădea flori, ceapă, plante ornamentale, ori punea, pur și simplu, gazon. Matilda se culcase înădî după sosire și dormi mai mult de un coas. Popa se trezi și spălă niște cearceafuri. În acest timp, Popa intră în casă,

se spălă repede și se apucă de citit. Cîteva o carte grosă, scrisă cu un secol în urmă, dar o făcea alt de repede, aplicîndu-și mereu ochii în fața lui, pînă ce termină să citească. După ce o termină, se ridică și o căută pe Matilda.
— Ai terminat? — îl întrebă ea, stîngîndu-și minile umflăte și roze, după spălat.
— Da, curios, cartea asta m-a făcut să gîndesc! — îl răspunse Popa așezîndu-se pe un scaun, în mijlocul burilor din bucătărie. E curios, zicea el, e o carte pentru copii, o carte de aventuri!
— Ce-a făcut? — întrebă Matilda.
— Să gîndesc... — repetă el și îi arătă cu un gest capul — să lucrez cu asta!
— Aha! — zîmbi Matilda — să lucrezi cu asta? Cu asta lucrezi tot așa repede și bine, hai, Frantîșek?
— Da, răspunse simplu Popa, cunoscîndu-și puterea, am lucrat repede și bine.
Apoi îi zîmbi recunoscător: cînd era multumită, îl spunea Frantîșek, voia să spună că forța lui, puterea lui neobișnuită, că Bică seamănă cu un cocos, Matilda începu să-l privească cu atenție și cu gravitate.
— Ai observat și tu? — întrebă bătrîna, mereu preocupată de lucrul ei.
— Da, între ei e ceva! — strigă aproape Pușpană cu un aer jânțos, cu un cocos tînar cu pene lungi și colorate — ceva de care noi sintem răspunzători!
— Da — spunea lungana de ieri, acum cu un ton grav, posomorit — trebuie să ne amestecăm! Nu în fiecare zi... și aici se opri, înclinîndu-se aproape și o privi cu ochii mari pe bătrîna Ronix.
— Nu se întîlinesc în fiecare zi doi oameni atît de serioși! — spuse Ronix blind, fără s-o privească, ca să nu se creadă c-o ajută, să n-o jignească. (Prin „oameni serioși” bătrîna înțelege „oameni potrivii” și toți înțeleseră la fel). Matilda îl privea cu atenție pe Pușpană, umilită de îndrăzneala acestui tînar, acestui copil aproape. Părea doar atentă, chiar nepăsătoare, dar întreg corpul ei puternic tremura de enervare. Deschise gura să vorbească, se răzgîndi însă, se ridică repede, ieși din atelier, străbătînd curtea și intră la a-sambulare, unde lucra bărbatu-său. Nu-l găsi, dar cineva se apropie și îi spuse că Popa se află în biroul inginerului-șef. Matilda nu așteptă, cum fusese sfătuită, urcă scara de oțel în spirala ce ducea sus în birouri — așezate chiar în hală — și fugi aproape, pe cu-

loarul lung prin al cărui perete din stînga, de sticlă, se vedea din toată hala. Se opri în fața ușii brațului inginerului-șef și se aplecă și deschise.
— Înăuntru, în jurul unei mese deșchinate, stăteau cinci oameni, printre care inginerul-șef și Popa. Popa vru să se ridice, dar șeful îl prinse cu dreapta de braț și cu stînga o poartă pe Matilda înăuntru, arătîndu-i un scaun. Matilda intră, se așeză și discută continuu. Ea asculta cu atenție o surpriză de cîteva ori tonul rezeptiv cu care Popa îi vorbea șeful, un omuleț blind, roșcovan, mereu zîmbitor — apoi urmărit tot mai greu discuția și înțelese tot mai puțin. În același timp însă, creștea în jurul ei o altă realitate. Chiar pe masa inginerului-șef apar bormașina bătrînei Ronix. Bătrîna însăși prindea tocmă o piesă în dispozitiv și spunea:
— Trebuie să se amestecă cineva! Cineva trebuie să vorbească despre aceste lucruri foarte încurcate! Foarte încurcate!
— Incurcate! Incurcate! Incurcate! — cîntărea cele cinci femei din jurul ei pe o melodie sfîșietoare, dar Bică Pușpană interveni deodată, mohořit:
— Ce vorbă-i asta, „incurcat”? Cine îndrăznește să-mi spună mie, asta?
Bătrîna nu răspunse, ci dădu trist din cap și toate femeile dădură, la rîndu-le, trist din cap. Atunci lui Bică îi crescu o mare și mălăesă coadă de cocos și una din femei strigă:
— Ați făcut verificarea?
V-am spus să înlocuiești tabla de cinci milimetri.
Matilda privi cu atenție în jurul mesei, la care stătea, și observă pe bătrînul inginer Tomescu care nota ceva și striga:
— Ați făcut verificarea?
— „Ce voce caraghioasă are bătrînul!” — se gîndi Matilda, zîmbind ușor, apoi deodată crescu din nou din tăbia marelui, iar bătrînul Tomescu și cu un tehnician tîner, cu părul tuns, tocmă ieșeau pe ușă. Popa o luă ușor de braț și ieșiră pe culoar.
— Gheorghita — spuse Matilda îndată ce ușa se închise îndărătul ei — sint o lașă!
— Da? — întrebă Popa distrat, gîndindu-se probabil la altceva. Apoi își dădu seama și o întrebă încet: ce vrei să spui?
— Eu sint o lașă! afirmă din nou Matilda și Popa o privi mirat. Eu am vrut să fiu o lașă! Este ceva grozav!
— Da? întrebă a doua oară, zăpăcit, Popa și stupiditatea propriei sale întrebări îl ener-

vă. O prinse brutal de braț pe nevastă-sa, zîcîndu-i: să mergem de-aici!
— Nu fac nici un pas! — răspunse Matilda și în același timp ușa se deschise și cineva scoase capul, apoi închise foarte repede ușa la loc.
Cei doi făcură cîțiva pași mai încolo, apoi Matilda se opri din nou și Popa, ușor plictisit, o întrebă:
— Ce s-a întîmplat?
Matilda nu răspunse; el își aprinse o țigară și îl mîngie pe peretele de sticlă, jos în hală.
— Ce s-a întîmplat? — repetă el, mai liniștit — de ce ești speriată?
— Eu, speriată? — întrebă Matilda. Da, da — se repezi ea apoi — sint speriată! Vreau să te sperii și pe tine!
Popa zîmbi. Citeodată felul neîndemnat de a se exprima al Matildei semăna umitor cu graiul copiilor.
— Vrei să mă sperii? — o întrebă el blind și îi mîngie cu gingășie părul. Haide, sperie-mă, fetița mea! murmură el, continuînd s-o mîngie și vocea lui, de obicei metalică, subțire, suna acum profundă și gravă.
Matilda închise ochii și se inclină spre dreapta, în partea în care stătea el, rezemîndu-se de puterea lui ca de un zid, de mișcarea delicată a minii sale ca de arcul rotînd al unei porți. Popa se aplecă spre ea, îi zări fața odihnită ca o masă și îl fascinară ușor liniile ei armonioase care se întîlneau și se deschiidau cu rapiditate în unghiuri și curbe largi, solemne. El se apleca deasupra ei, cînd deodată, din liniștea acelu chip izbucni, ca o flăcără, dragostea și dăruirea, nestîrșită dăruire: sub genele ei lungi, mălăesoase, strîmse, scilpe deodată albul corneei și el se turbură și se depărță brusc.
— Dar vreau să știu și eu, pentru ce? — repetă el, fără grabă și în ori ai de evident, de parcă ar fi fugit.
— O cunoști pe bătrîna Ronix? — întrebă vocea ei, liniștit.
Bătrîna Ronix? — repetă el. Nu, nu o cunosc.
Matilda se întoarse și cobori treptele de metal ale scării.
— M-a întrebă azi dimineață, ce e cu noi? continuă ea să vorbească, în timp ce el o urma.
— Ce te-a întrebă? — strigă el, din cauza zgomotului.
— Ce e cu noi, ce se întîmplă! Erau cîteva femei, era și un tovarăș...
— Ce fel? — strigă el. Femei? Ce se amestecă? Cine le dă voie să se amestecă?
Popa părea agitat, deși niciuna din mișcările sale nu trăda aceasta. Păsea alături de ea, calm, precis, ca un mecanism construit din bare de oțel elastic, scilpeitor, de calitate înaltă.
Ieșiră pe ușa de fier a halei, în curte.
— Nu știu de ce se amestecă — continuă încruntată Matilda — pe mine nu m-am întrebă. Apoi deodată rîse crispat: În orice caz, dragule, cineva trebuie să se amestecă!
Popa se opri și se întoarse vrînd să se depărțeze.
— De ce erai tu lașă? Vrei să te amesteci și tu?
— Eram lașă pentru că n-am priceput! — răspunse ea cu un fel de încapăținare — pentru că m-am amestecat!
— Pentru că nu m-am amestecat! — o corectă el.
— Chiar așa — spuse ea cu vioicîne — nu m-am amestecat! Ei nu sint lași! Este acolo un cocos tînar, Bică Pușpană...
— Un cocos? — întrebă Popa mirat și amuzat pentru că îl cunoștea pe Bică. În același timp avu un gest de nerăbdare.
— Ascultă! — spuse deodată Matilda, prinziindu-l de braț — trebuie să-mi spui: de ce mă lovești? Asta e ceva burghiez!
— Acum mă întreb, după patru ani? — răspunse el, depărțîndu-se cu un pas, încercînd să-și zîmbească, simțindu-se stînjinit.
— Acum mă întreb și eu! — îl îngîna ea, căuțind cuvintele — da-da! acum! acum! — se repezi ea, deodată, cu ochii scilpeitor — chiar bătrîna Ronix mă întrebă...
— Cine e și bătrîna asta Ronix? — întrebă el plictisit și iritat în același timp.
— Tovarășul Popa, la telefon! — și el, fericit parcă de intrerupere, se întoarse și o lăsă.
În aceeași zi, peste câteva ore, în autobuzul plin de lucrători ce-l duceau spre oraș, Matilda și Popa, în picioare, sufocîndu-se de căldură și de aerul împuținat, se legănară după gropile drumului, pro-

cupați încă de cele întîmplate de dimineață. Era mereu cald, obositor de cald, și în jur oamenilor parcă se priveau cu sfîșial și neplăcere, cu hainele lipite de piele, cu cămurile moi, umede. Popa însă era același. Privea gînditor, încruntat, pe fereastră, abia observînd ce se întîmpla în jur. Matilda sta în fața lui, dreaptă, și frumusețea ei deosebită parcă făcea mereu gel în jurul ei, un gol abia simțit, dar rigid ca un cerc de fier. La o incrucișare de străzi, chiar la intrarea în oraș, înainte de barieră, autobuzul se opri în fața unui sir de vehicule ce fuseseră oprite probabil de cineva, ori poate se întîmplase ceva neobișnuit, dar nimeni nu stia nimic. Peste gălăgia și gămătul obișnuit, metalic, al mașinilor — din timpul drumului — se auzeau acum o tăcere nefirească. Era o tăcere posomorită, ce moția parcă între geamurile frăuțite; rar cădea cite o vorbă, o frază sau o jumătate de frază — așa cum auzi în tranziție oprite noaptea în gări slab luminate. Șoferul își scoase chipul și se terseră pe coafă, țenes, cu o batistă în față așteptau două căruțe țărănești. A doua, cea din fața autobuzului, avea legat de lătre un minz măricel, ușor speriat, ce se mișca mereu pe loc, stînd de-a curmezișul străzii, cu capul aplecat jos. Desi autobuzul se oprise de puține minute, totul părea foarte vechi și cunoscut: șoferul ce încă se streștea de sudor, vorbele și frînturile de fraze ce veneau parcă de alture, minzul trotoarînd pe loc, cu gîtul întins. Apoi, deodată, făcînd un zgomot neașteptat, trecu în goană o ambulanță, pe lângă mașină. Era o mașină albă, obișnuită, dar sirena ei gemea atît de înfricoșător, atît de jalnic și de animalic, încît tot acel sir lung de vehicule începu să se trezască și să se mișce.
— Burghieză e pornirea de a multă dragoste, de a o îngredă! Burghieză e teama față de forța dragostei! Burghiez înseamnă să ai o căsătorie înaltă, ori un pînă de credincios, grozav de credincios să și fie frică de asta: să tai casa în două ori să încerci

— Ea îl auzi, rîse și îi făcu un gest nelămurit cu mina. Apoi se întoarse și se depărță repede într-o direcție necunoscută.
— Nu mult după ce ajunse la acasă, soși și ea. Rîdea și părea fericită și nepăsătoare.
— Ești un prost, Frantîșek! — strigă ea de cum îl văzu — știi ce era în mașina aceea cu sirena?
— Care mașină? — întrebă el destul de posomorit.
— Sirena aceea care te-a... — A, ambulanta!
— Sirena cu războiul! — strigă ea din nou, fericită.
Popa o privi nedumerit, cu o seamă de ascuțite și boltoțe. Era atitudinea lui obișnuită cînd se pomenea de război — de ororile lui.
— Am fost la spital! — spuse Matilda cu voită nepăsare, dezbrăcîndu-se — în mașină era o femeie tînară și foarte frumoasă! Frumoasă ca și mine!
Popa zîmbi scurt; mîndria ei copilărească, frumoasa ei mîndrie, îl făcea bine.
Apoi deodată se așeză.
— Cum se răsucl el deodată spre ea — în mașină era o naștere?!
— Sigur că da, prostule! — rîdea ea nepăsătoare, făcîndu-se că nu-l bagă în seamă — era o femeie foarte frumoasă!
— Cum, Matilda — întrebă Popa, nedumerit la culme — în ambulanță era o naștere?
— Da, Frantîșek — admise ea pîrînd nepăsătoare — era o naștere. Pe față la mine cînd te îmbrățișez și dragoste, nu moarte! declară apoi bruscă, cu energie.
— Umitor! Umitor! — făcu Popa încă zăpăcit. Ochii îi scilpeau puternic și se mișca prin cameră, contrar felului său obișnuit, cu gesturi lui, precipitate.
— Umitor? — îl imită Matilda așezîndu-se, așa cum făcea adesea la picioarele lui, pe un covor — eu credeam că e ceva burghiez!
— Ce e burghiez?
Ea nu-i răspunse ci îl privea tîntă, cu o mare intensitate. În acest fel se purta ea cînd voia să spună ceva deosebit de important, ceva ce depășea forța limbajului ei. Tăcea, doar ochii îi vorbeau: „Burghieză e pornirea de a multă dragoste, de a o îngredă! Burghieză e teama față de forța dragostei! Burghiez înseamnă să ai o căsătorie înaltă, ori un pînă de credincios, grozav de credincios să și fie frică de asta: să tai casa în două ori să încerci

să-l faci rău pe prietenul cel bun!”
— Nu e burghiez! — spuse tot ea cu voce tare, prinziindu-l mina — eram eu o proastă! La tine... rînă care nu se vede! În război... mai zise ea cu o gravitate copilărească — sint și rîni care nu se văd!
Popa o privea încă zăpăcit, tulburat, urmărindu-și fiecare mișcare cu lăcomie. Ea nu-i răspundea la privire, deși îi ținea încă mina, dar corpul ei se afla într-o permanentă mișcare, mereu viu, într-o mișcare fluidă, greoaie și scilpeitoare ca undelele mari. Deodată, Popa sări în sus și începu să se plimbe din nou, agitat, prin cameră.
— Umitor! — spunea el mereu — umitor!
— Asta nu umitor — spuse Matilda — umitor bătrîna Ronix! Bătrîna și femeile!
— Bătrîna Ronix? — o întrebă el, nu prea atent la ce spunea ea.
— Da — spuse ea cu gravitate — asta umitor! Curajul lor, al femeilor! Curajul care vorbea despre noi! Bătrîna Ronix m-a împins să-ți cer socoteală!
— Bătrîna Ronix? — repetă el din nou, oprindu-se, de astă dată mai atent. Dar de unde știe ea?...
— Oh! — făcu Matilda — uriașă coadă — și ea arăta cu minile, copilărește, în gesturi mari — uriașe pene colorate, uriașe, așa, uriașe!
— „Pene lungi, mălăesoase — spunea minile ei — pene moi, colorate viu, colorate nemelior, pasnicile pene ale liniștii nedobîndite, ale veșniciei tînerii!”
Popa începu să ridă, privînd-o.
— Da — repetă ea — asta umitor! Umitor, Frantîșek, zău, foarte umitor!

Amintirea lui Semion ZAVERNEEV

In tolu luptelor din Bielorusia notam în „Jurnalul meu de front”: „În plină bătălie l-am întîlnit pe Semion Zaverneev. Casca îi luncase pe o sprîncenă. M-a întrebă așa, prin surprindere: „Vrei să fim prieteni?” „Vreau!” i-am răspuns eu. „Astfel a început pe front o prietenie de neuitat între un ostaș sovietic și un voluntar român în rîndurile Armatei Sovietice. Semion Zaverneev se născuse într-o orînduire socialistă, iar eu într-una capitalistă. La vîrsta de zece ani, Zaverneev descoperise împreună cu detașamentul său de pionieri mărșăria și frumusețea Uniunii Sovietice. Eu, a ceeași vîrsta, intram la stăpîni tucenici și descoperam mizeria înconjurătoare. Semion Zaverneev nu văzuse nicodată chipul hid al capitalismului. Așa se făcea că din clipele de acalmie, culcați unul lângă altul, în aceași tranșee, mă îndrăgii și, pînă la pînă, poezia despre copilăria mea, despre viața tînerilor în capitalism. Și tot ce-i povesteam despre capitalism și exploatare îl uimea, îl indigna, îl răzvrătea. „Intr-adevăr, îmi spunea el, stringîndu-mi mina prietenește, e o mare fericire să te naști și să crești într-o lume a noastră, socialistă...” Iar eu sint unul dintre cei mulți și fericii! Semion Zaverneev își avea visurile și speranțele sale. Visa să urmeze după război conservatorului și să devină actor. Recita nespus de frumos și tovarășii lui de arme îl ascultau cu respect și emofie. Mă mîndream cu prietenia lui. Dar într-o zi de toamnă, moartea a curmat fără milă viața cosmopolistului Semion Zaverneev. L-am îngropat pe un deal, lângă niște mesteci firați. În rambla sa, printre lucruri, am găsit și un carnet cu însemnări. Erau trecute acolo versurile de Maikovskii și Pușkin. Texte de cîntec, iar undeva, mîna cosmopolistului notase, cu litere mari, următoarele cuvinte: „Mă întrebăți ce e fericirea? Luptă! (Karl Marx)”
Prietenia lui Zaverneev, apoi citatul acela din Marx, descoperit în carnetul său cu însemnări, m-au ajutat să înțeleg și mai bine frumusețea morală a omului sovietic, a cosmopolistului căzut pentru „eliberarea libertății”.

Fericirea și lupta, iată două noțiuni care, în gîndirea comunistului, sint indisolubile.
Citînd și recitînd cel mai frumos poem al epocii noastre, Programul P.C.U.S., l-am simțit pe Semion Zaverneev mereu lângă mine. Și nu o dată am avut senzația că rostim împreună cuvintele: „Partidul proclamă solemn: actuala generație a oamenilor sovietici va trăi în comunism!” Și nu o dată am avut senzația că rostim împreună acele cuvinte nemuritoare ale lui Karl Marx: „Mă întrebăți ce e fericirea? Luptă!”
A lupta, în concepție comunistă, înseamnă a te dăruia, de-a lungul anilor, făturii și consolidării orînduirii socialiste. A lupta înseamnă a îndia fabrici și uzine, combinate industriale, mari hidrocentrale și termocentrale, a revoluționa agricultura, aducînd-o pe calea socialismului, a înfăptui revoluția culturală, a statornici în societate relațiile cele mai umane — relațiile socialiste. Toate acestea la un loc urmînd să producă pentru OM bună stare, civilizație, fericire, comunism...

Actuala generație a oamenilor sovietici va trăi în comunism! Și așa va fi: căci oamenii sovietici, educați de Partidul lui Lenin, nu au încetat nici o clipă lupta care-i căduștează către cea mai omenească fericire de pe pămînt. La capătul celor două decenii, omul sovietic se va bucura de roadele comunismului. El va avea cel mai înalt nivel de trai în comparație cu orice țară a capitalismului. Invega populația va avea posibilitatea de a-și satisface în măsură îndestulătoare nevoia de hrană variată, de înaltă calitate. Cit de firesc sună aceste cuvinte: „La sfîrșitul celui de-al doilea deceniu, fiecare familie, inclusiv familiile de tineri căsătoriți, vor avea o locuință confortabilă, corespunzătoare cerințelor igieniei și traiului civilizat!”
Dar toate aceste realizări se vor îmbina cu altele, și ele proprii orînduirii comuniste. Treptat, vor deveni gratuite serviciul comunale (tramoae, autobuze, metrou) folosirea serviciilor comunale (gaze, apă caldă, încălzit). Se va trece treptat de la stăpînirea de lucru de 34-36 ore, iar apoi la cea de 30 de ore, cu două zile de lucrătoare. Timpul liber al oamenilor se va mări foarte mult, se va mări și sfera preocupărilor lor culturale.

Lucrările celui de-al XXII-lea Congres al P.C.U.S. au aprobat în unanimitate Programul constrîngerii comunismului. Nava socialismului — călătoria de busola tînerilor — leninistă în frunte cu nemuritorul partid al lui Lenin — va înădrea spre visul de aur al omenirii — comunismul. Tare aș vrea ca peste douăzeci de ani să fac o călătorie în țara comunismului victorios. M-aș opri atunci din nou cu pîșoienă la mormîntul lui Semion Zaverneev și acolo aș păstra un moment de reculare. I-aș mulțumi iarăși, că el, prin plină vieții sale, m-a ajutat să înțeleg cu adevărat cuvintele lui Karl Marx: „Mă întrebăți ce e fericirea? Luptă!”

NOTE DESPRE ROMANUL DE AZI

Nu este un secret pentru nimeni că romanul e o specie literară relativ nouă în literatura noastră. De la încercările lui Bolintineanu sau Kogălniceanu, trecând prin Filimon sau Vlahuță, Duiliu Zamfirescu, Slavici sau chiar tinărul Sadoveanu, abia în secolul nostru, după primul război mondial, romanul și-a făcut, după părerea noastră, în forma sa solemnă în arena noastră literară și anume o dată cu marile creații ale lui Liviu Rebreanu și Camil Petrescu. A urmat, cum era și firesc, o perioadă care nu s-a sfârșit încă și nu pare a se termina curând, în care romanul și-a afirmat cu putere primordialitatea printre genurile literare. De parte de a fi intrat în descompunere, cum pretind unii literari burghezi, acest gen, cel mai receptiv, mai încălzător și mai pretențios, continuă a fi genul preferat al marelui public și nu rarori chiar al creatorilor de literatură.

Acest lucru e dovedit printre altele în literatura noastră actuală, și de faptul că mulți poezi, dramaturgi sau critici, personalități consacrate, în specialitatea lor, recurg la un moment dat la formula romanului, ca fiind aceea care cel mai bine poate exprima mentalul lor. Iată unele exemple din ultimii ani: Mihai Beniuc, Lucia Demetriu, Viaciu Birna, Dumitru Corbea, Mihai Dragomir, etc. ca să nu mai pomenim de Tudor Arghezi, George Călinescu sau Zaharia Stancu. Pe de altă parte, doi critici eminenți, deși din generații deosebite și pe teme deosebite, Silviu Iosifescu și D. Mihu, au simțit necesitatea unor conșoare romanului lucrări de mari proporții.

În lupta pentru crearea literaturii realist-socialiste în țara noastră, romanul a sosit la stază, credem noi, în urma poeziei, a teatrului sau a criticii. Așa după apariția romanului Mărea Ocean de M. Sadoveanu, Desulț de Z. Stănescu, Neura de E. Camilari, s-a putut vorbi despre înecăciunile romanului realist-socialist. De atunci, el s-a dezvoltat original, rare și a apărut cu o abundență respectivă de critice literare (din puține abia după o fost stimulată de analiza patrimonială făcută de presa centrală) asupra vieții și muncii comunistilor, a oamenilor înaintași ai epocii noastre. Acești ani a dat doi romancieri noi, deosebit de valoroși: D. R. Popescu (Zilele săpătorilor) și Teodor Măruțiu (Baruta). Au mai fost și alte debuturi: Ben. Corciac (Căzul dr. Urdre), Doina Rendis (Călița piperei sălbatic), C. Chiriță (Intințirea). Romane interesante în felul lor au dat și alți prozatori ca Ion Istrati (Tinerete fără bătrânețe), Dragos Vicol (În munții de miază-noapte), T. Coșovei (Cinec să crească băiatul), V. Colin (Încercarea), Teodor Măruțiu, I. Ludo (Săratul), O. Șerban de lucrări au pivotat între povestirea mai lungă și romanul scurt, începând cu Indrăzneala de Marin Preda și continuând cu alte cărți semnate de Remus Luca, Nicuță Tănase, Petru Vințiu etc.

Desigur, acest frumos bilanț nu a izvorit din neant. În cei doi ani precedenți, au apărut romane de primă mână, cum au fost Șetea de Titus Popovici și Groapa de Eugen Barbu, Franșoie Munteanu și Laurențiu Fulga au dat cărți importante (Statulele nu sîd niciodată și Eroica). Au debutat în roman Al. Ivan Ghilia (Cuscirii), Szabo Gyula (Neamul Gondoșilor), Laurențiu Fulga (Eroica), precum și mulți alții scriitori ca: Miheea Gheorghiu, Al. Sever, Paul Schuster, Letiția Popu, N. Mărgescu, Theodor Constantin, T. Păcuraru, O. Păcâlniță, M. Șerbanescu. Au pășit din nou pe terenul romanului scriitori ca Ion Marin Sadoveanu, I. Peltz, I. Veșper, V. Birou, Paul Constantin, I. Vlașiu.

Dacă înfiorarea aceasta a romanului nu a fost un fenomen izolat, ea se evidențiază însă prin unele trăsături calitative noi: atacarea cu succes a temei luiptei partidului pe un front foarte larg și creșterea și aprofundarea spirituală a partidelor; îmbogățirea cu formule și stiluri noi; un grad mai înalt al măiestriei artistice; o aprofundare, deci, a artei de proză.

După acest cîntec de creație s-au și putut crede că recolta anilor imediat următori avea să fie sensibil mai mică. Desigur că în anul 1960 s-ar putea spune că romanierii noștri și-au tras răsuflarea dar numai o clipă. Pentru că acum, în ajutorul Conferinței pe țară a scriitorilor,

(I)

rindurile lor se prezintă bine la apel. Oriet ar părea de fastidioasă înțirarea de autori și titluri, totuși nu ne putem lipsi de acest argument care, prin simplita lui existențială, a un sentiment de satisfacție asupra prezentului și de încordare în perspectivele de viitor.

Romanul cultivat de toate generațiile de scriitori și atacă toate sectoarele mari ale vieții din zilele noastre, notînd și reconstituie și imaginii realitate ale trecutului mai mult sau puțin apropiat. Astfel, Zaharia Stancu în primele trei volume ale noii versiuni a valorosului roman Desulț (Clopote și struguri, Printre stele, Carul de foc) roia zugrăvirea satului românesc de la 1900 încoace. Ury Benador în Gălbenu, magazin universel satiric-zădărnă burghieza secolului 20. Cătărina Varga de Viaciu Birna, Reisigfeuer (Foc de vreascuri) de Oskar Walter Cisek, Tudor Vladimirescu de P. Constant, Primăvara apele vin mari (trăscoalele fărâncișii din jurul lui 1889) de T. Teodorescu-Branște sînt lucrări ilustrative pentru romanul istoric. Doina Rendis în Șezemle, Ferno Solstițiu, I. Ludo Ultimele batalion, Dinos Rendis Ulița piperei sălbatic (vol. II), Al. Ivan Ghilia Ieșirea din apocalips, Lustig Din umbra crematoriului, într-o măsură I. Grecea Bogăția unui sărac. Lupta în lășalitate a Partidului Comunist Român, pregădura însureșirii armate din 23 August 1944 formată sub conducerea lui Ion Ruse. În portul de pescari, Radu Lupan Războiul ascuns, H. Zinca Dintre stă de catarg, H. Simona Prietenii pe care-i întâlnim.

Primul an de după eliberare hrănesc substanța epică a romanului Primăvara pe Tîrnave de Lucia Demetriu, Balul intelectualilor de Ștefan Luca.

Seria romanelor care tratează problemele strict actuale și este deschisă de stufoasă și relevantă operă a lui G. Călinescu Scriinul negru care încearcă să contureze reliefuri uriaș ale revoluției culturale din țara noastră, Nicolae Tîc în romanele Ora șase și Anii tineri, Radu Tudoran în masiva construcție Dunărea revărsată, C. Chiriță în Oțelul din tablouri ale impresionantului proces istoric al industrializării socialiste. Pe de altă parte, Șerban Nedelcu, Drum ascendent, Aurel Mihaile, Destin Peire Șelăreanu, Focul fără tranșee, Paul Anghel. Săpte țări într-o câmpie au surprins aspecte ale drumului spre socialism al satului românesc. Romanul științifico-fantastic e cunoscut în țara noastră înnumerate de succes ale lui Sergiu Fărcașan O iubire din anul 4142 și Victor Kernbach Lanț de aur. Călița de Dragomir, mo de Sidonia Dragășanu, Jurac de Pavel Ciompeanu, Iosar de Al. Lanțu, Un bărbat în prag de Felix Aldera și altele pe care nu le mai listăm, completează peisajul romanului său plat. Trebuie remarcat că ultimii doi ani au promovat și ei romancieri noi ca Nicolae Tîc, Ion Ruse, Ștefan Luca, Petre Șelăreanu și alții, reînălțând ca cea a lui T. Teodorescu-Branște sau Ury Benador și „apăruri la gen” ale unor scriitori mai de mult abilitați, ca Lucia Demetriu, Viaciu Birna, Victor Kernbach.

Romanul construcției propriu-zise, cărțile despre eroii muncii socialiste, la orase și la safe, sint încă într-o porție epice înscrisă și la un nivel artistic înalt sub cerințele estetice. Mulți romancieri continuă a rămâne aneagrași în trecut mai mult sau puțin îndepărtat, sau în perioada din jurul lui 23 August 1944. Desigur, nimeni nu este împotriva romanului istoric. An vădit că au apărut cărți despre Cătărina Varga, Tudor Vladimirescu etc. Numai că

G. Călinescu, I. Ludo indeplinesc cu succes această sarcină. Mai puțin recomandabil pare a se scriitor tînc să se aventureze în acest domeniu, să cheltuiască o mare energie pentru documentarea respectivă și pină la urmă rezultatul să nu satisfacă într-o măsură integrală pe cititori și chiar poate pe autor. (Mă refer la Al. Sever, Cezar Dragomir).

O situație specială o are tema luiptei partidului legată de actul de la 23 August 1944. Acesta este momentul cel mai important din istoria poporului nostru, oferă perspectivele cele mai ispititoare oricărui romancier contemporan care se vrea ca atare și este părerea semnatarului acestor rânduri că nici un scriitor nu poate ignora în opera sa acest eveniment, fie că-l va trata în proză, în dramă sau în poezie. Mulți din romancieri aparțin însă la un grup de reverențiarizări a acestui moment, hotărînd pentru destinele țării noastre, și planurile editoriale demonstrează că tema va cunoaște încă multe interpretări artistice. Subiectul este atât de mare, implicațiile atât de uriașe încît rezumarea la experiența personală trăită (Ion Istrati Tinerete fără bătrânețe) apul orareum exclusiv la ficțiune (Al. Ivan Ghilia Ieșirea din Apocalips) sau selectarea insuficientă a faptelor (Ion Ruse). În portul de pescari) due, în ciuda talentului recunoscut al autorilor, la reușite parțiale. Totuși, repetăm, această temă va rămîne încă mult timp una din preocupările de bază ale conștiinței creatoare a fiecărui scriitor.

Cu toate acestea, ca să ne întorcem de unde am plecat, datorită censurii a romanierilor este reflectarea construcției socialiste la stadiul de mare bogăție sufletească a omului nou, a comunistului. Am văzut că au apărut multe romane despre viața de azi a poporului nostru, în ultimii doi ani. Acest lucru este îmbucurător, chiar dacă multe dintre ele au avut lipșuri importante, unele semnalate de critica literară, altele trecute sub tăcere. Există însă, din păcate, și nu trebuie să părăsim acest lucru pentru noi, odată de mare clasă al căror apart în acest domeniu, fără îndolăz foarte prețios, se lasă într-un fel sau altul încă așteptat. Ne gîndim la Zaharia Stancu, Marin Preda și Titus Popovici, la pana aliat de stărtă a lui Eugen Barbu sau la cea a lui Eusebiu Camilari. Ne gîndim la faptul că alții scriitori mai tineri, care au da așteptările noștri din actualitate foarte reușite, cînd trec la roman abordează perioade dintr-un trecut mai mult sau puțin apropiat. Laurențiu Fulga lucrează de ani de zile exclusiv la romanul Șetea. Nicolae Zănuș și Ierolim Șerbu, alături activ pe țărîmul actualității, intrînd și el.

Nu am pomenit numele de mai sus pentru a crea o problemă de „tașcări” care nu există de altfel și nici pentru a învinui în vreun fel pe acești creaturi. Ne facem doar port-vocea unui apel mult mai înalt și mai îndreptățit, acela al cerințelor obiective ale vremii pe care o trăim. Cititorii noștri, aceste milioane de cititori noi, doresc să cunoască opiniile scriitorilor asupra lumii contemporane, doresc doar ca viitoare opere ale acestor creaturi să vină cu un ceas mai devreme. Pentru romanul cu temă din actualitate așteptăm scriitorii de mai sus va fi cu siguranță o invitație la calitate, va ridica probleme noi și va duce proza noastră realist-socialistă la noi cuceriri în domeniul atât de important al reflectării construcției socialiste.

Al. I. Ștefănescu

Referindu-se la puștile, peștile literaturii și artei în epoca actuală, de desăvîșire a construcției socialiste, mulțumim, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, în Raportul prezentat la cel de-al III-lea Congres al Partidului, subliniază: „Creatorii noștri au îndatorirea de a fi autori opere la nivelul înaltei exigențe artistice și logice, ale partidului și poporului. Pentru aceasta se cere, în afară de talent, lăchidarea a tot ce-l poate îndepărta pe artist de popor — spirit de castă, individualism, tendința de a fi autori pentru uzul unor cer îngust de „aleși” și care indeosebi cunoașterea aprofundată a realităților, studierea lor îndelungată, contactul viu, permanent al artistului cu oamenii muncii”. Insuficiență de ideal înalt al socialismului, literatura noastră cunoaște așadar o tot mai strînsă și mai organică apropiere de viața poporului, de actualitate, condiția vitală a dezvoltării ei. Este lesne de înțeles că reportajul, specie literară care realizează o reflectare directă a realității, fără intervenția procesului de creație artistică, are un rol deosebit. Propunîndu-și, ca într-o noaptea, să intreaga noastră literatură de altfel, să se îndrepte către aspectele cele mai semnificative ale actualității, reportajul are misiunea specială de a face primii pași pe terenul noului în viață, de a atinge, el mai întii, domeniile încă necercetate de literatură, pe măsura descoperirii lor în procesul înaintării revoluției spre socialism. Viața actuală, dinamică, mereu în înnoire, are în mod deosebit la reportaje, ceea ce explică avîntul pe care îl cunoaște în ultimii ani, la noi, această specie literară, popularitatea ei.

Construcția socialistă și tematica reportajului

În anii care au urmat Eliberării, reportajul românesc, reflectînd transformările revoluționare din țara noastră, cunoaște o vertiginosă creștere. Numeroase cărți de reportaj viu și afirmă adieziunea generației vîrșinice de scriitori la realitatea nouă. Își continuă activitatea de reporter Geo Bogza. Lucrările pe care le scrie în această perioadă, cum sînt Furtive Măreții, Meridianii și altele, în fața atitudinii, elogiului entuziaste ale vieții socialiste, aduce opere sale, începută în deceniul al patrulea al secolului, o împlinire armonioasă. Apar volume de însemnări din călătoriile făcute în țările socialiste, cum e cartea despre U.R.S.S. a lui Zaharia Stancu, sau cărțile despre China nouă semnate de G. Călinescu și Ștefan Vintilă. Publicații scrise inspirate din noua realitate socială și alți reporteri formați în perioada dintre cele două războaie, ca F. Brunea Fox sau Horia Liman. Se ridică totodată o promoție tînc de reporteri care, străduindu-se să asimileze creatorii experiența înaintașilor, caută să descopere — abordînd actualitatea — drumuri noi în reportaj.

Există o relație directă, evidentă, între programul construcției socialiste în țara noastră și sfera tematică a reportajului literar. Obiectivele capitale ale muncii de construcție, în toate sectoarele, muncă organizată și condusă de partid au animat în cel mai înalt grad activitatea reportericească. Această activitate este legată tot mai strîns de activitatea vieții cotidiene, de uzine, de șantierelor naționale de construcții, de gospodăriile colective. Drumurile străbătute, în anii noștri, de reporteri, cum s-a mai spus, definesc o foarte elocventă hartă a Romîniei socialiste, a Romîniei în plin progres pe toate planurile vieții sociale și spirituale. Ridicarea regulilor țării la o nouă condiție economică, industrializava, progresul în domeniul agriculturii — fenomene care au schimbat radical întînșarea patriei, au primit, în reportaje aparute, o reflectare promptă și, de cele mai multe ori, semnificativă, artistică. Pornind de la această orientare tematică a reportajului actual către realitatea revolu-

ționară a construcției socialiste, se poate vorbi, încă din primii ani de după Eliberare, de apariția și dezvoltarea unei noi funcții, specifice epocii noastre. Este vorba de funcția sa social-afirmativă.

Reportajele care apăreau în perioada dintre cele două războaie mondiale erau, cele mai multe dintre ele, expresii ale unei atitudini critice, polemice chiar, față de unii sau alții din aspectele vieții burgheze pe care o oglîndeau. Nu avem în vedere, afirmînd aceasta, produsele gazetăriei comerciale, de scandal, ci acele reportaje care dezbăteau în lumina adevărului problematica socială a vremii, așa cum

ajutorii autori ca Paul Anghel, V. Bîrlădeanu, Const. Chiriță, Tîta Chiper, Ben. Corciac, Paul Diaconescu, V. Deleanu, Miko Erwin, S. Fărcașan, I. Istrati, D. Ignea, Cemelou Lou, St. Luca, Eugen Mandric, Romulus Rusan, Sînt Andras, Mihai Stoian, Nicuță Tănase, Victor Vintu, N. Velea, Dragos Vicol, Haralamb Zîncă — prezenți, ca reporteri, mai ales în paginile revistelor literare, ale cotidianelor noastre.

Stiluri, formule, căutări

Deși aduce o transparență fidelă a realului, în sensul că nu admite ceea ce numim ficțiune literară, reflectarea reportajului nu este sinonimă cu fotografia. Specificul reportajului, ca specie a prozei literare, stă totuși în faptul că oferă o vizion artistică asupra faptelor din realitate, adică imprimă acestei realități — exact redată — amprenta unei anumite personalități a reporterilor. Cronici pasionați ai actualității, ai victoriilor revoluționare ale poporului și, dacă ar fi să recapitulăm activitatea din ultimii ani în acest domeniu, nu ne-am putea limita — fapt semnificativ — numai la generația tîncă. Inuși Tudor Arghezi. În ultimul său volum, Cu bastonul prin București, scrie admirabile pagini de reportaj despre noile construcții urbane și despre Grivița Roșie; Geo Bogza a tipărit în Șezemle un amplu reportaj despre București, iar G. Călinescu, despre Dobrogea colectivită în Contemporanul. Numeroase cărți de reportaje aparute în ultima vreme aduc, fiecare, o contribuție de loc neglijabilă la cunoașterea și mai aprofundată a realității din acești ani, la popularizarea succeselor oamenilor muncii. Eugen Barbu, în volumul său, Cîntec în șapte zile, ne familiarizează cu mediul maritim uzine Bucureștene, cu forța strălucită Capitalei, cu peisajul metropolii socialiste; Pop Simion aduce, în Paralela 45', tablouri ale construcției socialiste de pe întinsul patriei, urmărind o coordonată geografică; despre Hunedoara socialistă ne vorbesc cele 400 de zile în orașul fărcașilor de V. Nicorovici; despre „Dobrogea de aur” — cărțile lui Traian Coșovei sau cea recentă a lui Petru Vințiu; despre Oltenia, de azi, Ev nou în țara banilor de Horia Purcaru; despre hidrocentralele de la Biceaz, Lumină! de Radu Coșoșu; despre Bărăgan, Drum în cîmpie de Ștefan Bănuțescu sau Scrișorile... lui Al. I. Ghilia; despre viața petroligilor, volumul Marele are petrolifer de V. Nicorovici și, print-un ciclu al ei, cartea lui H. Rohan Echipe 53.

Un rol deosebit în simularea reportajului îl au desigur colecțiile optime pe care Editura Tineretului le-a rezervat acestei specii. Astfel, multe din lucrările mai sus enumerate au apărut în colecția „Patria noastră”, alături de care am mai putea aminti și alte volume cum sint cele semnate de F. Brunea Fox, Horia Liman, Mireea Șerban, Viciuș Gafiță, Elena Măreș și O. Iancu. Colecțiile late are colecția „În jurul unui” destinată impresiilor din călătorii peste hotare. Au apărut aici scrieri care s-au bucurat de succes, cum sint De peste mări și țări de Dumitru Corbea, Pasărea Fenix de Ioan Grigorescu, Călătorind prin țările nordului de Horia Stancu, Note de drum de Al. Șerban, sau, independent de colecție, Pagini din Coreea de Veronica Porumbacu. La marginea sertului Gobi de Aurel Rău, și. Își aduc de asemenea contribuția la dezvoltarea repor-

ajului nostru de autori ca Paul Anghel, V. Bîrlădeanu, Const. Chiriță, Tîta Chiper, Ben. Corciac, Paul Diaconescu, V. Deleanu, Miko Erwin, S. Fărcașan, I. Istrati, D. Ignea, Cemelou Lou, St. Luca, Eugen Mandric, Romulus Rusan, Sînt Andras, Mihai Stoian, Nicuță Tănase, Victor Vintu, N. Velea, Dragos Vicol, Haralamb Zîncă — prezenți, ca reporteri, mai ales în paginile revistelor literare, ale cotidianelor noastre.

Deși aduce o transparență fidelă a realului, în sensul că nu admite ceea ce numim ficțiune literară, reflectarea reportajului nu este sinonimă cu fotografia. Specificul reportajului, ca specie a prozei literare, stă totuși în faptul că oferă o vizion artistică asupra faptelor din realitate, adică imprimă acestei realități — exact redată — amprenta unei anumite personalități a reporterilor. Cronici pasionați ai actualității, ai victoriilor revoluționare ale poporului și, dacă ar fi să recapitulăm activitatea din ultimii ani în acest domeniu, nu ne-am putea limita — fapt semnificativ — numai la generația tîncă. Inuși Tudor Arghezi. În ultimul său volum, Cu bastonul prin București, scrie admirabile pagini de reportaj despre noile construcții urbane și despre Grivița Roșie; Geo Bogza a tipărit în Șezemle un amplu reportaj despre București, iar G. Călinescu, despre Dobrogea colectivită în Contemporanul. Numeroase cărți de reportaje aparute în ultima vreme aduc, fiecare, o contribuție de loc neglijabilă la cunoașterea și mai aprofundată a realității din acești ani, la popularizarea succeselor oamenilor muncii. Eugen Barbu, în volumul său, Cîntec în șapte zile, ne familiarizează cu mediul maritim uzine Bucureștene, cu forța strălucită Capitalei, cu peisajul metropolii socialiste; Pop Simion aduce, în Paralela 45', tablouri ale construcției socialiste de pe întinsul patriei, urmărind o coordonată geografică; despre Hunedoara socialistă ne vorbesc cele 400 de zile în orașul fărcașilor de V. Nicorovici; despre „Dobrogea de aur” — cărțile lui Traian Coșovei sau cea recentă a lui Petru Vințiu; despre Oltenia, de azi, Ev nou în țara banilor de Horia Purcaru; despre hidrocentralele de la Biceaz, Lumină! de Radu Coșoșu; despre Bărăgan, Drum în cîmpie de Ștefan Bănuțescu sau Scrișorile... lui Al. I. Ghilia; despre viața petroligilor, volumul Marele are petrolifer de V. Nicorovici și, print-un ciclu al ei, cartea lui H. Rohan Echipe 53.

Un rol deosebit în simularea reportajului îl au desigur colecțiile optime pe care Editura Tineretului le-a rezervat acestei specii. Astfel, multe din lucrările mai sus enumerate au apărut în colecția „Patria noastră”, alături de care am mai putea aminti și alte volume cum sint cele semnate de F. Brunea Fox, Horia Liman, Mireea Șerban, Viciuș Gafiță, Elena Măreș și O. Iancu. Colecțiile late are colecția „În jurul unui” destinată impresiilor din călătorii peste hotare. Au apărut aici scrieri care s-au bucurat de succes, cum sint De peste mări și țări de Dumitru Corbea, Pasărea Fenix de Ioan Grigorescu, Călătorind prin țările nordului de Horia Stancu, Note de drum de Al. Șerban, sau, independent de colecție, Pagini din Coreea de Veronica Porumbacu. La marginea sertului Gobi de Aurel Rău, și. Își aduc de asemenea contribuția la dezvoltarea repor-

ajului nostru de autori ca Paul Anghel, V. Bîrlădeanu, Const. Chiriță, Tîta Chiper, Ben. Corciac, Paul Diaconescu, V. Deleanu, Miko Erwin, S. Fărcașan, I. Istrati, D. Ignea, Cemelou Lou, St. Luca, Eugen Mandric, Romulus Rusan, Sînt Andras, Mihai Stoian, Nicuță Tănase, Victor Vintu, N. Velea, Dragos Vicol, Haralamb Zîncă — prezenți, ca reporteri, mai ales în paginile revistelor literare, ale cotidianelor noastre.

Deși aduce o transparență fidelă a realului, în sensul că nu admite ceea ce numim ficțiune literară, reflectarea reportajului nu este sinonimă cu fotografia. Specificul reportajului, ca specie a prozei literare, stă totuși în faptul că oferă o vizion artistică asupra faptelor din realitate, adică imprimă acestei realități — exact redată — amprenta unei anumite personalități a reporterilor. Cronici pasionați ai actualității, ai victoriilor revoluționare ale poporului și, dacă ar fi să recapitulăm activitatea din ultimii ani în acest domeniu, nu ne-am putea limita — fapt semnificativ — numai la generația tîncă. Inuși Tudor Arghezi. În ultimul său volum, Cu bastonul prin București, scrie admirabile pagini de reportaj despre noile construcții urbane și despre Grivița Roșie; Geo Bogza a tipărit în Șezemle un amplu reportaj despre București, iar G. Călinescu, despre Dobrogea colectivită în Contemporanul. Numeroase cărți de reportaje aparute în ultima vreme aduc, fiecare, o contribuție de loc neglijabilă la cunoașterea și mai aprofundată a realității din acești ani, la popularizarea succeselor oamenilor muncii. Eugen Barbu, în volumul său, Cîntec în șapte zile, ne familiarizează cu mediul maritim uzine Bucureștene, cu forța strălucită Capitalei, cu peisajul metropolii socialiste; Pop Simion aduce, în Paralela 45', tablouri ale construcției socialiste de pe întinsul patriei, urmărind o coordonată geografică; despre Hunedoara socialistă ne vorbesc cele 400 de zile în orașul fărcașilor de V. Nicorovici; despre „Dobrogea de aur” — cărțile lui Traian Coșovei sau cea recentă a lui Petru Vințiu; despre Oltenia, de azi, Ev nou în țara banilor de Horia Purcaru; despre hidrocentralele de la Biceaz, Lumină! de Radu Coșoșu; despre Bărăgan, Drum în cîmpie de Ștefan Bănuțescu sau Scrișorile... lui Al. I. Ghilia; despre viața petroligilor, volumul Marele are petrolifer de V. Nicorovici și, print-un ciclu al ei, cartea lui H. Rohan Echipe 53.

Un rol deosebit în simularea reportajului îl au desigur colecțiile optime pe care Editura Tineretului le-a rezervat acestei specii. Astfel, multe din lucrările mai sus enumerate au apărut în colecția „Patria noastră”, alături de care am mai putea aminti și alte volume cum sint cele semnate de F. Brunea Fox, Horia Liman, Mireea Șerban, Viciuș Gafiță, Elena Măreș și O. Iancu. Colecțiile late are colecția „În jurul unui” destinată impresiilor din călătorii peste hotare. Au apărut aici scrieri care s-au bucurat de succes, cum sint De peste mări și țări de Dumitru Corbea, Pasărea Fenix de Ioan Grigorescu, Călătorind prin țările nordului de Horia Stancu, Note de drum de Al. Șerban, sau, independent de colecție, Pagini din Coreea de Veronica Porumbacu. La marginea sertului Gobi de Aurel Rău, și. Își aduc de asemenea contribuția la dezvoltarea repor-

ajului nostru de autori ca Paul Anghel, V. Bîrlădeanu, Const. Chiriță, Tîta Chiper, Ben. Corciac, Paul Diaconescu, V. Deleanu, Miko Erwin, S. Fărcașan, I. Istrati, D. Ignea, Cemelou Lou, St. Luca, Eugen Mandric, Romulus Rusan, Sînt Andras, Mihai Stoian, Nicuță Tănase, Victor Vintu, N. Velea, Dragos Vicol, Haralamb Zîncă — prezenți, ca reporteri, mai ales în paginile revistelor literare, ale cotidianelor noastre.

ajutorii autori ca Paul Anghel, V. Bîrlădeanu, Const. Chiriță, Tîta Chiper, Ben. Corciac, Paul Diaconescu, V. Deleanu, Miko Erwin, S. Fărcașan, I. Istrati, D. Ignea, Cemelou Lou, St. Luca, Eugen Mandric, Romulus Rusan, Sînt Andras, Mihai Stoian, Nicuță Tănase, Victor Vintu, N. Velea, Dragos Vicol, Haralamb Zîncă — prezenți, ca reporteri, mai ales în paginile revistelor literare, ale cotidianelor noastre.

Deși aduce o transparență fidelă a realului, în sensul că nu admite ceea ce numim ficțiune literară, reflectarea reportajului nu este sinonimă cu fotografia. Specificul reportajului, ca specie a prozei literare, stă totuși în faptul că oferă o vizion artistică asupra faptelor din realitate, adică imprimă acestei realități — exact redată — amprenta unei anumite personalități a reporterilor. Cronici pasionați ai actualității, ai victoriilor revoluționare ale poporului și, dacă ar fi să recapitulăm activitatea din ultimii ani în acest domeniu, nu ne-am putea limita — fapt semnificativ — numai la generația tîncă. Inuși Tudor Arghezi. În ultimul său volum, Cu bastonul prin București, scrie admirabile pagini de reportaj despre noile construcții urbane și despre Grivița Roșie; Geo Bogza a tipărit în Șezemle un amplu reportaj despre București, iar G. Călinescu, despre Dobrogea colectivită în Contemporanul. Numeroase cărți de reportaje aparute în ultima vreme aduc, fiecare, o contribuție de loc neglijabilă la cunoașterea și mai aprofundată a realității din acești ani, la popularizarea succeselor oamenilor muncii. Eugen Barbu, în volumul său, Cîntec în șapte zile, ne familiarizează cu mediul maritim uzine Bucureștene, cu forța strălucită Capitalei, cu peisajul metropolii socialiste; Pop Simion aduce, în Paralela 45', tablouri ale construcției socialiste de pe întinsul patriei, urmărind o coordonată geografică; despre Hunedoara socialistă ne vorbesc cele 400 de zile în orașul fărcașilor de V. Nicorovici; despre „Dobrogea de aur” — cărțile lui Traian Coșovei sau cea recentă a lui Petru Vințiu; despre Oltenia, de azi, Ev nou în țara banilor de Horia Purcaru; despre hidrocentralele de la Biceaz, Lumină! de Radu Coșoșu; despre Bărăgan, Drum în cîmpie de Ștefan Bănuțescu sau Scrișorile... lui Al. I. Ghilia; despre viața petroligilor, volumul Marele are petrolifer de V. Nicorovici și, print-un ciclu al ei, cartea lui H. Rohan Echipe 53.

Un rol deosebit în simularea reportajului îl au desigur colecțiile optime pe care Editura Tineretului le-a rezervat acestei specii. Astfel, multe din lucrările mai sus enumerate au apărut în colecția „Patria noastră”, alături de care am mai putea aminti și alte volume cum sint cele semnate de F. Brunea Fox, Horia Liman, Mireea Șerban, Viciuș Gafiță, Elena Măreș și O. Iancu. Colecțiile late are colecția „În jurul unui” destinată impresiilor din călătorii peste hotare. Au apărut aici scrieri care s-au bucurat de succes, cum sint De peste mări și țări de Dumitru Corbea, Pasărea Fenix de Ioan Grigorescu, Călătorind prin țările nordului de Horia Stancu, Note de drum de Al. Șerban, sau, independent de colecție, Pagini din Coreea de Veronica Porumbacu. La marginea sertului Gobi de Aurel Rău, și. Își aduc de asemenea contribuția la dezvoltarea repor-

ajului nostru de autori ca Paul Anghel, V. Bîrlădeanu, Const. Chiriță, Tîta Chiper, Ben. Corciac, Paul Diaconescu, V. Deleanu, Miko Erwin, S. Fărcașan, I. Istrati, D. Ignea, Cemelou Lou, St. Luca, Eugen Mandric, Romulus Rusan, Sînt Andras, Mihai Stoian, Nicuță Tănase, Victor Vintu, N. Velea, Dragos Vicol, Haralamb Zîncă — prezenți, ca reporteri, mai ales în paginile revistelor literare, ale cotidianelor noastre.

Deși aduce o transparență fidelă a realului, în sensul că nu admite ceea ce numim ficțiune literară, reflectarea reportajului nu este sinonimă cu fotografia. Specificul reportajului, ca specie a prozei literare, stă totuși în faptul că oferă o vizion artistică asupra faptelor din realitate, adică imprimă acestei realități — exact redată — amprenta unei anumite personalități a reporterilor. Cronici pasionați ai actualității, ai victoriilor revoluționare ale poporului și, dacă ar fi să recapitulăm activitatea din ultimii ani în acest domeniu, nu ne-am putea limita — fapt semnificativ — numai la generația tîncă. Inuși Tudor Arghezi. În ultimul său volum, Cu bastonul prin București, scrie admirabile pagini de reportaj despre noile construcții urbane și despre Grivița Roșie; Geo Bogza a tipărit în Șezemle un amplu reportaj despre București, iar G. Călinescu, despre Dobrogea colectivită în Contemporanul. Numeroase cărți de reportaje aparute în ultima vreme aduc, fiecare, o contribuție de loc neglijabilă la cunoașterea și mai aprofundată a realității din acești ani, la popularizarea succeselor oamenilor muncii. Eugen Barbu, în volumul său, Cîntec în șapte zile, ne familiarizează cu mediul maritim uzine Bucureștene, cu forța strălucită Capitalei, cu peisajul metropolii socialiste; Pop Simion aduce, în Paralela 45', tablouri ale construcției socialiste de pe întinsul patriei, urmărind o coordonată geografică; despre Hunedoara socialistă ne vorbesc cele 400 de zile în orașul fărcașilor de V. Nicorovici; despre „Dobrogea de aur” — cărțile lui Traian Coșovei sau cea recentă a lui Petru Vințiu; despre Oltenia, de azi, Ev nou în țara banilor de Horia Purcaru; despre hidrocentralele de la Biceaz, Lumină! de Radu Coșoșu; despre Bărăgan, Drum în cîmpie de Ștefan Bănuțescu sau Scrișorile... lui Al. I. Ghilia; despre viața petroligilor, volumul Marele are petrolifer de V. Nicorovici și, print-un ciclu al ei, cartea lui H. Rohan Echipe 53.

Un rol deosebit în simularea reportajului îl au desigur colecțiile optime pe care Editura Tineretului le-a rezervat acestei specii. Astfel, multe din lucrările mai sus enumerate au apărut în colecția „Patria noastră”, alături de care am mai putea aminti și alte volume cum sint cele semnate de F. Brunea Fox, Horia Liman, Mireea Șerban, Viciuș Gafiță, Elena Măreș și O. Iancu. Colecțiile late are colecția „În jurul unui” destinată impresiilor din călătorii peste hotare. Au apărut aici scrieri care s-au bucurat de succes, cum sint De peste mări și țări de Dumitru Corbea, Pasărea Fenix de Ioan Grigorescu, Călătorind prin țările nordului de Horia Stancu, Note de drum de Al. Șerban, sau, independent de colecție, Pagini din Coreea de Veronica Porumbacu. La marginea sertului Gobi de Aurel Rău, și. Își aduc de asemenea contribuția la dezvoltarea repor-

ajului nostru de autori ca Paul Anghel, V. Bîrlădeanu, Const. Chiriță, Tîta Chiper, Ben. Corciac, Paul Diaconescu, V. Deleanu, Miko Erwin, S. Fărcașan, I. Istrati, D. Ignea, Cemelou Lou, St. Luca, Eugen Mandric, Romulus Rusan, Sînt Andras, Mihai Stoian, Nicuță Tănase, Victor Vintu, N. Velea, Dragos Vicol, Haralamb Zîncă — prezenți, ca reporteri, mai ales în paginile revistelor literare, ale cotidianelor noastre.

ajutorii autori ca Paul Anghel, V. Bîrlădeanu, Const. Chiriță, Tîta Chiper, Ben. Corciac, Paul Diaconescu, V. Deleanu, Miko Erwin, S. Fărcașan, I. Istrati, D. Ignea, Cemelou Lou, St. Luca, Eugen Mandric, Romulus Rusan, Sînt Andras, Mihai Stoian, Nicuță Tănase, Victor Vintu, N. Velea, Dragos Vicol, Haralamb Zîncă — prezenți, ca reporteri, mai ales în paginile revistelor literare, ale cotidianelor noastre.

Deși aduce o transparență fidelă a realului, în sensul că nu admite ceea ce numim ficțiune literară, reflectarea reportajului nu este sinonimă cu fotografia. Specificul reportajului, ca specie a prozei literare, stă totuși în faptul că oferă o vizion artistică asupra faptelor din realitate, adică imprimă acestei realități — exact redată — amprenta unei anumite personalități a reporterilor. Cronici pasionați ai actualității, ai victoriilor revoluționare ale poporului și, dacă ar fi să recapitulăm activitatea din ultimii ani în acest domeniu, nu ne-am putea limita — fapt semnificativ — numai la generația tîncă. Inuși Tudor Arghezi. În ultimul său volum, Cu bastonul prin București, scrie admirabile pagini de reportaj despre noile construcții urbane și despre Grivița Roșie; Geo Bogza a tipărit în Șezemle un amplu reportaj despre București, iar G. Călinescu, despre Dobrogea colectivită în Contemporanul. Numeroase cărți de reportaje aparute în ultima vreme aduc, fiecare, o contribuție de loc neglijabilă la cunoașterea și mai aprofundată a realității din acești ani, la popularizarea succeselor oamenilor muncii. Eugen Barbu, în volumul său, Cîntec în șapte zile, ne familiarizează cu mediul maritim uzine Bucureștene, cu forța strălucită Capitalei, cu peisajul metropolii socialiste; Pop Simion aduce, în Paralela 45', tablouri ale construcției socialiste de pe întinsul patriei, urmărind o coordonată geografică; despre Hunedoara socialistă ne vorbesc cele 400 de zile în orașul fărcașilor de V. Nicorovici; despre „Dobrogea de aur” — cărțile lui Traian Coșovei sau cea recentă a lui Petru Vințiu; despre Oltenia, de azi, Ev nou în țara banilor de Horia Purcaru; despre hidrocentralele de la Biceaz, Lumină! de Radu Coșoșu; despre Bărăgan, Drum în cîmpie de Ștefan Bănuțescu sau Scrișorile... lui Al. I. Ghilia; despre viața petroligilor, volumul Marele are petrolifer de V. Nicorovici și, print-un ciclu al ei, cartea lui H. Rohan Echipe 53.

Un rol deosebit în simularea reportajului îl au desigur colecțiile optime pe care Editura Tineretului le-a rezervat acestei specii. Astfel, multe din lucrările mai sus enumerate au apărut în colecția „Patria noastră”, alături de care am mai putea aminti și alte volume cum sint cele semnate de F. Brunea Fox, Horia Liman, Mireea Șerban, Viciuș Gafiță, Elena Măreș și O. Iancu. Colecțiile late are colecția „În jurul unui” destinată impresiilor din călătorii peste hotare. Au apărut aici scrieri care s-au bucurat de succes, cum sint De peste mări și țări de Dumitru Corbea, Pasărea Fenix de Ioan Grigorescu, Călătorind prin țările nordului de Horia Stancu, Note de drum de Al. Șerban, sau, independent de colecție, Pagini din Coreea de Veronica Porumbacu. La marginea sertului

COMUNISTUL — EROUL AL LITERATURII SOVIETICE

Ma da mult Plonierskaia Pravda a consacrat un număr întreg numeroaselor răspunsuri date de tinerii cititori lui Nicolai Paciuca, elev în clasa V-a, la întrebarea: „Vreau să știu de ce anume trăiesc oamenii pe lume?”

La scrisoarea băiatului au răspuns peste o mie de copii. Poate căuta o să se pară lipsită de seriozitate această încercare a scriitorilor de a discuta o temă atât de serioasă, dar dacă o să citiți atent scrisorile publicate în afară, o să vă aduceți aminte fără să crezi de tineretea lui Marx: „Oare în firea copiilor din fiecare epocă nu reține propriul caracter al epocii respective, în ereditatea lui neînclintă?”

Voi cita unul din răspunsurile cele mai caracteristice date de școlari. „De ce anume trăiesc oamenii pe lume? — scrie Rita Nemudrova din orașul Khabarov. Mie mi se pare că la această întrebare nu poți răspunde cu o singură frază. Pe lume trăiesc doar ația oameni cu concepții diferite despre viață. Unii trăiesc gândindu-se numai la bunăstarea lor proprie, alții sunt indiferenți față de sine și față de ceilalți, alții însă trăiesc pentru muncă, pentru noi victorii, pentru societate. În Tava noastră Sovietică sunt foarte mulți din aceștia din urmă. Cu toții am auzit de succesele deosebite în muncă realizate de Valentina Gaganova, Nicolai Manai, de constructorii putericeilor hidrocentrale, de cosmologii care au descoperit păminturi. Acești oameni trăiesc pentru fetele noastre și pentru oamenii și prin aceasta sunt ei fericiți!”

Acintul eroic constituie temelia atitudinii omului sovietic față de muncă, față de îndatoririle lui sociale, față de destinul omeniilor de care se simte responsabil, prin sesizarea locului și a semnificației pe care le ocupă în crearea unei lumi noi. Dar mai ales în caracterul eroic al oricărei acțiuni în folosul societății. Și tocmai despre toate acestea discută în felul lor copii care au răspuns la întrebarea lui Nicolai Paciuca.

Crede că cea mai minunată trădătură a eroului literaturii sovietice — a comunistului — este că năzuința lui fierbinte spre desăvârșire spirituală. De altfel, oglindirea dezvoltării spirituale a omului, educarea lui în spirit patriotic, cetățeanesc, legat de colectiv, a constituie totdeauna scopul principal al întregii noastre arte. Oare nu acest scop au fost închinute operele clasice ale lui Gorki, Furmanov, Fedoseev, Makarenko, N. Ostrovski și cele altor scriitori sovietici de seamă?

Epoca noastră are tradiții originale, de aceea acum și scrierile literaturii, care reflectă formarea noilor caractere, sunt deosebite. Sistemul îndreptății s-a corbat aceluia deosebit pentru formarea morală a omului comunist. Acest lucru s-a avut în vedere caracterul neobișnuit al acestui proces și o anumită complexitate în reflectarea acestuia în artă.

Într-adevăr, arta și fost mult mai ușor să nască o asemenea om, să-l construiască după anumite rețete morale, frumoase și abstracte...

Totuși nu degeaba N.S. Hrușciov le-a amintit scriitorilor: „Doar omul nu se naște om al epocii comuniste. Nimeni nu cunoaște un astfel de om, nu l-a văzut, el nu poate fi născut. El se crează în procesul de construire a societății comuniste, în procesul de desăvârșire a trecerii de la socialism la comunism.”

Un exemplu de înalt conținut ideologic și măiestrie artistică îl constituie romanul lui Mihail Solohov Pământ destelenit. După cum se știe, această operă minunată a fost scrisă în anul 1960 cu prezența lui Lenin. Unii cititori și critici socot al doilea coloz al romanului Pământ destelenit drept un roman istoric, întrucât în el e vorba de oameni și fapte de acum treizeci de ani. Într-o anumită măsură, această este adevărat. Totuși, nu se poate să nu ne dăm seama de profunzimea și actualitatea problematice din roman.

Măiestria lui Solohov ca artist și psiholog, aduce cunoștință al sufletului omenească și-a găsit o expresie deplină în sugerarea caracterului prezidențial de colhoz, a comunistului Davidov, cu devotamentul lui nemărginit față de popor, cu viața lui personală atât de grea — legătura chinătoare cu Luca Nagulnova, apoi dragostea lui pentru Varca Harlamova. Citind paginile închinată lui Semen Davidov — muncitor comunist din Petrograd și apoi conducător al unui colhoz, care și-a dăruit tot foaia inimii luptei pentru fericirea oamenilor, fără să crezi, îți amintești de secole de mii de entuziaști, care, la chemarea partidului, au plecat acum câțiva ani de la orașe și sate, pentru ca prin munca și activitatea lor să dezvolte și să întărească colhozurile și sohozurile.

Multe din cele ce au fost gândite și trăite de Davidov, le-au fost sortite și eroilor de azi ai păminturilor destelenite. Despre aceste lucruri ne povestește foarte frumos M. Bubennov în romanul său Stepa vulturilor. Această originală transmitere a sarcinilor de la o generație la alta este o măiestrie a tradițiilor noastre și a societății sovietice de a fi în mod consecvent și neobișnuit în fruntea luptei pentru viața fericită a oamenilor.

În centrul atenției lui M. Bubennov este tânărul inginer comunist Leonid Bagreanov. Acesta pleacă pentru a munci într-unul din sohozurile din Altai. Oamenii de fa-

Ernest și Mary Hemingway în Africa.

Cind leul bătrîn și sîrît, cu coama neagră, pe care îl atrăsesem într-o cursă după zile întregi de urmărire, n-a mai vrut să atace ci să se retragă în mod las, am hotărît să-l nimeresc în spate. S-a prăbușit și a rămas nemîșcat, în timp ce prietenii și hamalii noștri sărbătoreau triumful meu. Atunci „papa” mi-a pus mina pe umăr, zicîndu-mi: „Sărmana mea picușică! Impărtășea regretul meu pentru că pierdusem prietenul să strălucesc „chie” — alții ar putea întrebuința expresia cea mai potrivită — și îmi exprima afețiunea lui în cuvinte încurajatoare. Cu noi-le noastre cunoștințe și cu bătrînii noștri prieteni puteam fi vorbăreți pe nesaturate pînă la trei ore după prînz sau noaptea întregă pînă se crăpa de ziuă. Dar între noi eram alii de apropiați și trăiam alături de constant unii și fraze scurte, gesturile abia schițate, căldura sau avertismentul unei priviri erau îndestulătoare întodeuna pentru înțelegerea noastră reciprocă.

Mă străduiam să-l izolez de vizitatori inoportuni cînd „papa” lucra la cărțile sale în dormitorul vilei noastre din Cuba, știind bine că dacă ei îl vor sustrage realității aceluia moment, îndepărțîndu-l de lucrurile și de oamenii pe care îi purta atunci în minte și-l așternea pe hirtie, s-ar putea ca el să nu mai regăsească condițiile de a face să se retrăiască acele locuri și acei o-

Vitorimea va examina cu uimire epoca noastră plină de contradicții, în care oamenii și-au luat zborul spre stele, dar unii dintre semenii lor mai erau sclavi; în care se construia pe o mare parte a globului comunismul, în timp ce alte teritorii imense erau tinute dintr-afară în stadii de amintind unorii de comuna primitivă. Din perspectiva secolului ce vor veni, anii noștri vor arăta ca anii înaintări tumultuoase spre libertate, ai rușeri consecutive a tuturor zăgăzurilor fixate grijiului timp de decenii de monstrul imperialismului în calea care duce spre independență, spre bunăstare, spre fericire.

Ca niște gingășii ciudate vor fi privite acele exemplare ale speciei umane care, în 1961, bunăoară, pleacă jante de anacronic și totuși pericolos în favoarea colonialismului ca formațiune viabilă, justificată istoric, dar chiar generoasă și, încă și mai nerușinat, necesară.

Scuturînd din inerție pe cei ce se mulțumeau să contemple admirativ procesul tot mai rapid al eliberării naționale, Uniunea Sovietică a indicat tuturor, anul trecut, că la ordinea zilei se află ridicată de viață însăși problema eliberării imediate a tuturor țărilor coloniale și dependente. Atenția tuturor s-a îndreptat atunci spre milioanele de oameni care trăiesc încă într-o dependență incompatibilă cu demnitatea ființei umane.

O privire asupra trecutului apropiat permite să se conjectureze că se poate de favorabil asupra viitorului. Nu mai departe decît în ajunul celui de-al doilea război mondial, zecute puteri coloniale posedau colonii sau protectorate cu o suprafață totală de 7 ori mai mare decît Europa. Din cele două miliarde de locuitori ai globului, un miliard și jumătate viețuiau sub regim colonial. Fiecare bărbat, femeie sau copil din Marea Britanie și reveneau zece supuși negri, cafenii sau galbeni. Pentru fiecare hectare de pămînt francez, existau 20 hectare de colonii franceze.

Coloniile italiene erau de șase ori mai mari decît Ita-

lu al lui „papa”, Patrick, lo- cuia și lucra acolo ca vînător și deși nu l-am cerut să ne organizeze un „safari de lux”, știam că el și alții prieteni ne vor ajuta în amănunț cu, de pildă, la închirierea unui automobil de vînătoare și a citorva ajutoare. Puștile noastre, de mic și mare calibru, sint încă acolo, ca și majoritatea trofeelor pe care le-am rîvnit: bufalo, leu, kudu, clan, oryx, impala. Dar „papa” dorea și un bongu. Posed toate trofeele pe care le dorea el și nu cred că ar fi ucis încă un animal pentru un al doilea exemplar din același trofeu. Ceea ce dorea, era să aibă cit mai multe fotografii.

Între timp puteam totuși să ne plîmbăm vreo cinci zile înainte de micul dejun și de la zece la trei după aceea. Voiam să mirosim parfumul dimineților africane înainte de a se lumina de-a binelea și să admirăm panorama multicoloră după ce soarele a înfierbîntat-o; să zărim animalele, arborii în formă de umbrelă, diferitele specii de smochini și mlaștinile cu papirus. Ne era dor să contemplăm culmile muntelui Kilimangiaru, incunumate de zăpadă, și ale Mawenzi-ului. Rîvneam căldura surisurilor albe și strălucitoare ale prietenilor noștri negri africani. Doream să oferim niște daruri și semne de atențiune nepofilor noștri „masal”, Ernest și Mary, din Kenia. Voiam să auzim din nou răgetul leilor cînd se întoptea și să simțim plăcerea de a ne acomoda într-un mic cort de campanie. Voiam să observ norișorii de praf care se ridicau în tăcețe

Lui „papa” îi plăceau felurite lucruri: femeile, animalele și sporturile. Două din iubirile sale cele mai trănite au fost „Pilar”, băiatul său de patruzele de lăptăre care de pildă, la închirierea unui automobil de vînătoare și a citorva ajutoare. Puștile noastre, de mic și mare calibru, sint încă acolo, ca și majoritatea trofeelor pe care le-am rîvnit: bufalo, leu, kudu, clan, oryx, impala. Dar „papa” dorea și un bongu. Posed toate trofeele pe care le dorea el și nu cred că ar fi ucis încă un animal pentru un al doilea exemplar din același trofeu. Ceea ce dorea, era să aibă cit mai multe fotografii.

Între timp puteam totuși să ne plîmbăm vreo cinci zile înainte de micul dejun și de la zece la trei după aceea. Voiam să mirosim parfumul dimineților africane înainte de a se lumina de-a binelea și să admirăm panorama multicoloră după ce soarele a înfierbîntat-o; să zărim animalele, arborii în formă de umbrelă, diferitele specii de smochini și mlaștinile cu papirus. Ne era dor să contemplăm culmile muntelui Kilimangiaru, incunumate de zăpadă, și ale Mawenzi-ului. Rîvneam căldura surisurilor albe și strălucitoare ale prietenilor noștri negri africani. Doream să oferim niște daruri și semne de atențiune nepofilor noștri „masal”, Ernest și Mary, din Kenia. Voiam să auzim din nou răgetul leilor cînd se întoptea și să simțim plăcerea de a ne acomoda într-un mic cort de campanie. Voiam să observ norișorii de praf care se ridicau în tăcețe

este ultimele meleaguri mal bine de o lună de zile, am ajuns la concluzia pe care l-am comunicat-o și lui „papa”: „ceea mai importantă calitate pe care trebuie să o aibă soția ta este, scumpul meu, rezistența”. O dată, cînd încurcăm pe Atlantic, într-o mică ambarcațiune poloneză, o rămășiță de război intitulată „Jagiello”, am aruncat de la pupa punții inferioare a vasului în Marea Sargaseelor o undiță de fier; majoritatea echipajului era gata să se readească în mare ar fi muscat din mazăre și s-ar fi cutuntat apoi în apă. Dar n-am pescuit totuși atunci nimic. Viteza vasului ferca cîrligul din gura peștilor.

Înaintea debarcării în Normandia, împreună cu un grup peștir de spanioli, cubani și americani, a pregătii o expediție „științifică” și a explorat insulele de pe coasta nordică a Cubei și din Bahama, în căutarea submarinelor germane care torpilau vasele petroliere în Marea Caribebel și pe coastele Floridei. Deși „Pilar” era înzestrat cu dispozitive detectoare, vasul nostru l-a fost sortit să nu se întîlnească cu nici un submarin; dar „papa” a scris despre aceste zile pagini pe care le consideră dintre cele mai bune opere inedite ale sale.

Dintre toate apele în care practica pescuitul, cea favorită era în ultimii ani Curențul Golfului, în sectorul care corespunde coastei nord-estice a Cubei și căruia îi spunea „riul albastru, mare și adînc”. Ne-am petrecut mult timp din viața noastră în acest „riu”, cu briza lui — vîntul de est — care mirosea a flori și îl trăgea pe margini la suprafață, zvrîlindu-l în urmă și plîsua pe suprafața noastră galbenie. Cîte o dată mai sufeream și de ameteți tropicale. În timpul iernii, simțeam că brîza era destul de rece și îmbrăcaam New Yorkul în timpul nopții — flanel albăstru, mare și adînc — acoperit de zăpadă. În perioada uraganelor, zăream mării de opt sute pînă la o mie de livre care emigrau de-a lungul curenților. Aveam mușaliri pe bord, dar de cele mai multe ori eram singuri, numai cu Gregorio — pilotul nostru din Insulele Canare, care era îndrăgostit de „Pilar”, de curenți și de pescuit în aceeași măsură ca și noi. „Papa” nu se opunea niciodată să-mi plătească rochiile comandate la „Dior” sau „Lauvin”, deși socotea întodeuna că cel mai bine îmi vine cu niște vechi pantaloni pescărești și un sweater.

În orice ocean ne-am găsit, de cîte ori plecam dintr-un port, aveam impresia unei călătorii de explorare. Uneori nu ne întorcăm de unde pleasem fără să fim învîrșășiți la suprafață de un rochin aproape tot albi de roz și să „Pilar” sau de un pește zbrăboțit albi de mic în ci „papa” îl compara cu o picătură de apă... Orice zău ne oferea Curențul Golfului, o primăvară bucurie. Eram mîndri și fericiți de lectură în timpul călătoriei noastre. Într-o zi am avut o surpriză: am văzut un număr și să soție. Ei prieteni și frați. „Papa” a fost singurul meu frate. Și cel mai bun prieten pe care l-am avut.

Mary Hemingway la pescuit pe coastele Perului.

dată și pe care intenționa să-l continue și în primăvara trecută în riu de lângă casa noastră de munte din Idaho. A pescuit în lacurile apelor și rîurilor din Michigan de nord, din Montana, din Illinois, în apele Australiei, Spaniei, Franței, Italiei Keniei și Tanzaniei. În Africa de Sud am pescuit pe coastele deșertice ale Africii, în curenții Humboldt, în oceanul Pacific, de-a lungul coastelor Perului. După ce l-am însoțit la pescuit în a-

Amintiri despre soțul meu

de Mary Hemingway

inclocuiesc. A dăruit niște piese rare, două vechi pistoale franceze de duel, la numai o lună după ce le-a cumpărat. Se delecta contemplînd fețele cele mai frumoase dintr-o sală, dedica cele mai elegante complimente unor femei obișnuite. În ultima vreme spunea că va publica unul din cele trei poeme pe care le-a scris în săptămînile care au precedat ziua Z (debarcarea anglo-americană pe coasta franceză în 1944, nota red.), cînd ne-am cunoscut la Londra. Se intitula „Primul poem dedicat lui Mary”. Și era cald și dragostos, trist și nostalgic. Presupun că se gîndea, publicîndu-l, că-mi va fi sprîjnec celui mai intim stări sufletești.

Singura călătorie pe care am plănuit-o cu anticipație în amănunț a fost „safari”-ul din 1953-1954 în Africa Orientală. Pentru anul acesta plănusem un alt „safari” în septembrie. Cumpărasem o gramatică nou-nouă a limbii suaheli și începusem să reinvăz dialectele pentru sarcina mea de interpret. Fiul mijlo-

toare mari puteri occidentale. Pe cit de bogate în resurse, pe atît de lipsite de organizare militară, teritoriile imense subjugate de străini au intrat în veacul unor suferințe a căror odisee n-a fost încă scrisă. „Nu cunosc nici o colonie africană, care în ziua dobîndirii independenței și poată fi descrisă ca o regiune economică dezvoltată”, a spus în cadrul dezbaterilor de la O.N.U. Quaison Sackey (Ghana) iar faimosul ideolog al imperialismului, Werner Sombart, a exprimat cu deosebită pregnanță esența problemei: „Ne-am îmbogățit pentru că n-aveam înțeles murit pentru noi. Pentru noi au fost despuiate continente întregi.”

Teoria „misiunii civilizatoare a colonialiștilor europeni”, care constituie toată substanța eticii procoloniale a lui Kipling, dedusă din falsă premiză a popoarelor pe jumătate diavoli, pe jumătate copii”, are scopul bine precizat de a camufla jafă și teroarea la care se referea Sombart și care au meritat pe deplin caracterizarea făcută de englezul William Howard în lucrarea „Colonizarea și creștinismul”, apărută în prima jumătate a secolului al XIX-lea. „Barbaria și cruzimile ruseanoase la care s-au datat unii așa-zișii creștini în toate colurile lumii față de popoarele pe care au reușit să le domine depășesc toate ororile comise în orice moment al istoriei de oameni de toate rasele, fără a exclude rasele cele mai sălbatice, cele mai crude, cele mai nerușinate.”

Oare ce ar fi putut răspunde de Kipling, dacă ar fi fost înțeles cînd l-a înșărcinat pe „omul alb” să-și poarte „povara” pe meleaguri străine? În orice caz, n-ar fi putut pretinde că popoarele băștinăse și-ar fi invitat viitorii stăpîni să le „fericească”.

Cît despre argumentul așa-zișii sălbatice, invocat de Rudyard Kipling, nimeni nu-l poate răspunde mai bine decît a făcut-o poetul malgăz Rabemananjara: „Negrul a devenit sălbatice în ziua cînd a-bul a descoperit ce beneficii se pot scoate din asta.”

În zilele vechi, în zilele sterge de odinioară, cînd orizontul nu se zărea și se știa așa puțin, Oamenii-l spuneau „întunecată Africa”. Întunecată, eu? Cu piramide regale, Cu brațe învalutoare, Care destulul cazarilor l-au înlăunțit? Pruncul civilizată, De-a lungul leneșelor maluri Ale izvoarelor vieții, Nilul Iar furnicarul din Soare-Apune l-am dat Un dar cu Grecia deopotrivă! Orbitor scintilaș otelul. Poate eclipsa materia calmă. Pentru că disprețuiesc vechile arcuri, vechile săgeți, Și nu mă încîntă otelul și fierul, Unii vorbesc despre „Africa întunecată”. Mai drag ca otelul în arme îmi este talentul. De a gîndi laolaltă, De a trăi laolaltă. Întunecată, eu? La rădăcina palmierilor ce cîntă în vînt Păstrează o comoară de neprețuit. Întunecată Africa! Vin zorile! Speră, căci vîl la răsărit o lumină bogată și caldă. Ceasul meu va suna în curînd!

În romînește de FELICIA ANTIP

Colonialismul și cultura

Fiețune colonialismului ca misiune sfîntă este dezmințită chiar de primii apostoli ai acestuia. Dacă ar exista o „bibliotecă” a colonialismului desăvîrșit, n-ar putea să lipsească din ea o lucrare veche de vreo sut de milenii și anume opera lui Montesquieu, „Spiritul legilor”. „Obiectivul colonialiștilor, scria el, este de a face comerț în condiții mai bune decît se face îndeobște cu popoarele vecine, cu care toate avantajele sint reciproce. S-a stabilit că numai metropola poate negocia în colonie. Și asta pe bună dreptate, pentru că scopul stabilirii acolo a fost îndepărtarea comerțului, nu fundarea unui oraș sau a unui nou imperiu.”

Iată așadar că problema intereselor pe care le-ar putea avea coloniile sau locuitorii lor nici nu se pune. Cînd oare ca care este afirmată aici necesitatea exploatării coloniei de către metropola nu lasă loc nici unei echivoce. La fel au scris mai tîrziu profesorii economiști, teoreticienii imperialismului francez. Cum se potrivește oare cu teza „poverii omului alb” cuvintele primului ministru al Franței, Jules Ferry, care spunea în 1884 că rasele superioare au drepturi asupra raselor inferioare și mai ales că, dacă Franța ar renunța la imperialism, ea ar decădea de la situația de putere de rangul întâi la aceea de putere de rangul trei sau patru?

„Tunisia e necesară prosperității noastre coloniale”. Așa justifica Gambetta în 1881 cererea Tunisiei, nu prin necesitatea de a sări cîrmă în ajutorul tunisienilor. Dar poate că Kipling se referea numai la generoasa misiune a colonialiștilor britanici care, spre deosebire de cei francezi, s-ar fi sacrificat pentru binele popoarelor băștinăse? Cit pe aici să credem că așa este cîntîndu-l pe Cecil Rhodes, supranumit, pentru virtuțile sale, despre care va fi vorba mai jos, „părintele colonialismului britanic”. În-

Misiune civilizatoare? De mult-a căzut în desuetudine trubadurul imperialismului, Rudyard Kipling, care și-a pus remarcabil talent în slujba înfăntată a colonialismului britanic. Supușii Majestații sale regale Angliei și împăratul Indilor erau făcuți să creadă că Regatul Unit ar avea o misiune civilizatoare, o misiune sfîntă față de rasa neagră. Ei trebuiau să fie convinși că omul alb are de îndeplinit o datorie, mai mult chiar, este chemat să poarte o povară. Povara omului alb, iată chintesența filozofiei colonialismului pe culmile ipocriei el. Cîntînd „nobila povară a omului alb”, Kipling vorbea despre popoarele pe jumătate diavoli, pe jumătate copii, susținînd că rasa albă ar fi chemată, împotriva propriii sale dorințe și a propriilor sale interese, să le poarte de grijă.

„Poate fi vorba de o povară numai în măsura în care omul alb s-a supraîncărcat cu bogățiile celui negru și ale celui galben”, remarca Ironic la O.N.U. delegatul unei țări arabe. Merită să semnalăm că pe Kipling nu-l mai citează acum apologeții colonialismului, ci numai cei care îl demască. Prea stridentă este mîncina împodobită de el cu pene literare pentru a mai putea fi servită ca atare.

Dei Anang
(poet ghanec)

Întunecată, eu?

În zilele vechi, în zilele sterge de odinioară, cînd orizontul nu se zărea și se știa așa puțin, Oamenii-l spuneau „întunecată Africa”. Întunecată, eu? Cu piramide regale, Cu brațe învalutoare, Care destulul cazarilor l-au înlăunțit? Pruncul civilizată, De-a lungul leneșelor maluri Ale izvoarelor vieții, Nilul Iar furnicarul din Soare-Apune l-am dat Un dar cu Grecia deopotrivă! Orbitor scintilaș otelul. Poate eclipsa materia calmă. Pentru că disprețuiesc vechile arcuri, vechile săgeți, Și nu mă încîntă otelul și fierul, Unii vorbesc despre „Africa întunecată”. Mai drag ca otelul în arme îmi este talentul. De a gîndi laolaltă, De a trăi laolaltă. Întunecată, eu? La rădăcina palmierilor ce cîntă în vînt Păstrează o comoară de neprețuit. Întunecată Africa! Vin zorile! Speră, căci vîl la răsărit o lumină bogată și caldă. Ceasul meu va suna în curînd!

În romînește de FELICIA ANTIP